

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
2019-YL-209

**ORTAOKULLARDA VELİ-OKUL İŞ BİRLİĞİ: ÇOKLU
DURUM ÇALIŞMASI**

HAZIRLAYAN
Berna ERAKIN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Pınar YENGİN SARPKAYA

AYDIN -2019

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Berna ARAKIN tarafından hazırlanan “Ortaokullarda Veli-Okul İş Birliği: Çoklu Durum Çalışması” başlıklı tez, 28/08/2019 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

	Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmzası
Başkan			
Üye			
Üye			

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu Yüksek Lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun ..... tarih .....sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ahmet Can BAKKALCI

Enstitü Müdür

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

... / ... / 2019

Berna ERAKIN

ÖZET

ORTAOKULLARDA VELİ-OKUL İŞ BİRLİĞİNİN İNCELENMESİ: ÇOKLU DURUM ÇALIŞMASI

Berna ERAKIN

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Pınar YENGİN SARP KAYA

2019, XVIII + 139 sayfa

Günümüzde çocuğun akademik başarısında okul tüm görevleri tam olarak yerine getirirse bile bu yeterli değildir. Öğrenci davranışlarında, disiplin konusunda, okul sonrasında evde yaptığı çalışmaların takibinde ailelerin çocuk üzerinde kurduğu kontrol mekanizması en az okul kadar etkilidir. Hayatı boyunca çocuğu iyi tanımak, ilgi alanlarını keşfedip ortaya çıkarmak, eksik olduğu yanları tespit etmek ailenin çocuğu bir adım öne çıkarmasını sağlar. Çocuğun eğitim hayatı boyunca okul ile köprü kurup, ilgi ve yetenekleri okul ile paylaşan aileler çocuğun eğitiminde sağlam adımlar atmış olur. Aileler hem okulun hedeflediği amaçlardan, vizyonundan ve akademik kadrosundan hem de okul sonrası yürüttüğü disiplinli çalışma ve kontrol çalışmasıyla çocuğa destek olarak başarılı bir geleceğe adım atmasına yardımcı olur.

Bu süreçte ailelerin de istek ve beklentisinin okul tarafından karşılanması okulunda öğrenciye sağladığı kontrol okul veli iş birliğine bağlıdır. Aile ve okul sürekli iletişim, iş birliği halinde olduğu takdirde çocuğun eğitim süreci yapıcı, ilerlemeci yönde gelişir ve öğrencinin sahip olduğu potansiyeli açığa çıkarmasını kolaylaştırır.

Öğrencinin gelişmesinde hem ailenin hem de okulun önemi bilindiği için okul veli iş birliği, hem okul yöneticileri hem öğretmenler hem de veliler için önemli bir sorunsal durum olmuştur. Günümüzde eğitim sektörü, sürekli gelişen, değişen bir sektördür, eğitim sistemindeki değişiklikler, değişen yeni gelişmelerin süreçte vakit kaybetmeden takip edilmesini de beraberinde getirir. Bu yüzden eğitim sektöründe, eğitim hizmetlerinin pazarlanması ve özellikle büyük illerde özel okulların büyük bir ilgi görmesine neden olmaktadır. Günümüzde değişen eğitim sistemi ve sınav sistemi, kaygılar, okulların merkezîyetçi tutumu ve fiziksel olanaklar beraberinde velileri özel okul arayışına yönlendirmiştir. Özellikle çocuğunu özel okula gönderen velinin istekleri, hedefleri daha

farklı olabilmekte ve öğretmen ve okulun akademik başarısı okul seçiminde en önemli faktörlerden biri haline gelmektedir.

Bu yüzden araştırmanın amacı, okul aile iş birliğinin gerekliliğinin vurgulanmasıdır. Ayrıca ailelerin okul ile kurduğu iş birliğinin özel okul ve kamu okulları arasında görülen benzerlik ve farklılıkları araştırmak amacıyla hazırlanmıştır.

Okul-veli iş birliğini özel ortaokul ve kamu ortaokulları bağlamında, İzmir ilinde durum çalışması olarak karşılaştırmalı ele alan bir çalışmaya rastlanmamış olması, bu çalışmayı alanda önemli hale getirmektedir.

Bu çalışma gerçek yaşamın, güncel bağlam ya da ortamın içinden seçilen bir durumun araştırmasıdır. Bu yüzden çalışma nitel araştırma desenlerinden, çoklu durum desenine göre planlanmıştır. İzmir İli merkez ilçelerindeki ortaokullar, 2016 yılı TEOG sınav verilerine göre özel ortaokullar ve kamu ortaokulları olmak üzere iki liste ayrı çıkarılmıştır. Sınav sonucuna göre ayrılan özel ve kamu okullarından amaçlı örnekleme tekniklerinden aykırı durum örnekleme ile başarılı ve başarısı düşük okullardan birer tane olmak üzere toplamda 4 ortaokul belirlenmiştir. Araştırma, 4 okuldan 1 yönetici, 1 öğretmen ve 1 veli olmak üzere toplamda 12 katılımcı ile ayrıntılı görüşme yapılarak yürütülmüştür. Araştırma verilerini toplamak için öğretmen ve yöneticiler için aynı, veliler için ayrı “yarı yapılandırılmış görüşme formları” hazırlanmıştır. Verilerin analizinde okulların benzerlikleri ve ortaya çıkan farklılıkları teker teker ele alınmıştır. Araştırmanın sonucunda, okul aile iş birliği açısından çalışmaya alınan özel ortaokullar ve kamu ortaokulları değil başarılı ve başarısız okullar birbirinden ayrılmıştır.

Başarılı okulların okul veli iş birliğinin güçlü olduğu, velinin çok sık okula geldiği ya da çağrıldığı anlaşılmıştır. Aile bütünlüğü parçalanmış aileler olmasına karşın başarılı olan ortaokullarda toplantı zamanlarında genel olarak aile üyelerinden en az birinin toplantıya katıldığı, okul yıl içinde akademik anlamda ek kaynak talep ettiğinde velilerin en kısa zamanda kaynak temin ettiği belirlenmiştir. Bu okulların, velileri, rehberlik için okula çok sık davet ettiği (okula uzman çağrılarak veli semineri verme); rehberlik biriminin ve sınıf öğretmenlerinin aktif çalıştığı (rehber öğretmenlerin veli seminerleri düzenledikleri, sınıf öğretmenlerinin de belirli zamanlarda öğrenci hakkında veliye bilgi verdikleri) saptanmıştır. Ailelerin eğitime bakış açılarının da önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu okulların yönetim anlayışının süreklilik gösterdiği, eksiklikler olsa bile öğretim yılı sonunda

ya da başında yapılan öğretmen toplantılarında bunu kendi içinde telafi edebildikleri anlaşılmıştır. Önemli bir bulgu da bu okullarda okulun işleyişine velinin müdahalesine fazla izin verilmemesidir. Başarısız okullara bakıldığında ailelerin yıl içerisinde okula ancak sorun olduğunda ya da yılda bir iki kez sadece veli toplantılarında geldiği, okula gelmeyen veliler için ayrıca bir yöntem geliştirilemediği, yönetimin de veli ile sadece ihtiyaç doğduğunda görüştüğü saptanmıştır. Ayrıca bu okullarda velinin okulun yönetimine karşı söz hakkının olduğu zaman zaman iç işleyişe müdahale ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Okullara bakıldığında hepsinin öğretmene önem verdiği ve velinin karşısında öğretmenini savunduğu belirlenmiştir. Ancak ailelerin öğrenci ve okula karşı tutumu konusunda ve okulların ailelerle iletişim kurma çabasında farklılıklar olduğu saptanmıştır. Ayrıca kamu okullarında ikili öğretim, her anlamda okulu sıkıntıya sokan bir olgu olarak ön plana çıkmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Okul Aile İş Birliği, Özel Okul, Kamu Okulu, Durum Çalışması.

ABSTRACT

PARENTS-SCHOOL COLLABORATION SURVEY IN MIDDLE SCHOOLS: MULTIPLE SITUATION STUDY

Berna ERAKIN

Master Thesis, Department of Educational Sciences

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Pınar YENGİN SARP KAYA

2019, XVIII + 139 pages

Today if a school fulfills all duties for a child's academic success, this isn't even enough. Parents' control mechanism on their kids under student attitudes, discipline issues, after school studies at home fields are as important as school. For the life knowing the kid, discovering and making out the interests, determining the drawbacks provides putting oneself forward. During the kid's education life, parents who have got good communication with school and sharing interests and talents with school has solid background in education. Parents help their kids by being supportive in school's aims, vision, academic personnel and with the controlled disciplined study after school to let them have a bright future.

In this process, fulfillment of parents' requests and expectations by school is depending on parent-school co-operation. If families and school continuously co-operate and keep in touch with each other, student's education process improves in progressive way and it lets uncovering the potential that student have.

As the importance of both school and parents known in student's improvement, it is a problematic situation for school administrators, teachers and also parents. Today, education sector is a continuously developing and shifting sector, changes in education system also brings the opportunities of following new and shifting developments in the process without losing any time. Thus, in education sector, marketing of education services and especially in big cities it makes private schools' have major importance. In the present day, shifting education system, examination system, concerns, schools' centralist stance and physical facilities bring about the search of a private school for parents. Especially, parents who registered their kids to a private school has different goals and school's academic success, teachers can become the most important factor.

Because of this, the aim of the research is prepared in order to research the similarities and differences of collaboration between schools by emphasizing the importance of school-family collaboration, and families' communication with school.

The lack of having a situation study of school-parent collaboration on private and state school context which is in a comparative manner in İzmir province makes this study important in the field.

This study is a situation survey which is chosen among real life, today's context or the situation. Thus, the study is planned from qualitative survey pattern to multiple situation pattern. The middle schools in İzmir province's central districts are prepared as 2 separate lists which covers private middle schools and state middle schools according to 2016 TEOG exam data. Private middle schools and state middle schools which is distinct from exam results, 4 middle schools are determined contrary to purposive sampling technique.

The survey carried out by 4 situations, 4 schools, 1 administrator, 1 teacher and 1 parent, 12 participants in total with detailed interview. In order to collect survey data, surveyors prepared "semi-constructed interview forms" which are suitable to sub problems, parallel to one another but separate to teacher, administrator or parents. In the analysis of data, interviews with 4 schools' participants, 4 situations transferred to a computer one by one and printed out the codes. After getting mutual codes together, similarities and differences discussed in detail.

As a result of the survey, instead of taking private and state schools' family-school co-operation into consideration, successful and unsuccessful schools differentiated.

In successful schools, it is seen that those schools have strong school-parent collaboration and parents visit schools often or they are being invited to schools. It is observed that although there are families whose family integrity shredded, they participated to parents meetings on time and if school asks any extra academic materials, parents provide them in a very short time. It is seen that these schools are inviting parents for guidance to school very often (inviting a specialist to give a seminar); school guidance department and classroom teachers are working actively (guidance teachers' are conducting seminars, classroom teachers are giving information to parents about students). It is concluded that parents point of view to education is also important. It is understood that these schools' administration mentality is progressive, even I there are some drawbacks they can

compensate these drawbacks at the beginning or at the end of the education year. An important finding is, parents' intervention to school's operation is not allowed much.

It is certain that if you take a look at unsuccessful schools, parents are visiting schools or parents meeting or for a problem for only once or twice a year. Besides, no methods developed for parents who hasn't visited school and administration contacted parents only for necessary needs. Moreover, in these schools, parents have the right to speak against administration and they can intervene from time to time.

When you take a look at these schools, it's seen that teachers are important and they are supported by administrations in front of parents in all of them. However, it is detected that there are differences in communication between parents-schools and attitudes between student-school-parents. Furthermore, double shift school system came into prominence as a distresses or state schools in every way.

KEY WORDS: School-Parent Co-Operation, Private School, State School, Case Study.

ÖNSÖZ

Günümüzde veliler ortaöğretim için sınava girecek çocuklarını, bir üst programa profesyonelce hazırlayan, akademik ve sosyal alanlara ağırlık veren disiplinli eğitim göreceği okuldan yana tercihte bulunmak istiyor. Yaşanan hızlı teknolojik değişimler, ekonomik gelişmeler, veli beklentisinin artması öğrencinin okul seçiminde etkili olmaktadır. Bu durum beraberinde eğitimin niteliğinde çocuk için “özel okul mu kamu okulu mu” sorusunu getirmektedir. Okul ve veli arasında gerçekleştirilecek bilgi alışverişleri öğrenci başarısını arttırarak, güven ortamını sağlar. Bu bağlamda bu çalışma, okul aile iş birliğinin gerekliliğini vurgulayarak, ailenin okul ile kurduğu iletişimin ve iş birliğinin okullar arasında gösterdiği benzerlik ve farklılıkları araştırmak amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırmanın tasarımı aşamasından, yazım aşamasına kadar pek çok kişinin katkısı ve yardımı olmuştur. Bu süreçte en çok yardım aldığım, hiçbir zaman elini üstümden çekmeyen, ilham ve azmi ile her daim kendime örnek edindiğim o olmasaydı bu çalışma bitmezdi dediğim canım hocam kıymetli tez danışmanım Doç. Dr. Pınar YENGİN SARP KAYA' ya;

Yüksek lisans öğrenimim de bilgilerinden faydalandığım, destekleriyle yolumu aydınlatan bana umut veren çok kıymetli hocalarım Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA' ya, Doç. Dr. Erkan KIRAL' a, Öğr. Görevlisi Sadi YILMAZ'a ve Arş. Gör. Tahir YILMAZ'a, yakınlığını bir telefon kadar hissettiğim, beni hiçbir zaman geri çevirmeyen, hep yanımda olduğunu hissettiğim canım arkadaşım Arş. Gör. Burcu ALTUN' a;

Tezin son halini almasında eleştirileriyle bana katkıda bulunan kıymetli hocalarım Doç. Dr. Necla ŞAHİN FIRAT ve Doç. Dr. Bertan AKYOL' a;

Görüşmeyi kabul ederek araştırmanın yürütülmesini sağlayan, adlarını burada veremediğim yönetici, öğretmen ve velilere;

Tüm eğitim hayatım boyunca beni her koşulda destekleyen, uzun yorucu ama bana çok şey kazandırdığını düşündüğüm bu süreçte benimle birlikte olan, fedakarlık yapan canım annem, babam ve ağabeyime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Berna ERAKIN

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	viii
ÖNSÖZ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xv
TABLolar DİZİNİ.....	xvi
EKLER DİZİNİ.....	xvii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM	6
1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
1.1. Çocuğun Öğrenme Çevresi ve Aile	6
1.1.1. Eğitimde Ailenin Yeri.....	7
1.1.2. Okulun Aileden Beklentileri.....	7
1.1.3. Ailenin Okuldan Beklentileri.....	8
1.2. Okul Aile İş Birliği ve Aile Katılımı	10
1.2.1. Okul Aile İş Birliğinde Eğitime Aile Katılımı	10
1.2.2. Aile Katılımının Türleri	12
1.2.3. Okul Aile İşbirliğinin Önemi.....	13
1.2.3.1. Öğrenci açısından okul aile iş birliğinin önemi	14
1.2.3.2. Aile açısından okul aile iş birliğinin önemi	14
1.2.3.3. Okul açısından okul aile iş birliğinin önemi	15
1.2.3.4. Öğretmen açısından okul aile iş birliğinin önemi	15
1.2.4. Okul Aile İş Birliğinin Eğitimin Niteliğini Artırmada Öğrenci Başarısına Etkileri.....	17
1.2.5. Okul Aile İş Birliğine İlişkin Sorunlar ve Engeller	19

1.2.5.1. Okul aile iş birliğine ilişkin okul kaynaklı engeller	19
1.2.5.2. Okul aile iş birliğine ilişkin aile kaynaklı engeller	19
1.2.5.3. Okul aile iş birliğine ilişkin öğretmen kaynaklı engeller	21
1.3. Okul Yöneticisinin Okul Aile İş Birliği Konusundaki Sorumluluğu	22
1.4. Okul Aile İş Birliğini Geliştirme Etkinlikleri	23
1.5. İlgili Araştırmalar	24
1.5.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	24
1.5.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	30
2. BÖLÜM	32
2 YÖNTEM	32
2.1. Araştırmanın Modeli	32
2.2. Çalışılan Durumlar ve Dokümanlar	33
2.2.1. Doküman İncelemesi	35
2.3. Verilerin Toplanması	36
2.3.1. Veri Toplama Araçları	37
2.3.2. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenilirliği	37
2.3.2.1. Araştırmanın geçerliği	38
2.3.2.2. Araştırmanın güvenilirliği	38
2.3.3. Aktarılabirlik	39
2.3.4. Araştırmacının Rolü	40
2.4. Veri Analizi	40
3. BÖLÜM	43
3. BULGULAR VE YORUMLAR	43
3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	49
3.1.1. Yönetici, Öğretmen ve Velilerin Kamu Ortaokullarındaki ve Özel Ortaokullardaki Okul-Veli İş Birliğinin İncelenmesi	49
3.1.1.1. Okul-veli iş birliği ve iletişimin incelenmesi	50

3.1.1.2. Okul veli iş birliğinde diğer okullardan farklı yapılan çalışmaların incelenmesi	74
3.1.1.3. Okul- veli iş birliğinde kamu ortaokullarındaki ve özel ortaokullardaki farklılıkların değerlendirilmesi.....	78
3.1.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Yorumlar	84
3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	86
3.2.1. Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Velinin Okullarındaki Okul- Veli İş Birliğinin Güçlü ve Zayıf Yönlerinin İncelenmesi	86
3.2.1.1. Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okullarındaki okul-veli iş birliğinin güçlü yönlerinin incelenmesi.....	86
3.2.1.2. Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okullarındaki okul-veli iş birliğinin zayıf yönlerinin incelenmesi.....	95
3.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Yorumlar	103
3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	104
3.3.1. Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Velinin Okullarındaki Beklenti ve Önerilerin İncelenmesi.....	105
3.3.1.1. Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okul veli iş birliğinde beklentilerin incelenmesi.....	105
3.3.1.2. Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okul veli iş birliğinde önerilerin incelenmesi.....	110
3.3.2. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Yorumlar	112
3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	115
3.4.1. Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Velinin Okul Veli İş Birliğini Anlamlandırmasının İncelenmesi.....	115
3.4.2. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Yorumlar.....	119
4. TARTIŞMA VE SONUÇ	120
4.1. Öneriler	123
4.1.1. Araştırmacılar İçin Öneriler.....	123
4.1.2. Uygulayıcılar İçin Öneriler.....	124
5. KAYNAKLAR.....	125
6. EKLER	131
ÖZGEÇMİŞ	139

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. 4 Okul (4 Durum) Gösterimi	34
Şekil 3.1. Okul Veli İş Birliğini Sağlama Yolları	50
Şekil 3.2. Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Velinin Okul Veli İş Birliğinde Önerileri	110

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Katılımcı Yöneticilere İlişkin Bilgiler.....	34
Tablo 2.2. Katılımcı Öğretmenlere İlişkin Bilgiler	35
Tablo 2.3. Katılımcı Velilere İlişkin Bilgiler	35
Tablo 2.4. Katılımcı Kod Adlarına İlişkin Bilgiler	35
Tablo 2.5. Okullara İlişkin Bilgiler	36
Tablo 3.1. Okulların Veli Profiline İlişkin Ortaya Çıkan Sonuçlar.....	46
Tablo 3.2. Okul-Veli İş Birliği ve İletişim	51
Tablo 3.3. Okul Veli İş Birliğinde Diğer Okullardan Farklı Yapılan Çalışmalar	74
Tablo 3.4. Okul Veli İş Birliğinde Okulun Güçlü Yönleri.....	86
Tablo 3.5. Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okullarındaki okul veli iş birliğinin zayıf yönleri.....	95
Tablo 3.6. Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Velinin Okul Veli İş Birliğinde Beklentileri.....	105
Tablo 3.7. Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Velinin Okul Veli İş Birliğini Anlamlandırması.....	115

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Yönetici/Öğretmen Görüşme Formu 1.....	131
Ek-2: Görüşme Formu 2.....	134
Ek 3. Araştırma İzni.....	138

GİRİŞ

Eğitim öncelikle ailede başlayan ve okullarda devam ederek yaşam boyu süren bir süreçtir. Okulun öğrenme çevresi olarak işlev görmesi için, kendi dışındaki çevreyle ve daha geniş bir toplumla iç içe olduğunun farkında olup hedeflerine ulaşmada bu çevreyle olan ilişkilerini geliştirmesi gerekmektedir. Bu çevrelerden birisi de öğrencilerin aileleridir (Kaysılı,2008).

Çocuk okula gelinceye kadar aile denilen en küçük toplumsal yapının içinde şekillenir ve orada edindiği ön bilgilerle okula gelir. Aile çocuğun eğitim yaşantısında çok özel bir konuma sahiptir (Çayak, 2013). Öğrenme çevresi olan okulun işlev görmesi için, kendi dışında çevreyle ve daha geniş bir toplumla iç içe olduğunun farkına varmalıdır. Okul hedeflerine ulaşmada çevreyle olan ilişkilerini geliştirmesi gerekmektedir. Bu çevrelerden en önemlisi öğrencilerin aileleridir (Kaysılı, 2008). Bu açıdan ailelerin çocuğun eğitiminde okul ile kurduğu iletişim ve iş birliği öğrencinin eğitim sürecinde önemli bir konuma sahiptir (Tutar, 2003).

Günümüzde ailenin eğitimdeki yeri daha çok anlaşılmış ve bununla ilgili yapılan çalışmalara ağırlık verilmeye başlanmıştır. Aile ve okul iş birliği çocuğun her döneminde etkin bir şekilde okuldaki çalışmaları etkilemektedir. Etkili bir okuldan beklenen velinin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vermesidir. Bunun için de okullar öncelikle veliyi tanımalı ve iş birliği kurmalıdır.

Son yıllarda değişen sınav sistemi, okulların fiziksel şartları, merkeziyetçi yapısı velilerin beklentisinin artması velileri farklı arayışlara çevirmiştir. Günümüzde çocuğunun daha sağlıklı ve verimli bir eğitim sürecinden geçmesini isteyen veliler, çocuğun nitelikli eğitim göreceği özel ya da kamu okulu arayışına girmektedirler. Çocuğun eğitim sürecinde söz hakkı olan veliler kendilerine uygun olan okulları süzgeçten geçirmektedir. Günümüzde yaşanan tüm bu gelişmeler özel okulların sayısını arttırmış, kamu okullarının ise niteliğini arttırıcı çalışmalar yapması gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda bu durum okullar arasında rekabet durumunu beraberinde getirmiştir. Özel okulların yabancı dil konusundaki avantajı, çok dilli bir dünya vatandaşı yetiştirme hedefi, sosyal etkinliklerin çeşitlilik göstermesi, yurt içi ve yurt dışı projelerle öğrenci değişim programları yürütmeleri, sosyal ve sportif faaliyetlerde farklılıkların olması velinin özel okul seçiminde kamu okullarına göre bir adım önde olmalarına neden olmaktadır. Çocuklarının etkinlikte yer almasını

isteyen anne ve babalar, hafta sonu bölünme olmadan, çocuklarını kaydettirdikleri okul bünyesinde hafta içinde sosyal etkinliklere katılmasını istemektedirler. Tüm bu yaşanan süreçlere bakıldığında, okulların da kendi bünyelerinde geliştirdikleri programlarla en iyi olma, öğrenciye ve veliye prestij sağlama amacına yöneldiği görülmektedir. Okullar başarılı öğrenci olarak kendi adını da duyurmak istemektedirler. Başarılı öğrencinin de arkasında velisinin olacağından ötürü okulun veli ile kurduğu iletişim son yıllarda daha da önemli görülmektedir. Okullar kendilerini tutundurmak için programlarına farklı etkinlikler koymakta, özellikle 8.sınıf gibi sınav yılında öğrenciler için farklı program yürütmektedirler. Bu durum hem kamu okullarında hem de özel okullarda görülen farklılıkları beraberinde getirmiştir.

Okullar öğrenciye bilgiyi aktaran, süreci öğrenci ile yürüten konumundan çıkmıştır. Okullar, öğrencinin yanında durmalı ve veli ile iletişim ve iş birliğine girmek zorundadır. Okulların veli ile kurduğu iş birliği ne kadar kuvvetli ve sağlam olursa bu durum öğrencinin başarısına da yansımaktadır. Dolayısıyla kamu okulları ve özel okullar veli ile iş birliği kurma çalışmalarını arttırmış ve buna yönelik geliştirici etkinliklere ağırlık vermeye çalışmıştır. Bu çalışma, kamu ortaokullarında ve özel ortaokullarda okul veli iş birliğinin nasıl olduğunu incelemeye odaklanmıştır. Okul veli iş birliğinin gerekliliğine değinerek, kamu okullarında ve özel okullarda yönetici, öğretmen ve velilerin okul veli iş birliğine nasıl baktığı ele alınmıştır.

Problem Durumu

Aileler okulla ve öğretmenlerle kurdukları iletişim ve iş birliği sayesinde çocuklarını daha iyi tanıyarak ihtiyaçları ile daha yakından ilgilenmektedir. Öğretmenler, ailelerden aldıkları bilgilerle öğrencinin gelişmesine, ilerlemesine anlamlı katkılar da bulunmaktadır (Balkar, 2009).

Çocuk doğumdan, sonraki yaşamına kadar inanç, tutum ve davranışlarını aile ortamında şekillendirir. Çocuğa eğitim-öğretim faaliyetlerini ilk defa veren aile ortamıdır. Çocuğun eğitim faaliyetlerinin başarıya ulaşmasında ailenin eğitim süreç ve faaliyetlerine katılımının büyük etkisi vardır. Ailenin okul faaliyetlerine katılımı, her öğretim kademesinde önemlidir. Ancak bu katılım özellikle ilköğretimin ikinci kademesindeki (6. 7. ve 8. sınıflar) çocuklar için büyük önem taşır (Aydoğan, 2007). Bu yüzden ortaokul

sürecindeki okul veli iş birliğinin nasıl sağlandığı, okullar arasında görülen iş birliğinin benzer ve farklı yönleri araştırılmaya değer bir problem olarak görülmüştür.

Okulların, ailenin ve toplumun beklentilerine cevap vermesi; ancak okul-aile iş birliği ve etkileşimi ile sağlanır. Aileler toplumsal çevrenin ihtiyaçlarını okul ortamına taşıyan en etkili köprü görevini üstlenmektedir. Bu nedenle, öğrencinin gelişmesinde hem ailenin hem de okulun önemi bilindiği için okul veli iş birliği, hem okul yöneticileri hem de öğretmenler için önemli bir sorunsal durumunda olmuştur.

Günümüzde hem özel okullar hem de kamu okulları eğitimde ve sosyal yaşamda yaşanan gelişmeler doğrultusunda, farklılaşan ihtiyaç ve taleplere cevap vermek zorundadır. Özel ortaokullarda ve kamu ortaokullarında okul-veli iş birliğinin nasıl gerçekleştiği, ne tür özellikler ve benzerlikler taşıdığı, okulların ve velilerin konuya yaklaşımlarının nasıl olduğu; araştırılmaya değer bir problem olarak görülmüştür.

Problem Cümlesi: Yönetici, öğretmen ve veliler ortaokullardaki okul-veli iş birliğini nasıl değerlendirmektedirler?

Alt Problemler

1) Okul yöneticisi, öğretmen ve veliler kamu ortaokullarında ve özel ortaokullarda okul-veli iş birliğini nasıl sağlamaktadır?

2) Okul yöneticisi, öğretmen ve veli; okullardaki okul-veli iş birliğinin güçlü ve zayıf yönlerini nasıl değerlendirmektedirler?

3) Okul yöneticisi, öğretmen ve veliler; okullarındaki okul-veli iş birliğine yönelik beklentileri ve önerileri nasıldır?

4) Okul yöneticisi, öğretmen ve veliler okul-veli iş birliğini nasıl anlamlandırmaktadır?

Araştırmanın Amacı

Eğitim ailede başlar, okulda devam eder. Okul dışı etkenler içinde aile, öğrenci üzerindeki en önemli belirleyici olarak değerlendirilmektedir. Çocuğun eğitim-öğretim süresince akademik, sosyal, davranışsal ve duygusal öğrenmesini güçlendirmek ancak ebeveynin okul sürecine dahil edilmesi ve okul ile kurduğu iletişim, iş birliği ile mümkün

olur. Okuldaki eğitimin evde de devam etmesi ve pekiştirilmesi önemlidir (Erdoğan ve Kasımoğlu, 2010).

Araştırmanın amacı, okul aile iş birliğinin gerekliliğini vurgulayarak, ailelerin okul ile kurdukları iletişim ve iş birliğinin benzer yönleri ile farklı yönlerini araştırmaktır.

Araştırmanın Önemi

Ailenin ve okulun çocuğun akademik, sosyal ve duygusal eğilimini attırmada fark yaratması aralarında kurulan iş birliğinin gücüne ve etkisine bağlıdır. Bu araştırma, İzmir ilinde bulunan özel ortaokul ve kamu ortaokullarındaki velilerin, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin aralarında kurdukları iş birliği ve iletişim çalışmalarını ele almaktadır. İzmir ilinde okul-veli iş birliğini özel ortaokul ve kamu ortaokulları bağlamında karşılaştırmalı olarak durum çalışması halinde ele alan bir çalışmaya rastlanmamış olması, bu çalışmayı alanda önemli hale getirmektedir.

Okul ve ailelerin arasındaki sağlıklı iletişim ve iş birliği öğrencinin tüm eğitim hayatını etkiler. Bu araştırma hem özel okul hem de kamu okullarındaki okul yöneticisinin, öğretmenin ve velinin okul-aile iletişimine ve iş birliğine ilişkin düşüncelere yer verdiğinden alanda yapılacak olan bu yöndeki çalışmalara ve araştırmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Tanımlar

Okul: Bu çalışma için seçilen özel ya da kamu ortaokulu.

Okul Yöneticisi: Okulun hedeflerini gerçekleştirmede en yetkili sorumlu tutulan birinci kişidir. Bu çalışmada okul yöneticisi ile ortaokullarda görev yapan müdür ve müdür yardımcısı kastedilmektedir.

Öğretmen: Özel okul ve kamu okulunda öğrenciye bilgiyi aktaran kişidir.

Kısaltmalar:

TEOG: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı.

Bu sınava bugün karşılık gelen sistemin adı Liselere Geçiş Sınavı olan LGS' dir.

Alt Özel Okul: 2016-2017 TEOG sonucuna göre özel okullar sıralamasında en altta yer alan 5 okul arasından araştırma için seçilen okuldur.

Üst Özel Okul: 2016-2017 TEOG sonucuna göre özel okullar sıralamasında en başarılı ilk 5 okul arasından araştırma için seçilen okuldur.

Alt Kamu Okulu: 2016-2017 TEOG sonucuna göre kamu okulları sıralamasında en altta yer alan 5 okul arasından araştırma için seçilen okuldur.

Üst Kamu Okulu: 2016-2017 TEOG sonucuna göre kamu okulları sıralamasında en başarılı ilk 5 okul arasından araştırma için seçilen okuldur.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Okul aile iş birliğinin öğrenci durumuna olan etkisini inceleyen araştırma İzmir ilinde çalışma kapsamına alınan dört ortaokulun görüşmeyi kabul eden yönetici, öğretmen ve veli ile sınırlı kalmaktadır. Araştırma görüşme formunda hazırlanan sorulara verilen yanıtlarla sınırlıdır. Çalışmanın bulgularından genelleme yapmak için değil bir bakış açısı kazanmak için yararlanılması beklenmektedir.

Yapılan veli görüşmeleri 5. sınıf velilerinin okula adaptasyon süreçlerinin yeni olması sebebiyle, 8. sınıf velilerinin de sınav stresini öğrenci ile birlikte en üst noktada yaşadığından ötürü yapılan veli görüşmeleri 7. sınıf velileri ile sınırlı kalmıştır.

1. BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu çalışmanın kuramsal çerçevesi çocuğun öğrenme çevresi ve aile, eğitimde ailenin yeri, okulun aileden beklentileri, ailenin okuldan beklentileri, okul aile iş birliği ve aile katılımı, aile katılımının türleri, okul aile iş birliğinin önemi ve okul aile iş birliğini geliştirme etkinlikleri olarak belirlenmiş ve bunlara yönelik açıklamalara aşağıda yer verilmiştir.

1.1. Çocuğun Öğrenme Çevresi ve Aile

Aile bireyi doğduğu ilk andan ölümüne kadar çevreleyen toplumun temel yapı taşı olması bakımından önemlidir (Adak, 2005). Aile, akraba bağlarıyla kurulan, yetişkin üyelerin çocuklara bakma sorumluluğunu üstlendiği insanlar topluluğudur (Giddens, 2008).

Toplumun temeli, geleceğin güvencesi, milli ve manevi değerlerin koruyucusu ve aktarıcısı olan aile en eski, en sürekli ve en doğal sosyal kurumdur (Genç, 2016). Aile çocuğun sosyalleşmesi sürecinde birincil derecede öneme sahiptir. Çocuklar hayatın ilk yıllarında ilgi ve bakım için birilerine muhtaçtırlar. Bu yüzden, güvenli ve uygun bir ortam sağlanması ailenin en önemli görevidir.

İnsanlık tarihinin başlangıcıyla beraber eğitim işlevi de başlamıştır. İkel toplumlarda bile aileler çocuklarını kendileri yetiştirmişlerdir. Avlanmayı, yiyecek teminini, korunmayı, barınmayı kendi çocuklarına öğretmiş ve hayatta kalmayı sağlayıp, kendi kendine yetecek duruma gelene kadar bu eğitimi ailede devam ettirmişlerdir. Değişen çağlarla birlikte toplumsal olayların ardı ardına gelişmesi, bu eğitimlerin ihtiyaçlar doğrultusunda farklılaşarak toplu halde yapılmasını gerekli kılmıştır. (Aydın, 2015).

Ailenin çocuğuna vereceği eğitim çocuğun ilk aylarından itibaren başlar. Çocuğun kişiliğinin gelişimi, toplumsal normların öğrenimi, cinsel roller kazanımı, tuvalet eğitimi ailede başlar. Çocuk ilk ödüllendirilme, cezalandırılma ve kendisi hakkındaki ilk davranış örneklerini deneyimleme imkanına aile içerisinde sahip olur. Çocuk değerleri, duyguları ve konum beklentilerini aile bireylerinin ona olan davranışları yoluyla öğrenir (Tezcan, 1999).

1.1.1. Eğitimde Ailenin Yeri

İlk yaşlarından başlayarak çocuğun güzellik duygusunu, problem çözme becerisini, sorumluluk almayı, demokratik yaşama hazırlanmayı öğrendiği ortam ailedir. Çocuğun öğrenme çevresinde okul eğitimi önemlidir; çünkü çocuğun dünyayı tanımasını, ufkunun genişlemesini ve meslek ile ilgili bilgi edinmesini sağlar. Ancak aile eğitimi bundan da önemlidir; kişiliğin temeli aile ortamında atılır ve çocuk ömür boyu kişiliğini bu temelin üzerine kurar (Başaran, 2000).

Çocuğun öğrenme açısından aile bireylerinin amacı, çocuğa yeteneklerini keşfedebileceği ortamı hazırlamaktır. Aileler bu amaca uygun ortamı hazırlayabilmek için, çocuğun düşünmesini, bilgi ve becerilerini geliştirmesini, kendini ifade etmesini sağlayabilmelidir. Çocuğun yetiştirilmesine ilişkin kararlar aile üyelerince ortaklaşa verilmelidir. Böylelikle ailede demokratik ortam açığa çıkacaktır (Başaran, 2000). Eğitim-öğretim süresince aileler ve okul arasında kurulan bağ çocuğun öğrenme yeterliliklerini geliştirmek açısından etkilidir.

Çocuğun öğrenme çevresinde aile, çocuğu için olabileceğinin en iyisi olmalı, o amaçla bilgi peşinde koşmalı, kitap okumalı, eğitim seminerlerine katılmalı ve çocuğa her hafta düzenli zaman ayırmalıdır (Cüceloğlu, 2017). Ailede anne-babanın amacı, çocuğu hayata hazırlamak; onun yetişkinliğinde güçlü, başarılı, şevkli ve anlamlı bir yaşama sahip olmasına olanak sağlamaktır.

1.1.2. Okulun Aileden Beklentileri

Eğitim demokratik bir toplumda yurttaşları geleceğe hazırlama sorumluluğunun bir bölümünü üstlenmektedir. Eğitimin bu görevini gerçekleştirdiği kurum okuldur (Aydın, 2015). Teknolojik gelişmelerin hızlı yaşandığı günümüzde, eğitim sistemi dinamik ve yenilikçi yapıya sahiptir. Toplumsal sistem olan eğitimin amacını ve sürecini toplumsal etkenler ve onların gereksinimleri oluşturur. Eğitimin toplumsal dokusunu oluşturanlar: Öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler, veliler ve okuldur (Vural, 2004). Günümüzde eğitim sistemi göz önünde bulundurulduğunda okulların amacı; düşünen, düşündüğünü yorumlayan, yargılayan, sorgulayan, kendisine gerekli olan bilgilere ulaşma yollarını bilen ve bunları gündelik hayatında yaşama dönük kullanabilen bireyler yetiştirmeyi hedeflemektir (Bayrakdar, 2016).

Eğitim kurumu olan okul, kişileri hem yaşadığı toplumun hem de toplumun bağlı bulunduğu çağdaş dünyanın üyesi durumuna getirmesi ile toplumsal işlevini; yaratıcı, üretici ve tüketici kişiler yetiştirerek de ekonomik işlevini yerine getirir (Kaya, 1993). Çocuğun eğitim hayatında da aile ve okulun iş bölümü ortaya çıkmaktadır. Ailenin ve okulun birbirinden farklı beklentileri oluşmaktadır. Okulun başka örgütlere benzemeyen kendine özgü yapısı vardır. Okul, bağlı bulunduğu eğitim kurumunda mikro bir sistem, içinde bulunulan öğretmen, öğrenci, veli gibi sistemlerle bir arada değerlendirildiğinde makro bir sistemdir (Bayrakdar, 2016).

Okul çağına gelmiş, aile ortamından ilk kez ayrılan çocuğun okul için hazırlanması ailenin okul için yapacağı önemli sorumluluklar arasında yer almaktadır. Çocuk okul çağına geldiğinde okula gitmeye hazırlanması gerekmektedir (Genç, 2016). Çocuğun okula teşvik edilmesinde, okula hazırlanmasında ailenin rolü büyüktür. Bu anlamda okullar, ailelerden çocuğu okula hazırlamasını ve çocuğun eğitim sürecine anne babanın da dahil olmasını beklemektedir.

Çocuğun gelişmesi ve kendi yeteneklerinin farkına varabilmesi için, okul ile evde verilen eğitim birbirini tamamlamalı ve süreklilik sağlamalıdır. Bu sürecin sağlanması taraflar arasındaki iş birliğinin ortak sorumluluk çerçevesinde örgütlenmesi ve güçlendirilmesi yoluyla gerçekteşmektedir (Bilgin, 1990). Okulların ailelerden beklentileri, çocuğun eğitim sürecine katkısı, gün içerisinde çocuğun gördüğu eğitim programlarını eve gelince tekrar etmesini sağlatmaktır. Ailenin okulu desteklemesi, öğrencinin durumu ile ilgili öğretmenlerinden bilgi alması yönünde olmalıdır, ödevleri ile ilgili kontrolü veli evde desteklemelidir.

1.1.3. Ailenin Okuldan Beklentileri

Aile, çocuğun içinde bulunduğu topluma uyumu ve sosyalleşmesi açısından olumlu veya olumsuz etkileri olan ve bundan dolayı eğitimin istenilen sonucu verebilmesi konusunda etki sahibi konumunda bulunan ilk ve en önemli çevresidir. Bu çevrenin etkileri, çocuğun ilk yaşlarından itibaren başlayıp, okul çağından sonraki dönemde de devam etmektedir (Genç, 2016) Eğitimin temeli ailede atılır, okulda devam eder. Çocuklar yaşamla ilgili ilk deneyimlerini ailede kazanır ve ilk beş yıldan sonra ailenin eğitim görevlerini okul üzerine alır (Samancı, 2016). Okul aileden çocuğu ile ilgili sürece katılmasını beklerken aile de okuldan çocuğun eğitimi ile ilgili bilgilendirme isteği duyar.

Sosyal sistemin devamı, bilgi birikiminin, becerilerin, değer ve normların gelecek kuşaklara aktarılmasıyla olur. Toplumda bu görevi eğitim kurumları üstlenir. Bireye, toplumsal normlar ve değerler aile fertleri tarafından verilir. Ancak günümüzde artan uzmanlaşma ve farklılaşma ile birlikte aile hayatı içerisinde kişiler belli konuda uzmanlaşmış olup kadının iş hayatına aktif katılımıyla birlikte de çocuğun eğitimi diğer kurumlara devredilmiştir (Adak, 2005). Bu durum ailenin çocuğu ile ilgili eğitim durumuna katılmadığı anlamına gelmemektedir. Çocuğa toplumun değerlerini, kültürünü aktaran ve çocuğu gelecek rollere hazırlayan, bilimsel, mesleki beceri kazanmasını sağlayan aile ve eğitim kurumudur.

Çocukların olabilecekleri en iyi şekilde yetişmeleri ekip işidir ve bu ekibin en önemli üyeleri anne-baba ve öğretmenlerdir. Bir toplumun uygarlığı, çocuklara gösterilen sorumluluk duygusunda kendini göstermektedir. (Cüceloğlu, 2017). Ailenin de çocuğun eğitimini sağlama amaçlı okuldan beklentileri vardır. Bu beklentiler; öğrencinin akademik başarısı, öğrencinin sosyalleşmesi, okulun verdiği, yabancı dil eğitimi, sosyal beceri kazanmadır.

Çocuğun dürtücü içgücünü harekete geçiren ilgisi yer altından fıskıran suya benzer. Ailenin ve okulun görevi suyun gözünü çimento döküp kurutmak ya da akışını engellemek yerine, çocuğun zekasını oluşturan ilgi ve kabiliyetlerinin ürünü ve dürtücü içgüdüsünü harekete geçirmektir. Çocuğu doğru yere yönlendirerek ona kılavuzluk etmektir (Başaran, 2000). Aileler de bu anlamda okuldan öğrenciye yol göstermeyi beklemektedir.

Özellikle son yıllarda ailelerin eğitim düzeylerinin artması ve ailenin eğitimden beklentilerinin çocuğun hayatına artı değer katması sonucu çocuklarına nitelikli eğitim aldirmek istemeleri aileleri farklı öğrenme metodları uygulayan okullara gönderme eğilimine doğru yöneltmiştir (Bayrakdar, 2016). Ailelerin yapacağı eğitim harcamaları, bireyin gelecekteki verimliliğini ve kazancını arttırması oranında birer yatırım olarak görülmektedir (Tezcan,1999).

Eğitimin amaçlarından birisi verimin arttırılmasıdır. Günümüzde de farklı türdeki okulların verimi en üst düzeye çıkarma isteği onları farklı eğitim anlayışlarına götürmektedir. Bunlar: teknik eğitim, bilimsel öğretim, STEM eğitimi, kodlama eğitimidir. Ailelerde çocuğun eğitim sürecinde tercihlerini bu beklentilerini karşılayabilecek okullardan yana kullanmaktadır.

1.2. Okul Aile İş Birliği ve Aile Katılımı

Bireyin eğitimi eğitim kurumları tarafından gerçekleştirilmektedir. Ailenin çocuğun eğitimi ile ilgili görevinin tamamını okula devrettiği söylenemez. Süreç içerisinde ailenin de sorumluluklar üstlenmesi gerekmektedir. Çocuğun eğitiminde hem aile hem de okul sorumlu kurumlardır. Bu nedenle okul ile ailenin iş birliği kaçınılmazdır. Aileleri çocuğun eğitim sürecinden sorumlu tutmak, okul aile iş birliğini yürütmek aile katılımıyla sağlanmaktadır. Okulun amaçlarına ulaşabilmesi ve öğrencilerin davranışlarını olumlu şekilde geliştirebilmesi için eğitim sürecinin her aşamasında aile katılımı gereklidir (Binicioğlu,2010).

Çocuğun öğrenme çevresinde rol oynayan unsurlardan biri olan okullar (Bursalıoğlu, 2002), sadece öğrenci ile eğitim-öğretim yılını tamamlayan, öğrencilere akademik bilgi sunan yerler değil, aynı zamanda öğrencinin ailesi ile iş birliği içerisinde ortak bir çalışma yürüterek öğrenciyi ve veliyi akademik, sosyal, kültürel yönden destekleme gibi görevleri olan eğitim kurumlarıdır. Okulların öğrencinin ilerlemesini gelişimini en iyi şekilde tamamlayabilmesi için ailenin okul ile yakın ilgisine ve ailenin okula etkin katılımına gereksinimleri vardır.

Okul ile ailenin iş birliği kurması okulda disiplin sorunlarının azalmasına neden olmaktadır. Veliler okula yüksek düzeyde katılımı sağladıkları zaman, çocuklarına evde daha fazla yardım etmesi gerektiğini hissetmekte, okulda öğretilenlerin ne olduğunu daha fazla anlamakta, öğretmen ile iletişimde daha olumlu bir tutum içinde olmakta ve öğretmenin genel öğretim yeterliğini daha yüksek bulmaktadırlar. Aileler okul ile iş birliği sağladıklarında okula güven duygusu artarken, aynı zamanda velilerin kendi kendilerine daha fazla güven geliştirmektedir. Okul ve ailenin iş birliği içinde olması ailelerde, okulun daha etkili olduğu ve öğrenci başarısının artacağı algısına neden olmaktadır (Caplan ve diğerleri, 1997; Henderson ve Berla, 1994; akt. Aslanargun, 2007).

1.2.1. Okul Aile İş Birliğinde Eğitime Aile Katılımı

Dünya bilgi toplumu olma yolunda ilerlerken nitelikli insan gücüne geçmişe oranla daha fazla gereksinim duyulmaktadır. Toplumun gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirme sürecinde en fazla sorumluluk eğitim sistemine düşmektedir. Sistemin daha kaliteli seviyeye ulaştırılması için, öğretmenlerin niteliklerinin yükseltilmesi, okulların fiziki koşullarının düzeltilmesi, bilgi teknolojisinin getirdiği araç gereçlerle donatılmasının

yanında çocukların yetiştikleri çevre ve buna eşlik eden aile de önem kazanmaktadır (Bayraktar, 2016).

Okul-aile ilişkilerinde ailenin rolü anne-baba katılımı ile ifade edilmektedir. Ailelerin evde çocukların eğitimine yardım etmeleri ve eğitim durumu ile ilgili düzenli ilişki içerisinde olmaları çerçevesinde değerlendirilmektedir. Ayrıca anne-babaların çocukların eğitim dışında da birlikte yapabilecekleri faaliyetler (tiyatro, sinema, kütüphane, sergi vb.) de çocuğun eğitime katkı sağlamaktadır (Souto-Manning ve Swick, 2006'dan Akt. İpek, 2011). Böylelikle ailenin çocuğun eğitim durumunu etkilemesi sadece okul ile sınırlı kalmamakta, okul duvarlarının sınırını aşmaktadır.

Güneş' e (2016: 85) göre aile katılımı, öğrencilerin eğitimlerine katkıda bulunmaları için düzenlenmiş etkinliklerin bütünü olarak tanımlanmaktadır. Sosyo-ekonomik özellikler, öğrencinin kardeş sayısı ve doğum sırası gibi birçok özellik çocuğun davranışlarının şekillenmesinde ve sınıf içindeki davranış ve tutumlarında dolaylı ya da doğrudan etki bırakmaktadır. Aile katılımı; öğrencilerin tutumları, okula devamlılığı ve akademik başarıları üzerinde olumlu etkiler bırakmaktadır.

Çocukların eğitime katılımı en iyi şekilde aile-okul-topluluk işbirliği yoluyla sağlanır. Eğitime aile katılımı, öğrencinin okula karşı olumlu tutum geliştirmesine, sınıf içi etkinliklerde mentor olmasına, sınav puanlarına etkisi gibi birçok kümülatif etki sağlamaktadır (Christenson, 2002). Şu da bir gerçektir ki, çocuğun eğitim hayatına katılacak olan aile üyelerinin de kendilerini yetiştirmeleri, sosyal- kültürel açıdan donanımlı, hayata karşı farkındalık düzeyleri yüksek olan kişiler olmaları beklenmektedir.

Ailenin okula katılım performansını etkileyen unsurlardan biri de sosyo-ekonomik düzeydir. Ailenin gelir düzeyi, meslekleri, öğrenim düzeyleri, okula karşı tutumları, çocuk sayıları ailenin eğitime katılımını etkilemektedir (Kılıçcı, 2014). Ayrıca ailenin sosyo-ekonomik seviyesi çocuğun özel ya da devlet kurumundan ne şekilde yararlanacağını belirler. Aile çocuğu ile ilgili eğitim hakkında söz sahibidir. Eğitimin niteliğinin- niceliğinin ne olacağıyla ilgili, hangi mesleği seçeceği gibi eğitim kurumlarıyla ilgili pek çok unsurda aile belirleyicidir (Adak, 2005).

Ailenin okul ve toplumla ilişkisi üç ilke çerçevesinde ele alınabilir (Genç, 2016).

- Aile çocukların bakımı, temel ihtiyaçları ve çocuğun toplumda yer edinebilmesi konusunda sorumluluklara sahiptir. Bu sorumluluklar, üyelerinin ekonomik, toplumsal, eğitimsel ve kültürel ihtiyaçlarını gidermeyi içerir.
- Çocuğun eğitim sürecinden aile sorumludur ancak aile bu sorumluluğu yerine getirirken süreç içerisinde okul da aile kadar etkindir. Okullar eğitim görevini aile adına yürütmektedir.
- Günümüz okullarının görevi ailelerin yetersiz kaldığı durumlarda aileye yardımcı olmak ve çocuk eğitiminde aile ile iş birliği yapmaktır.

Eğitimde okulla iş birliği yapmak; öğretmenlerden çocukla ilgili bilgi almak, çocuğun okul sürecini takip etmektir (Samancı, 2016). Çocukların öğrenmesi için yapıcı bir aile-okul iş birliği bağlantısı oluşturmak için süreç içerisinde aile ve okul birlikte hareket etmelidir.

1.2.2. Aile Katılımının Türleri

Fullan'a göre ailelerin eğitime farklı katılım türleri bulunmaktadır. Bunlar, okul ortamına gönüllü ve yardımcı olarak katılım, ikincisi evdeki öğrenme etkinliklerine katılım ve ailenin okul kararlarına katılımıdır (Akkök, 2014, s:253).

Mektupla İletişim: Öğretim yılı başında ve yıl içerisinde okulun vizyonunu, misyonunu veliye aktarmanın en kolay yolu mektupla iletişimidir. Mektupla iletişim sayesinde öğretmen-aile ilişkisinin oluşumu için gerekli açıklamaları, okul tarafından gerçekleştirilecek etkinlikleri belirtmelidir (Gelişli,2011).

Ev Ziyaretleri: Öğretmenler, öğrencilerin aileleriyle okulun ilk haftasından velileri tanımaya başlamalı ve ilerleyen haftalarda da velilerle iletişim kurmalıdır. Gerekli durumlarda öğretmenler birkaç hafta ev ziyareti yapmalı, olumlu hava oluşturmalıdır. Amaç öğrenciyi yaşadığı ortam şartlarında gözlemlemektir. Ailelere öğretmenlerin telefonları, öğretmen-aile ilişkilerini cesaretlendirmek için verilmeli, ailelerin iletişime geçmeleri teşvik edilmelidir (Gelişli 2011 s:64).

Aile Eğitim Programları: Okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından gerçekleştirilen etkinliklerden birisi de anne baba eğitim programlarıdır. Aile eğitim programları aracılığıyla veliler öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerin çözümünde temel

görev üstlenir ve böylelikle süreçte etkili rol oynamaktadır (Gelişli,2011). Yapılan veli eğitim programlarında aynı yaş grubuna ait öğrenci velilerinin ortak problemlerini konuştuklarını ve çözüm yollarını birlikte buldukları gözlemlenmektedir.

Telefon Görüşmeleri: Yaşanan bazı durumlara ilişkin velilere en hızlı yoldan iletişim kurmak gerekebilir. Bu tip durumlarda veli ile görüşmek için telefon, başvurulacak ilk yöntemdir. Telefon görüşmesi en kısa sürede veliye ulaşmak, bilgi vermek için tercih edilmelidir. Öğrencinin okula geç kalması, izinsiz okuldan ayrılma, yaşanan acil durumlar, veliyi toplantıya çağırmak amacıyla telefon görüşmesi yapılabilir (Coşkun, 2010: 29). Aynı zamanda öğretmenler yıl içinde aileleri çocukla ilgili sadece olumsuz bir durum karşısında değil; olumlu bir gelişme karşısında da telefonla aramalıdır (Binicioğlu, 2010).

Veli Toplantıları: Yönetimin, öğretmenin, öğrencinin, velinin birbiri ile görüşüp, iletişim kuracağı zamanlardır (Kaçar, 2019:4). Eğitim- öğretim yılı içerisinde okullar ihtiyaç duyduğu her vakit velileri ile toplantı yapmaktadır.

Bireysel görüşmeler: Veliler ile yüz yüze olan toplantılardır. Veliler ve öğretmenler, öğrencinin okul içerisindeki davranışları, ders başarısı, arkadaş ilişkileri, öğretmenlere karşı tutumu ile ilgili yaptıkları detaylı ve kişiye özel görüşmelerdir (Sarpkaya, 2010).

1.2.3. Okul Aile İşbirliğinin Önemi

Okul, çocuğun eğitiminden sorumlu olan aile ile iletişim kurarak çocuğu tanır. Bu durum aile, okul, öğretmen üçgeni için güvenli bir bağa sebep olurken çocuğun aileye, öğretmene ve okula olumlu bakmasını sağlar (Binicioğlu, 2010).

Anne-baba ve öğretmenler, çocuklara daha iyi eğitim-öğrenme olanağı sağlayabilmek ve çocuğun bulunduğu yerden bir adım ileriye gitmesi için ortak çaba içerisinde olmalıdırlar. Çocuğun gelişim evrelerine bakıldığında ilk öğrenme deneyimleri evde ailesi ile oluşur. Aileler çocuğun ileriki eğitim hayatında okuldaki öğrenme süreçlerine destek olarak, öğretmenin sınıf içi uygulamalardaki başarı şansını yükseltir, öğrenci hakkında öğretmene bilgi vererek öğrencinin daha iyi tanınmasını da sağlar. Bu yüzden öğretmenlerin çocuğun aile ortamlarını iyi değerlendirmeleri ve onun daha iyi eğitimine olanak hazırlamak amacıyla aile sorumlularıyla iletişim kurmaları önemlidir (Burns, Roe ve

Ross,1992'dan akt. Çelenk, 2003). Ailenin de bu noktada okul ve öğretmen ile iş birliği kurmada hevesli olması gerekmektedir.

Aşağıda okul aile iş birliğinin öğrenci, aile, okul ve öğretmen açısından önemine değinilmektedir.

1.2.3.1. Öğrenci açısından okul aile iş birliğinin önemi

Öğrenci eğitim uygulamalarının pasif alıcısı olmak yerine, günlük hayatta karşılaştığı problemlerin sebebini soran, olaylar arasında sebep-sonuç ilişkisini kurabilen, olaylara farklı bakış açılarıyla yaklaşabilen, görüşlerini yeniden yapılandıran aktif halde öğrenen rolündedir. Veliler de eğitim sisteminde aktif rol oynayan, yıl içerisinde öğrenci ile bilgi ve deneyimlerini paylaşan, uygulanan eğitim programlarında öğrenciye destek olan ve okul ile iş birliği kurarak süreci en iyi şekilde yöneten kişilerdir (Karataş ve Karaman, 2011).

Çocukların eğitim ortamında ilerlemelerinin en temel unsurlarından biri öğretmenlerin, öğrencilerin, idarecilerin ve ailelerin eğitim sürecinde iş birliği içerisinde hareket etmesi ilkesidir. Çocukların okul ortamında kazandıkları becerilerinin ev ortamında tekrarlanması ve geliştirilmesi, okul-ev tutarlılığının desteklenmesi ve ailelerin okul ortamının etkin bir ögesi haline gelebilmesi günümüzde eğitim sürecinin temel hedeflerindedir (Akkök, 2014).

Çocuğun psikolojik durumu okul başarısını etkiler. Psikolojik olarak dengeli ve herhangi bir psikolojik problemi olmayan çocuk başarılıdır. Önemli olan, çocuğun hangi durumlarda psikolojik dengeye sahip olabileceğidir. Bunun için ön koşul aile bireylerinin psikolojik sağlamlığıdır. Mutlu ve huzurlu bir aile ortamında büyüyen çocukların genellikle ciddi psikolojik problemlerden uzak oldukları tespit edilmiştir. Bunun nedeni, bu aile üyelerinin birbirleriyle uyum içinde yaşamasıdır (Akıncı, 2015). Bireylerin karşılaşılabileceği dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu, davranış bozuklukları, bedensel ve zihinsel gelişim bozuklukları gibi psikolojik durumlarla karşılaşıldığında ailenin eğitime destek olması daha da önem arz etmektedir.

1.2.3.2. Aile açısından okul aile iş birliğinin önemi

Okulun aile ve öğrenciye gösterdiği ilgi, öğrencinin moral ve motivasyonunu artırır. Diğer taraftan okulun yapısını, değerlerini, standartlarını, beklentilerini iyi bilen veli

çocuğunu daha iyi yönlendirir (Sarıtaş, 2015). Anne-babalar çocuklarını en iyi tanıyan kişilerdir. Bu sebeple çocuklarının ilgi ve ihtiyaçları ile sosyal ve kişisel özelliklerini, derslerde olan eksiklerini yakından gözlemleyerek öğretmenlere ve okul idaresine bilgi vermek durumundadır (Genç, 2016).

Ailenin okul yönetimine katılması, ailenin çocuk eğitimi ve çocuğun eğitim süreci konusunda, bilgilendirilmesini amaçlayan öğretim programlarına katılması, ailelere ihtiyaç duydukları alanlarda desteklerin sağlanması ailelerin okul yönetimine katılımına ilişkin modellerdir (Flaxman-Inger Akt. Genç, 2016). Aile katılımında öncelikler, ailenin kendi çocuklarının eğitimine katılımı, ailelerin birbirlerine katkıları ve ailelerin birbirlerinin çocuklarına katkıları şeklinde olmalıdır (Sarpkaya, 2010).

1.2.3.3. Okul açısından okul aile iş birliğinin önemi

Okul, veli ve öğrencinin iş birliğinden yararlanmalıdır. Okul ve öğretmenleriyle iş birliği içinde davranan öğrenciler, istenmeyen davranışlar sergilemekten kaçınırlar. Öğrencilerin okulda uyulması beklenen kurallara uygun davranması ve başarılı performans sergilemesi halinde okul yöneticileri uyumsuzluk durumu ve disiplin sorunlarıyla karşılaşmazlar.

Okul aile iş birliği ile geliştirilmeye çalışılan etkileşimden hem çocuklar hem de aileler fayda sağlamaktadır. Bu faydalar şu şekilde sıralanabilir (Akkök, 2014):

- Çocuğun benlik saygısı olumlu gelişmektedir.
- Ailelerin okula ve eğitim sürecine olumlu tutumlar geliştirmesine yardımcı olmaktadır.
- Sınıf ve okul ortamı içinde “ortak bir kültürün” oluşması ailelerin eğitim sürecine katılmaları, ailelerin bazı etkinlikleri ev ortamına taşımaları çocuğun akademik performansını ve okulun akademik standartlarının yükselmesine katkı sağlamaktadır.

1.2.3.4. Öğretmen açısından okul aile iş birliğinin önemi

Sosyal sistem olan okulun en stratejik unsurlarından biri öğretmendir. Öğretmenin rolü, onun öğretmenlik anlayışına bağlıdır. Öğretmenin eğitim-öğretim yılı içerisinde okul yönetimi ve ebeveynler ile kurduğu olumlu iletişim okulun havasını, öğrencinin

performansını birinci derecede etkiler (Bursalıoğlu,2000). Öğretmenin çevresiyle oluşturduğu uyum, kendisinin de meslek hayatında mutlu olmasını sağlamaktadır. Eğitim sisteminin en önemli unsuru öğretmendir. Eğitim sisteminde ailenin öğretmen ile kurduğu iletişimin niteliği öğrenciyi etkilemektedir. Çocuğun aileden sonra ikinci ebeveyni öğretmenleridir.

Öğretmen sınıfta gerçekleştirilen eğitsel etkinliklerde, evde yapılacak çalışmalarda öğrenci kontrolünü sınıfta kendi sağlarken ev ortamında da öğrenci velisinin desteğini veli iş birliği ile sağlar (Güneş, 2016). Sınıf içerisinde problem ile karşılaştığında tek başına uğraşmak yerine okul ve ailenin yardım ve desteğini sağlamış olur. Aynı zamanda öğretmen, velinin bilgi ve becerisinden yararlanarak öğrenci hakkında çok yönlü bilgi elde eder (Sarıtaş,2015). Öğretmen eğitim sürecinde ve çocuğun gelişim döneminde ebeveynlerin gözlemlerinden ve görüşlerinden faydalanarak çocuğun gelişimini kolaylaştırmalıdır.

Öğretmen, öğrencinin ailesinden aldığı bilgiler doğrultusunda, her öğrencinin zihinsel yetenekleri, ilgileri, gereksinimleri, davranışları, güçlü ve zayıf yönleri konusunda aile yoluyla bilgi edinir (Bursalıoğlu, 2000). Öğrenciye yönelik davranışlarını, sınıf içerisindeki tutumlarını aileden edindiği bilgiler doğrultusunda şekillendirir.

Öğretmenin sağlayacağı olumlu tutumlardan biri öğrencinin ailesi ile kurduğu ilişkiyi düzene sokmaktır. Öğrenci ile yaşayacağı çatışmayı çözüme yetersiz kalan anne babayı çözüme kavuşturmada yardımcı olan kişi öğretmendir (Tezcan,1999). Problem davranışın psikolojik yönünü anlayarak sorunu ortadan kaldırabilir.

Öğretmen, ailelerin sosyoekonomik ve kültürel özelliklerini tanımaya yönelik çeşitli etkinlikler düzenleyebilmelidir. Ailelerle ilişkilerde tarafsız olabilmeli, öğrencinin gelişimi ve eğitimi ile ilgili doğru, açık ve net paylaşımlarda bulunabilmelidir. Okul aile iş birliğinde öğretmene düşen görevler;

- Aileleri tanımak için, bireysel olarak ya da gruplar halinde velilerle görüşmeler düzenlemelidir.
- Ailelerin sosyoekonomik ve kültürel özelliklerini tanıyabilmek için, öğrencinin çalışma ortamını gözlemleyebilmek adına mesleki sınırlar doğrultusunda ev ziyaretleri yapmalıdır.

- Aileleri okul ve sınıf etkinlikleri ile ilgili karar ve uygulama sürecine katmalıdır (Bayrakdar, 2016).

Aydoğdu ve Ay'ın (2016) sınıf öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşleri üzerine yaptığı çalışma da sınıf öğretmenin ailelerden sınıf içinde davranış boyutunda öğretmeni destekleyici tavırlar içinde olmalarına sıcak baktıkları belirlenmiştir. Sınıf içinde aile katılımına sıcak baktıkları etkinlikler: eğlence amaçlı etkinliklere katılma; sınıf araç-gereçlerini edinmeye destek sağlama; meslekleri ile ilgili konularda kaynak kişi olma; serbest etkinlik derslerine katılma; materyal hazırlamada öğretmene yardım etme; hikâye okuma, şarkı söyleme şeklinde sıralanabilir. Sınıf dışı aile katılımına olumlu bakan öğretmenlerin okul sonrası öğrencinin yapacağı akademik çalışmalarda aile katılımını destekledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

1.2.4. Okul Aile İş Birliğinin Eğitimin Niteliğini Artırmada Öğrenci Başarısına Etkileri

Eğitim, planlama desteği, eğitim kaynakları ve ilgili destek süreçleri, öğrencinin yeteneklerinin en iyi şekilde kullanılmasını teşvik eden ortaklıklar gerektirir. Bir misyonu ifade etmek ve gelişme sağlamak için ailelerin, okul ve öğretmen ile kuracağı bu ortaklıklar çocukların okul başarısını olumlu yönde etkilemektedir (Gardner, Mayor vd., 1997).

Öğrenme-öğretme sürecine ilişkin olarak okul başarısını artıran faktörler üzerinde yapılan araştırmalar, okul başarısı üzerinde okul-aile dayanışmasının önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Aile içi uyumun, ailenin destekleyici yaklaşımının ve ailenin okul etkinliklerine katılmasındaki çeşitliliğin, okul başarısı üzerinde önemli etkileri vardır. Velilerin okula dayalı yönetimde sürecin içine dahil olmaları öğrencilerin akademik alanda daha başarılı olmalarını, okula karşı daha olumlu davranışlar geliştirmelerini sağlar (Güçlü, 2000). İpek (2011) tarafından ilköğretim öğrenci velilerinin çocuklarının eğitime katılımının sınav performansını etkilemesi üzerine yapılan araştırmada, ilköğretim öğrenci velilerinin çocuklarının eğitime katılım ve okul tutumu düzeyleri ile öğrencilerin sınav puanları arasında pozitif bir ilişkili olduğu gözlenmiştir. Bu demektir ki yüksek sınav puanına sahip olan öğrencilerin velilerinin eğitime katılım ve okul tutumu düzeyleri, düşük sınav puanına sahip olan öğrencilerin velilerinin eğitime katılım ve okul tutumu düzeylerinden daha yüksektir. Bu sonuçlar okul aile iş birliğinin öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Ailenin öğretmen ve okul yönetimi ile kurduğu diyalog öğrencinin okula karşı tutumunu olumlu etkilemektedir. Velinin okula ve öğrenciye gösterdiği ilgi, öğrencinin motivasyonunu etkilemekte ve öğrencinin başarısını etkilemektedir. Okulda öğretmen, evde aile tarafından desteklenen öğrencinin okuldaki performansı yüksek olur. Ailenin büyüklüğü, gelir durumu, çocuğun ailedeki doğum sırası gibi unsurlar öğrencinin okul başarısına etki etmektedir (Adak, 2005).

Çocuğun okul başarısında; ailenin sosyo-ekonomik statüsü, aile üyelerinin eğitim düzeyi, ailede çocuğa ayrılan zaman ve gösterilen ilgi, anne-baba ve çocuk ilişkisinin niteliği gibi etmenler önemli rol oynar. Ayrıca okuldaki eğitim ile aile içindeki eğitimin birbiriyle paralel özellikte olması gerekir. Bu nedenle okul ile ailenin, yakın çevrenin iş birliği içerisinde olması gerekmektedir (Bayrakdar, 2016).

Ailenin çeşitli nitelikleri ve ana-babanın çocuğa yönelik tutumları çocuğun kişiliğini şekillendirerek onun okulda çevresine karşı sergileyeceği tutumları belirler. Çocuk, ailesinin eğitim ve öğretmen konusundaki düşüncelerini kendisine mal eder ve kendi görüşleri ailesi ile paralel olur. Eğitimsel süreçlere değer veren, öğretmenin çabasına saygı duyan aileler çocuğun okula karşı tutumlarının olumlu olmasını etkilerken, öğretmene karşı saygısı olmayan ya da uzun bir eğitim görmediği halde yaşamda başarılı olan aileler çocuğun okula karşı tutumlarını olumsuz etkilemektedir. Eğitimin önemli olduğunu iletmesine rağmen okuma ve öğrenmeye hiçbir kişisel ilgi göstermeyen aileler çocuğun okul başarısını etkilemektedir (Bayrakdar,2016). Bu yüzden öğrencinin başarısı için okul, aile ve öğretmen tutumları birbiri ile paralellik göstermeli ve birbirini desteklemelidir.

Metropolitan Yaşam Araştırması'nın bulguları eğitimde aileye katılım konusunda birçok olumlu öğretmen ve öğrenci algısı ortaya koymasına rağmen öğrencilerin yanıtlarında okul notlarının bir fonksiyonu olarak dikkate değer farklılıklar bulunmuştur. Örneğin, 1036 lise öğrencisinin%84'ü ebeveynlerinin okul işlerine yardım edebildiğini bildirmiştir. Bununla birlikte, çoğunlukla A ve B alan öğrenciler (%87) ailelerinin okulda yardıma hazır olduğunu bildirirken, C'den düşük not alan öğrencilerin %24'ü ailelerinin okul işlerinde yardıma elverişli olmadığını bildirmiştir (Christenson, 2002). Bu araştırma da göstermektedir ki çocuğun okul hayatına katılan ailelerin eğitim sürecinde öğrenci başarısına etkisi olumlu yönde olmaktadır.

Yapılan araştırmalara bakıldığında, evde çocuğa gösterilen eğitimsel uyarı azlığı ve ailenin çocuğun okuluna karşı göstermiş olduğu ilginin yetersizliği ile okul başarısı sorunları arasında doğrusal bir ilişkinin varlığı yonundedir (Yavuzer, 2016).

1.2.5. Okul Aile İş Birliğine İlişkin Sorunlar ve Engeller

Okul aile iş birliğine/ katılımina ilişkin sorun ve engeller; okul kaynaklı, aile kaynaklı ve oğretmen kaynaklı engeller olmak uzere uę başlık altında ele alınmaktadır.

1.2.5.1. Okul aile iş birliğine ilişkin okul kaynaklı engeller

Oğretmenlerin ve okul yoneticilerinin ailelerle ilişki konusunda bilgili ve istekli olmaları gerekmektedir. Oğretmenler ve okul yoneticileri ailenin okul ile iş birliğini değerli gormelidir. Okuldaki uzman personelin velilerle ilişki konusunda olumsuz tutumları, isteksizliği ve çekingenliği velilerin okul ile iş birliğini engellemektedir. (Güneş,2016 s:46). Okul ve aile arasında yaşanan iletişimden kaynaklı engeller ailenin eğitim surecine katkısını sekteye uğratmaktadır.

Okul kaynaklı engellerin başında okul ve oğrenci ile ilgili bilgilerin veliye eksik gitmesinden kaynaklı sorunlar yaşanmaktadır (Koçak, 1991). Ayrıca veliler eğitim sureci ile ilgili kararlarda goruşlerinin alınmadığını, kendilerine toplantılarda yeterince söz hakkına yer verilmediğini, verilse de bunun belirli velilere tanınan bir hak olduğu duşuncelerine sahip olduklarında mevcut okul aile iş birliği etkinlikleri yetersiz kalmaktadır (Güneş, 2016).

Porsuk ve Kunt'un (2012) araştırmasına gore; okul aile iş birliğinde okul kaynaklı engellerden biri okul aile toplantılarının işlevsel olmamasıdır. Okul idaresinin toplantıları sadece oğrencilerin sorunlarının goruřuľduęu toplantı olarak planlanmaması, velilerin de okul ve eğitim hakkında bilgilendirme içinde toplantılara katılmayı bekledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca velilerin çocuk eğitimi konusunda bilgilendirildiği, velilerin okula sık çağrıldığı gibi duşunceler velilerin okul idaresinden bekledikleri çalışmalardır. Güneş' e (2006) gore okul yonnetimi, oğretmenler ve veliler arasında ilişkilerin planlı programlı olmaması durumu okul kaynaklı veli iş birliğini engelleyen nedenlerdir. Okul ve aile ilişkilerinin sadece veli toplantıları ve bireysel goruşmelerle sınırlı kalmaması gerekir.

1.2.5.2. Okul aile iş birliğine ilişkin aile kaynaklı engeller

Ailenin okula katılımında eğitim seviyesi önemli bir etkidir. Öğretmenlerden sonra öğrenciye yardım da bulunacak kişi ailedir. Ailede ki anne baba okula karşı olumlu yaklaşıma sahip olsa dahi kendi eğitim düzeylerinin düşük olması nedeniyle okul etkinliklerinde nasıl bir görev alabilecekleri konusunda güvensiz davranmalarına neden olmaktadır (Güneş,2016 s:46). Bu durum ailenin kendisini yetersiz hissetmesi öğrenme ve öğretme sürecinde öğrencinin okula karşı duyarsızlaşmasında bir etkidir.

Porsuk ve Kunt'un (2012), belirttiği gibi ailenin sosyal sınıf durumunun okul ile kurduğu ilişkiye etkisi vardır. Eğitim ve ekonomik düzeyi düşük ya da orta olan velinin gelirinin düşük olması, ağır iş şartlarında çalışması, çocuk sayılarının çokluğu gibi sebeplerden dolayı veliler çocuklarının eğitimi ile ilgili yakından ilgilenememektedir. Eğitim açısından bakıldığında ise ailelerin okul müfredatını bilmedikleri, çocuklarına evde gereken desteği vermedikleri, gerekli eğitim-araç-gereçlerini sağlayamadıkları, okul ve öğrencileriyle yeterince ilgilenmedikleri ve bütün sorumluluğu öğretmenlere bıraktığı görülmüştür.

Anne-babanın kendi eğitim durumu çocuğunun eğitim durumuna katılımını etkilemektedir. Ailelerin kendi okul hayatında yaşadıkları olumsuzlukları hatırlamaları, okula karşı olumsuz tutumlar geliştirmelerine yol açmaktadır (Güneş, 2016). Nitekim Özbaş ve Badavan'ın (2009) yöneticilerin okul-aile ilişkileri konusunda yaptığı araştırmada velilerin öğrenim durumları ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite olmak üzere dört değişkene ayrılmıştır. Velilerden ilkokul mezunu olanlarla lise ve yüksekokul mezunu olanların görüşlerinin aynı olmadığı ortaya çıkmıştır. İlkokul ve ortaokul mezunu velilerin beklentileri lise ve yüksekokul mezunu velilerden daha yüksektir. Bu demektir ki, ilk ve ortaokul mezunu velilerin çocuklarının okul yaşantılarına ilişkin olarak okullarla daha fazla etkileşim içerisinde bulunmak istediklerini göstermektedir. İlkokul ve ortaokul mezunu veliler, çocuklarının eğitimine katılımlarında okulun olanaklarına daha fazla ihtiyaç duymaktadırlar.

Okul aile iş birliğini engelleyen bir diğer etmen de ebeveynlerin çalışıyor olmasıdır. Günümüzde anne ve babanın çalışan bireyler olmaları, mesleki sorumlulukları ve etkinliklerin genellikle gün içerisinde çalışma saatleri içinde düzenlenmesi nedeniyle aileler

okula katılım göstermeye yeterince zaman ayıramamaktadır (Güneş, 2016). Bu durum velinin okulda yaşananlardan uzak kalmasına sebebiyet vermektedir.

Okul aile iş birliğine ilişkin aile kaynaklı engellerden bir diğeri de ailedeki çocuk sayısıdır. Çocuk sayısının fazla olduğu ailelerde, çocuğun eğitimine anne ve babanın gösterdiği ilgi ve alaka diğer işlere de bölündüğünden dolayı azalmaktadır. Bu ilgi eksikliğinin sebepleri arasında ailenin eğitim düzeyi, ekonomik koşulları, çocuğa ayrılan zamanın azlığı, anne babanın karakter özellikleridir (Bayrakdar&Yiğit, 2016). Kadının iş hayatına katılımının yoğun olduğu günümüzde bazı anne ve babalar okul ortamını; günün belirli saatlerinde çocuğun zamanını geçirdiği, iş çıkışı da gelip aldığı gündüz bakımevi, öğretmenleri de bu anlamda bakıcı veya dadı olarak görmeleri karşımıza sık çıkmaktadır. Çocuğun hafta sonu da okulun kurslarına gönderildiği, velinin de bu saatlerde dinlendiği, kendisine vakit ayırdığı gözlenmiştir (Bayrakdar&Yiğit,2016). Kadının iş hayatına katılımının yoğun olduğu günümüzde bazı anne ve babalar okul ortamını; günün belirli saatlerinde çocuğun zamanını geçirdiği, iş çıkışı da gelip aldığı gündüz bakımevi, öğretmenleri de bu anlamda bakıcı veya dadı olarak görmeleri karşımıza sık çıkmaktadır. Çocuğun haftasonu da okulun kurslarına gönderildiği velinin de bu saatlerde dinlendiği, kendisine vakit ayırdığı gözlenmiştir.

Aileden ekonomik katkı beklenen veli toplantıları ekonomik düzeyi düşük ve geçim sıkıntısı çeken anne-babayı okuldan uzaklaştırmıştır. Öğretim yılı süresince öğrencilerden ailelerin bütçelerini zorlayacak ya da maddi yönden ailenin karşılayamayacağı materyalleri istemek bilinçli olarak velinin okula gelmesinin önünü kesmektedir (Bayrakdar &Yiğit, 2016).

Okul ile iş birliğine yönelik çalışma yürüten velilerin okul üzerinde etkileri ile ilgili değişik davranış biçimi gösterdikleri görülmektedir. Örneğin: çocuğuna karşı aşırı koruyucu tutum içerisinde olan velinin kendi çocuğunun diğer çocuklardan farklı olduğunu düşünerek, sınıf ve okul ortamında öğretmenlerden kendi çocuğuna farklı davranmasını istemektedir. İlkokul kademesinde yönetimin karşılaştığı bir problemde velilerin çocuğunun sınıfına girecek öğretmeni belirlemek istemesidir (Bayrakdar &Yiğit 2016). Bu durum aynı okulda derse giren öğretmenlerin tercih edilen öğretmene karşı tavır göstermelerine neden olabilir.

Sonuç olarak çocuğun eğitim süreci devam ederken ailenin okula katılımı; zaman azlığı, anne ya da babanın yaşadığı geçim problemleri, okul ortamına veya sisteme karşı

geliştirdikleri olumsuz nedenler, aile katılımının önemini bilmemek veya kendilerinden kaynaklı güvensizlik gibi nedenlerden ötürü aileler okul ile iş birliğini gerektiği gibi yerine getirememektedir.

1.2.5.3. Okul aile iş birliğine ilişkin öğretmen kaynaklı engeller

Öğretmenler mesleğinin uzmanı kişilerdir. Ancak öğretmen, alan ve sınıf yönetimi konusunda yetersiz kalabilmektedir. Bu durumda öğretmen hem öğrencinin hem de velinin güvenini sarsmaktadır. Öğretmene duyulan güvensizlik okul yöneticilerini ve diğer öğretmenlere duyulan güveni de etkilemektedir. Velilerin ve öğrencilerin öğretmene güven duymaması okula yabancılaşma ile sonuçlanmaktadır. Öğrencinin öğretmene güvensizliği, öğrencilerde duygusal çöküntü ve akademik başarısızlığı beraberinde getirmektedir (Güneş, 2016).

Öğretmenlerin çocuğa karşı ya da veliye karşı gösterdiği olumsuz tutumlar da velinin ve çocuğun okuldan uzaklaşmasına sebebiyet verir. Öğretmenlerin, ailelerin okula katılım için zamanlarının olmadığı ve bu tür etkinliklere yeterince ilgi duymadıkları zaman etkinliklere katılım göstermediğinde herhangi bir önlem almamaları okul-aile iş birliğinin en önemli engellerindendir. Anne ve babalar, süreç içerisinde okula nasıl katkıda bulunabilecekleriyle ilgili öğretmenlerin yol göstermelerini ve kendilerini somut olarak yönlendirmelerini beklemektedir (Gül, 2007).

Öğretmen kaynaklı engelleri en az seviyeye indirmek için eğitim kurumlarında öğretmenlerden beklenen davranış ailelerle sıcak ilişkiler kurmak, güler yüz göstermek, karşılıklı anlayış ve destek ortamı oluşturmak ve onlara okulun bir üyesi olduklarını her fırsatta hatırlatmaktır (Işık, 2007)

1.3. Okul Yöneticisinin Okul Aile İş Birliği Konusundaki Sorumluluğu

Eğitim örgütü olan okulun işlevlerini istenen yönde sağlayabilmek için, hizmet sundukları taraflarla karşılıklı etkileşim çabaları içerisine girmeleri zorunludur. Bu nedenle okul yöneticileri ve öğretmenler öğrenci aileleriyle demokratik tutuma uygun ilişkilerin kurulup devam ettirilmesi ve aileler ile iletişimin sağlıklı şekilde ilerlemesi gerekmektedir. Ailede başlayıp okulda devam eden eğitim etkinlikleri okul aile iş birliği ve olumlu iletişim yoluyla öğrencinin okul hayatına etki etmektedir (Özbaş&Badavan, 2009).

Okullar, ailelere eğitsel anlamda ve diğer kaynaklar aracılığıyla destek sağlayarak ebeveynlerin çocuklarının eğitimine daha çok enerji harcamalarına fırsat tanınmalıdır. Okul yönetimi ailelere, okul politikasında beklentilerini, yönergeleri aktararak ebeveynin okula katılım türüne ve sıklığına ilişkin çalışmalar yürütür. Ev-okul iletişim sıklığı ve türü, ebeveyn-öğretmen konferanslarının süreci ve ebeveynlerin diğer yollarla ilgili beklentileri için okul yönetimi psikolojik danışmanlık ve rehberlik birimini görevlendirebilir (Christenson, 2002).

Aile ile kurulan iş birliğinde okul yönetiminden geleneksel veli toplantılarının yanında beklenen çeşitli sorumluluklar da vardır. Okul yönetimi velilerin okulda kendilerini rahatça ifade edebilmelerini sağlayan “Veli Görüşme Odası”, öğretmenlerle haftalık planlanan “Veli Görüşme Saatleri” ve internet üzerinden öğrencinin durumunu yakından takip ettiği çevrim içi veli uygulama sistemi gibi düzenlemelere yer vermelidir. Ayrıca “Okul-Veli Sözleşmesi” ile her iki tarafın karşılıklı beklentileri paylaşmakta ve aralarındaki iş birliği sağlanmaktadır. Bu açıdan ailelerin, okul yaşamının önemli bir ögesi haline gelebilmesi, okul ile kurdukları iş birliğinin hedeflerine ulaşması ailelerin beklentilerinin paylaşıldığı okul ortamı ile gerçekleşecektir (Karataş& Karaman, 2004).

Okulda yapılan etkinliklerden veli desteği alma, öğrencinin evde ve okulda öğrenme fırsatlarını en üst düzeye çıkarma, aile üyeleri ve eğitim personeli arasındaki iletişimi ve koordinasyonu arttırmak, evde ve okulda kaynakların bir arada toplanmasını sağlama ve eğitim programların bütünlüğünü sağlamada sorumluluk okul yöneticisine aittir (Christenson&Sheridan 2001).

1.4. Okul Aile İş Birliğini Geliştirme Etkinlikleri

Okulla iş birliğini yakın tutan aileler, evde çocukları ile ilgili gözlemlerini öğretmenlere iletirken, öğretmenlerinde sınıf içerisinde uyguladıkları tekniklerin öğretmen desteği ile kendileri tarafından da evde uygulanabileceğinin farkına varmalıdır. Veli ile kurulan olumlu iletişim ve iş birliği sayesinde aileler çocukların gelişimleri ve öğrenme ortamının oluşmasına destek verebilir. Etkili bir okul-aile iş birliği için öğrenci ile en çok etkileşim halinde olan öğretmenlerin ailelerle açık bir iletişim ağı kurmaları gerekir. Okul ile iş birliği yapan anne ve babalar okulun ve öğrencilerin başarıları üzerinde etkileri vardır (Çınkır&Nayır, 2015).

Okullar aileleri okul sürecine dahil etmek için; haftalık bülten gönderiminin yapılması, aileleri belirlenen aralıklarla sınıfa, okula çağırarak eğitim programlarının yapılması, süreç ile ilgili bilgi paylaşımında bulunma, veli ile karşılıklı etkileşim içine girilerek açık sınıf uygulanmasının yapılması gibi etkinlikleri yapmaktadır (Akkök, 2014).

Sarıtaş'a (2015: 212-213) göre, okul aile birliğinin geliştirilmesinde; velilere, çocuklarına evde yardım etmeleri konusunda bilgi verilmelidir. Okulda yapılacak toplantı ve etkinlikler önceden duyurulmalıdır. Ailelerin okulda düzenlenecek etkinliklere desteği sağlanmalıdır. Aileler, okulda katkı ve destek sağlamaya özendirilmelidir. Aile ve öğretmen görüşmeleri için uygun ortam belirlenmelidir.

Aileler ile iş birliği sağlanırken okul merkezli katılım ve ev merkezli katılım olmak üzere ikiye ayrılabilir. Akkök'e (2014) göre, okul merkezli katılım, ailelerin konferans ve toplantılara çağırılması ve katılması, öğretmenle yazılı iletişim içinde olma, kütüphane, akademik etkinliklerine isteklilik, okul aile birliği ve benzeri organizasyonların yaptığı etkinliklere dahil olmadır. Ev merkezli katılım, ailelerin çocukları ile evde yapabilecekleri eğitim etkinlikleri sağlama ve öğretmenin ev ziyaretleri uygulamasıdır.

1.5. İlgili Araştırmalar

Araştırma sürecinde alanda daha önce yapılmış yurt içi ve yurt dışı çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.

1.5.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Yasemin Arslan 'ın (2018) "Özel Okul Yöneticilerinin Veli Katılım Süreci ve Bu Süreçte Yaşanan Okul-Veli Uyuşmazlıklarına Yaklaşımı" adlı araştırmasında çalışmanın amacı özel öğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin aile katılımı sürecine ilişkin görüşlerini ve veli katılım sürecinde okul ile aile arasında ortaya çıkan uyuşmazlık alanlarına ilişkin yaklaşımlarını ortaya koymaktır. Nitel araştırma deseninde tasarlanan bu çalışmaya orta ve yüksek sosyoekonomik statüye sahip ve dünya görüşü açısından farklı (liberal ve muhafazakar) ebeveyn profilini temsil eden 23 özel okul içerisinden maksimum örnekleme metodu ile seçilmiş yedi özel okulda görev yapan yedi yönetici dahil edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, özel okul yöneticileri aile katılım sürecinde en etkili katılım gönüllülük boyutunda gerçekleştiğini düşünmektedir. Okullar daha çok veli toplantıları, bireysel görüşmeler ve teknolojik araçlar yoluyla veliler ile tek yönlü veya çift

yönlü, dolaylı ve doğrudan iletişime geçmektedirler. Yöneticilere göre, aile katılımının ev odaklı öğrenme boyutunda, özel okul velisi genel olarak katılım göstermek istememektedir ve eğitim işini okula bırakma eğilimindedir. Yöneticiler, velinin kararlara katılacak kadar yetkin olmaması ve okulun merkezden yönetimli yapısı gibi nedenlerle velinin okuldaki kararlara katılımına sıcak bakmadıklarını belirtmişlerdir. Ancak velinin akademik başarıyı artırmaya ilişkin bazı taleplerinin dikkate alındığı görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda, veli katılım sürecinde veli-öğretmen ve veli-yönetici arasında zaman zaman uyuşmazlıkların yaşandığı ortaya konmuştur.

Esin Metlilo' nun (2017) “ Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Ailelerin Eğitime Katılımı” adlı araştırmasında, çalışmanın amacı ailelerin eğitime katılım düzeyini öğretmen ve veli görüşlerine göre belirleyebilmektir. Araştırmanın evreni 2015-2016 öğretim yılında Kosova'nın Prizren şehrinde resmi okullarda görevli 1953 öğretmenden oluşmaktadır. Örnekleme ise araştırmaya gönüllü olarak katılan Türkçe, Boşnakça ve Arnavutça eğitim veren 300 öğretmenin ve 2015-2016 öğretim yılında Kosova'nın Prizren şehrinde devlet ilk ve orta okullarında Türkçe, Boşnakça ve Arnavutça öğrenim gören toplam 105 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Elde edilen sonuçlara göre; ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerine göre yüksek düzeyde, veli görüşlerine göre orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Rasim Önder'in (2016) “2014-2015 TEOG Sınavına İlişkin Paydaş Görüşleri ile Öğretmen Yapımı Testlerle Olan İlişkisi” adlı araştırmasında, sınav paydaşları olan öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticilerin TEOG 'a geçiş amaçları hakkındaki görüşleri ile öğretmen yapımı sınavlarla merkezi yapılan sınavlar arasındaki ilişki ele alınmıştır. Çalışmanın amacı MEB tarafından belirlenen amaçlar doğrultusunda merkezi olarak uygulanan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavının amaçlarına ne derece ulaştığını ortaya çıkarmaktır. Sınav paydaşları olan öğrenci, veli, öğretmen ve yöneticilerden oluşan 51 kişilik örneklem grubu ile görüşmeler yapıldığından ve çalışmaya dâhil olan okulların 8.sınıf öğrencilerinin tamamının TEOG puanları ile öğretmen yapımı sınav puanları arasındaki ilişki incelendiğinden araştırma da karma yöntem kullanılmıştır. Çalışma 51 kişilik amaçsal ölçüt örneklemini devlet başarılı, devlet başarısız ve özel ortaöğretim okullarında bulunan toplam 15 öğrenci, 15 veli, 18 branş öğretmeni ve 3 yönetici oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre sınav sisteminin kaygıya neden olduğu sınav sayısının iki defa oluşunun iki defa kaygıya neden olduğu ve okul-veli arasındaki ilişkinin

değişmediği, öğrencilerin ders çalışmaktan kendilerini tanıma fırsatı bulamadığı bundan dolayı sportif faaliyetlere vakit ayıramadığı görülmüştür.

Arman Yavuz'un (2014) "Meslek Liselerinde Okul Aile İş Birliğini Arttırmada Bilgi Teknolojisi Kullanmanın Etkisi: Karşılaştırmalı Bir Araştırma" adlı araştırmasında, meslek liselerinde okul aile iş birliğini güçlendirmede bilgi teknolojisi kullanımının katkısını incelemektedir. Araştırmada üzerinde çalışılan grup 2013-2014 eğitim-öğretim yılı Manisa ili Salihli ilçe merkezindeki Salihli İMKB Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi Anadolu Teknik Lise 10/A ve Anadolu Teknik Lise 10/B sınıflarına devam eden 33 öğrenci velisidir. Araştırma sonucunda; okul aile iş birliğini güçlendirmede bilgi teknolojisi kullanımının öğretmen, veli, okul yönetimi ve öğrenci başarısına pozitif yönde bir katkısı olduğu; özellikle velilerdeki okul yönetimine karşı olan önyargıları ortadan kaldırdığı ortaya çıkmıştır.

Bayrakçı ve Dizbay (2013) "Ortaöğretim Kurumlarında Okul Aile Birliklerinin Okul Yönetimine Katılım Düzeyleri" adlı çalışmasında yöneticiler, okul-aile birliklerinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısının okulda öğretim materyallerini (ders kitabı, eğitim araç gereçleri) seçme yönünde olduğunu aktarmıştır. Veliler okulda uygulanan eğitim programlarında hangi konuların yer alması gerektiğine ve öğrencilerin gelişimleri açısından hangi seminerlerin düzenlenmesi gerektiğine ve öğrencilerin oryantasyon çalışmaları konusunda daha az görüş bildirdikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik ise, velilerin milli bayramlar, anma, kutlama törenleri ve toplantı giderlerine yönelik katkılarının olduğu ancak okulun idari işlerine karışmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Argon ve Kıyıcı (2012) "İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri" adlı çalışmasında sınıf ve branş öğretmenlerin çocukların başarısı, sağlıklı gelişimi ve okula uyumunu sağlamak için ailenin eğitim sürecine katılması yönünde belirttikleri görüşte eğitim-öğretim sürecinde aile ve okul arasında sağlanan etkili bir iletişim -etkileşim süreci ile ailenin eğitim sürecine katılmasının hem öğrenci başarısı hem de okul başarısı açısından pek çok getirisini ortaya koymuştur. Araştırmadan şu sonuçlar da elde edilmiştir: Ailenin eğitime katılımı öğrencinin gelişimi ve akademik başarısını artırırken, veli katılımının istenen düzeyde olmadığı görülmüştür. Bu durum öğretmenin performansını ve motivasyonunu olumsuz etkileyip öğrencilerde davranış bozuklukları, disiplin sorunları, akademik başarısızlık, isteksizlik, yalnızlık ve

güvensizlik gibi sorunları ortaya çıkmıştır. Ailelerin eğitim sürecine katılımını engelleyen unsurların eğitim, kültür ve ekonomik düzeylerinin düşük olması, yoğun iş temposu, aile içi sorunlar vb. nedenler olduğu saptanmıştır.

Şaban'ın (2011) "İlköğretim Okullarında Velilerin Eğitime Katılım Düzeyleri ve Tercih Ettikleri Katılım Türleri" başlıklı çalışmasında velilerin çocuklarının eğitime katılım düzeylerinin yüksek olduğu ve velilerin en çok ebeveynlik, iletişim kurma ve evde öğrenme türlerini tercih ettiği görülmüştür. Çocuklarının sınıf seviyesi yüksek olan velilerin çocuklarının sınıf seviyesi düşük olan velilere göre, üniversite mezunu olan velilerin ilköğretim okulu mezunu olan velilere göre, bir çocuğa sahip olan velilerin birden fazla çocuğa sahip olan velilere göre, genç yaştaki velilerin orta yaştaki velilere göre çocuklarının eğitimine daha fazla katılmaktadır.

Ceylan ve Akar'ın (2010) "Ortaöğretimde Okul- Aile İşbirliği ile İlgili Öğretmen ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi" adlı araştırması durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır. Bu çalışmada amaç, okul-aile iş birliğinin etkinliğine ilişkin öğretmen ve veli görüşleri, öğretmen ve veli açısından okul-aile iş birliğini engelleyen etkenler, okul-aile iş birliğinin geliştirilebilmesi için öğretmen ve velilerin önerileri nelerdir, sorularına cevap arama amaçlı öğretmen ve veli görüşlerinin belirlenmesidir. Çalışma grubu araştırmanın yapıldığı okulda görevli 25 öğretmen ile okulda öğrencisi bulunan 287 veli oluşturmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre hem öğretmenlerin hem de velilerin mevcut okul- aile iş birliğinin geliştirilmesi ile ilgili olarak görüş birliği içerisinde olduğu ortaya çıkmıştır. Velilerin ekonomik ve ulaşım sorunları, çalışma saatlerinin uygun olmaması, öğrencilerin okuldaki haber ve istekleri velilere iletmemesi, öğretmen- veli görüşmelerinin düzenli bir şekilde planlanmaması, velilerin okula sağlayabilecekleri yardımlar konusunda yeterli bilgi sahibi olmamaları öğretmen ve veliler tarafından okul- aile iş birliğini engelleyen etkenler olarak belirtilmiştir.

Özgan, ve Aydın'ın (2010) "Okul Aile İş Birliğine İlişkin Yönetici, Öğretmen Veli Görüşleri" adlı araştırmasının amacı okul-aile iletişimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri doğrultusunda mevcut durumu betimlemek ve okul-aile iş birliğinin sağlanmasına yönelik öneriler geliştirmektir. Araştırma örneklemini Şanlıurfa ili Halfeti ilçesinde görev 120 öğretmen ve 20 yöneticiden oluşmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre yönetici ve öğretmenlerin okul-aile iş birliğine ilişkin olumsuz düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Yönetici ve öğretmenler velilerin ilgisizliğinden şikâyetçi iken, öğretmen-veli ilişkisine

sekte vuran en önemli etkenlerin rehber öğretmen eksikliği ve maddi sorunlar olduğunu düşünmektedir. Okul-aile iş birliğinin yetersiz olmasının sebepleri arasında velilerin çocuk eğitimi konusunda yeterince bilgi sahibi olmamalarının da önemli bir etken olduğu görülmüştür. Yönetici ve öğretmenler ailelerin okulu ve öğretmenleri desteklemesi gerektiğini düşünmektedir. Elde edilen bulgular incelendiğinde yönetici, öğretmen ve veliler okul-aile iş birliğinin sağlanabilmesi için sağlıklı bir iletişim gerçekleştirilmesi gerektiğini bunun için de en önemli görevin okul-aile birliklerine düştüğünü ifade etmiştir.

Erdoğan'ın, (2010) "Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri" adlı çalışmasında amaç öğretmen ve yöneticilerin, ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın çalışma grubu, Ankara'daki kamu ilköğretim okullarında görev yapan 10 öğretmen ile 10 yöneticiden oluşmuştur. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen ve yöneticilerin ailelerin eğitim sürecine katılımının gereği konusunda hemfikir olduğu, ancak çoğunun uygulamada aynı hassasiyeti gösteremediği anlaşılmaktadır. Ailelerin çoğunun eğitim sürecine katılım konusunda isteksiz ve pasif olduğu görülmektedir. Katılım ise çoğunlukla ailenin okula gelip bilgi alışverişi yapması, öğretmenlerin tavsiyelerini alması, çağrıldığında toplantılara katılması gibi etkinliklerle sınırlıdır. Ailelerin sürece katılımının engelleri arasında ilk başta ailelerin ve eğitimcilerin olumsuz tavırları yer almaktadır. Okullarda aile katılımını engelleyen etkenlerin giderilmesine veya katılımı artırmaya yönelik çalışmaların yeterince yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Balkar'ın (2009), "Okul-Aile İş Birliği Sürecine İlişkin Veli ve Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma" adlı araştırmasının amacı, okul-aile iş birliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşlerinin belirlenmesidir. Çocukları ilköğretim ikinci kademe düzeyinde eğitim gören 25 veli ve 25 ilköğretim okulu ikinci kademe öğretmeni olmak üzere 50 katılımcı ile standartlaştırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, okul-aile iş birliği sürecindeki eksiklikler ve geliştirilmesi için yapılması gerekenler konusunda öğretmen ve veli görüşlerinde farklılıklar tespit edilmiştir. Öğretmenler ve velilerin memnuniyet durumları karşılaştırıldığında, öğretmenlerin velilere göre okul-aile iş birliği sürecinden, daha fazla memnuniyetsizlik yaşadığı görülmektedir. Öğretmenlerin okul-aile iş birliği konusundaki şikayetleri; okul-aile iş birliğinin sadece velilerden beklenmesi, yeterli sayıda toplantı yapılmaması, yetersiz iş birliği ve etkileşim, toplantıların sadece not öğrenme amaçlı olması ve öğretmenlerin görüşmeleri şikayet amaçlı kullanmasıdır.

Velilerin görüşlerine göre okul aile iş birliğinin düzenlenen toplantılar sayesinde geliştiği, ancak toplantıların da yetersiz olduğu fikirlerinin çok sayıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir'in, (2009) "Ailelerin İlköğretimde Aile Katılımı ile İlgili Görüşleri" ne yönelik yaptığı çalışmada amaç ilköğretim devlet okullarında uygulanan aile katılımı çalışmalarının durum tespitini yapmaktır. Çalışmanın katılımcıları 2008- 2009 öğretim yılında Ankara'da bir ilköğretim okuluna devam eden çocukların velileridir. 501 aile çalışmaya katılmıştır. Araştırma sonucuna göre, okul dışında ailelerin eğitim adına en çok yürüttükleri etkinlik çocukları ile birlikte ödev yapmasıdır. Ancak eve, okulun eğitim programı ve günlük planlarını içeren notlar, öğrencinin sınav notları ve öğretmenler tarafından hazırlanan bültenler gönderilmemektedir. Bunun yanı sıra aile ziyaretleri, telefon konuşmaları ve ödev imzalama gibi faaliyetlere yer verilmemektedir. Ailelere okulda karar verme sürecine katılma, dilek kutusunun kullanılması gibi etkinlikler hiç uygulanmamaktadır. Aileler sadece veli toplantıları ve öğretmenin okula çağırması durumundaki etkilere katılmaktadırlar. Zaman sorunu ve iş yerinden izin alınamaması aileler için etkinliklere katılım açısından engel oluşturmaktadır. Veliler daha çok konferans, aile eğitim çalışmaları ve veli toplantısı organize edilmesini istemektedirler. Katılımcılara göre aile katılımının en önemli işlevi ailelerin çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili ihtiyaç duyulan konularda eğitilmesi olarak belirtilmiştir.

Kaysılı'nın (2008) "Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı" adlı araştırması, çocukların başarılarının arttırılmasını amaçlayan aile katılımı, ailelerin konuya özgü becerileri öğrenmelerinden aile içinde uygun ilişkilerin geliştirilmesine kadar pek çok becerinin kazandırılmasını kapsamaktadır. Bu araştırma aile katılımının öğrencilerin akademik becerilerini artırıp arttırmadığını göstermek üzerine kurgulanmıştır. Araştırma bulgularına göre erken dönemde başlatılan aile katılımı programlarının, çocukların akademik başarısını yordadığı ve anne babaların ebeveynlik becerileri üzerinde etkili olduğunu göstermiştir. Araştırmada ailelerin, erken çocukluk ve ilköğretim döneminde, ortaokul ve liseye göre daha çok katılımda buldukları, sosyo-ekonomik düzey, eğitim düzeyi ile aile katılımı arasında doğrusal bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Dam'ın, (2008) "Öğrencinin Okul Başarısında Aile Faktörü" adlı çalışmasının amacı, öğrencinin okul başarısı üzerinde ailenin oynadığı rolü araştırmaktır. Araştırmaya 2007-2008 öğretim yılında Samsun Ahmet Sarı Lisesi'nde okuyan 284 öğrenci katılmıştır. Ailevi bir sorunu olduğu belirlenen 140 öğrenci ile ailesiyle herhangi bir sorunu olmadığını

bildiren 144 öğrenci olmak üzere toplam 284 öğrenci örneklem olarak alınmıştır. Araştırma sonucunda ailenin çocuğun okul başarısını etkilediği; ailevi sorunları olan öğrencilerin okul başarılarının ailevi bir sorunu olmayan ve ailesinden destek gören öğrencilerin okul başarılarından daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Gül'ün (2007) gerçekleştirdiği “Eğitimde Çocuk Başarısı İçin Okul-Aile İş Birliği” adlı çalışmanın amacı, okul aile dayanışmasının öğrenci başarısı üzerindeki etkisini incelemek ve okul aile birliğinin geliştirilmesi amacıyla öneriler sunmaktır. Araştırmanın evrenini; İstanbul ili Ümraniye ve Kartal ilçesinde yer alan devlet okulları oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini; Ümraniye ve Kartal ilçesinde yer alan devlet okullarından 5 okul seçilerek oluşturulmuştur. Araştırma sonunda şu bulgulara ulaşılmıştır: Okulda verilen eğitimi destekleyici tutum içinde olan ailelerin çocukları daha başarılıdır. Okul ile sürekli iletişim içinde olan, öğrenci sorunlarını paylaşan, öğretmen ile sürekli iletişimde olan, öğretmen ve yöneticilerle görüş birliği içinde çalışan velilerin çocukları daha başarılıdır. Velilerin eğitim düzeyi arttıkça, çocuğun okul başarısı ve velilerin okul ile olan ilişkisi artmaktadır. Çocuğun başarısında temel gereksinimler olan değerli olma duygusu, güven ve yakınlık ortamı ve en önemlisi sorumluluk duygusunu iyi aşıl原因an ailelerin çocukları okulda daha başarılı olmaktadır.

1.5.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Bailey, (2017) “Öğrenci Başarısı Üzerine Aile Katılımının Etkisi: Okul ve Öğrenciler Açısından Aile Ortaklığı” adlı araştırması, okul-aile ilişkilerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisini incelemiştir. Öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal yaşamlarına ebeveyn katılımına bakıldı. Araştırma sonucunda dört yatırım alanı belirlenmiştir; öğretmenler ve velilerle sorumluluk, motivasyon, iletişim ve öğrenci ilişkileri. Tanımlanan bu alanlar öğrenci başarısı ve ebeveynlerin nasıl olduğu konusunda çok yönlü bir bakış açısı oluşturdu.

Martinez, (2015) “Akademik Başarıya Veli Katılımının Öğrenci Üzerindeki Etkisi” adlı araştırmasında amaç aile üyelerinin okula dahil olan dördüncü sınıf öğrencileri ile aile üyelerinin okula dahil olmayan dördüncü sınıf öğrencileri arasındaki akademik başarıyı tespit etmektir. Örneklem, aile üyeleri okula yüksek oranda dahil olan 30 dördüncü sınıf öğrencisi ve aile üyeleri dahil olmayan 30 dördüncü sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, yüksek oranda dahil olan aile üyelerinin öğrencilerinin, 4. sınıf için

akademik puanlarının, aile üyelerinin okula dahil olmayan öğrencilere göre daha iyi performans gösterdiğini ortaya koymuştur.

Michelle LaRocque, Ira Kleiman ve Sharon M. Darling, (2011) “Ebeveynlerin Katılımı: Okul Başarılarında Eksik Bağlantı” adlı araştırma da ebeveyn katılımının değeri yaygın olarak kabul edilir, ancak katılımın tanıtılması ve sürdürülmesi zordur. Başarı açığının kapatılması ve öğrenci öğreniminin arttırılması, başta ebeveyn olmak üzere, çeşitli ilgili grupları ile iş birliğini gerektirir. Aileler, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayan bir okul yaratmada önemli bir rol oynar, ancak öğretmenler, çeşitli ebeveynlerle etkili bir şekilde nasıl çalışacakları konusunda çok az bilgiye sahip olduklarını veya eğitim aldıklarını kabul etmiştir. Bu çalışma, okula katılım ve katılımın önündeki engelleri aşmak için çeşitli stratejiler sunmakta ve ailelerin kültürlerini ve deneyimlerini kullanma yöntemleri yeni öğrenme ve anlama için bir temel olarak incelemek amacıyla yapılmıştır.

Brooks, (2009) “Öğrenci Başarısına İlişkin Veli Katılımı Ölçümü” adlı araştırmasında amaç ebeveyn katılımının ülkedeki rolünü incelemektir. Aile katılımının okul topluluğundaki öğrencilerin okul başarısı üzerindeki ilişkisini araştırmaktır. Bu çalışma, ebeveynlerin okuldaki rolünün anlaşılması için çalışıldı. Sonucunda öğrencinin akademik başarısı daha fazla ebeveyn katılımının, ebeveyn katılımı çok az veya hiç olmadığı öğrenci başarısına göre daha yüksek çıkmıştır. Olumlu bir yapı oluşturmak için ebeveynleri okul ile diyaloga dahil etme gereğini yansıtıyor.

2. BÖLÜM

2 YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemiyle ilgili bilgiler yer almaktadır. Araştırmada kullanılan model, araştırmanın çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve özellikleri, verilerin toplama süreci ile verilerin analizi ve yorumu sürecine ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın amacı; okul aile iş birliğinin gerekliliğini vurgulayarak, ailenin okul ile kurduğu iletişimin ve iş birliğinin okullar arasındaki benzerlik ve farklılıkları araştırmaktır. Bu amaçla, çeşitli disiplinlere dayanan ve sağlam kuramsal temelleri olan, nitel araştırma modeli seçilmiştir.

Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması seçilmiştir. Durum çalışması, olayı derinlemesine, doğal ortamında, karmaşıklığını ve bağlamını dikkate alarak anlamayı hedef alır. Bir olayın uygun gelebilecek yöntemle ayrıntılı biçimde ele alınmasıdır (Glesne, 2012). Durum çalışması, olgu ve içinde yer aldığı içerik arasındaki sınırların net ayırım ile belli olmadığı, birden çok veri kaynağına sahip olduğu durumlarda ele alınan, görgül bir araştırma yöntemidir (Yin, 1984' ten akt. Yıldırım& Şimşek, 2016).

Durum çalışmasını diğer araştırma türlerinden ayıran farklılık 'nasıl' ve 'niçin' sorularını esas alan araştırmacının kontrol edemediği bir olguyu ya da olayı derinliğine araştırmasına imkan tanıyan araştırma yöntemidir (Yıldırım& Şimşek, 2008). Bu çalışmada da yönetici, öğretmen ve velilerin ortaokullardaki iş birliğine ilişkin düşüncelerinin nasıl olduğu araştırılacağı için durum çalışması kullanılmıştır.

Çalışmada durum çalışması desenlerinden çoklu durum desenine göre planlanmıştır. Çoklu durum deseni, birden fazla kendi başına bütüncül olarak algılanabilecek durumların karşılaştırılmasıdır. Her bir durum kendi içerisinde bütüncül olarak ele alınır ve daha sonra birbirleriyle karşılaştırılır (Yıldırım& Şimşek, 2008). Bu çalışmada da ele alınan dört okul ayrı birer durum olarak kendi özelliklerine göre birer bütün olarak ele alınmıştır. Her okulun başarı düzeyi farklı olduğundan okulların ayrı durum olarak ele alınması uygun görülmüştür.

Bu çalışma gerçek yaşamın, güncel bağlam ya da ortamın içinden seçilen özel ortaokullar ve kamu ortaokullarındaki okul-veli iş birliğinin nasıl sağlandığına ilişkin 4 durum 4 okul yönetici, öğretmen ve velilerin görüşlerinden yararlanılarak derinlemesine inceleyen çoklu durum çalışmasıdır. Ele alınan 4 okul kendi özelliklerine göre birer bütün olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda araştırma 2016 TEOG verilerine dayanarak belirlenen başarı sıralaması yüksek özel ortaokul ve başarı sıralaması yüksek kamu ortaokulu ile başarı sıralaması düşük özel ortaokul ve başarı sıralaması düşük kamu ortaokulunun okul veli iş birliğini nasıl yürüttükleri üzerinde durmaya çalışmıştır.

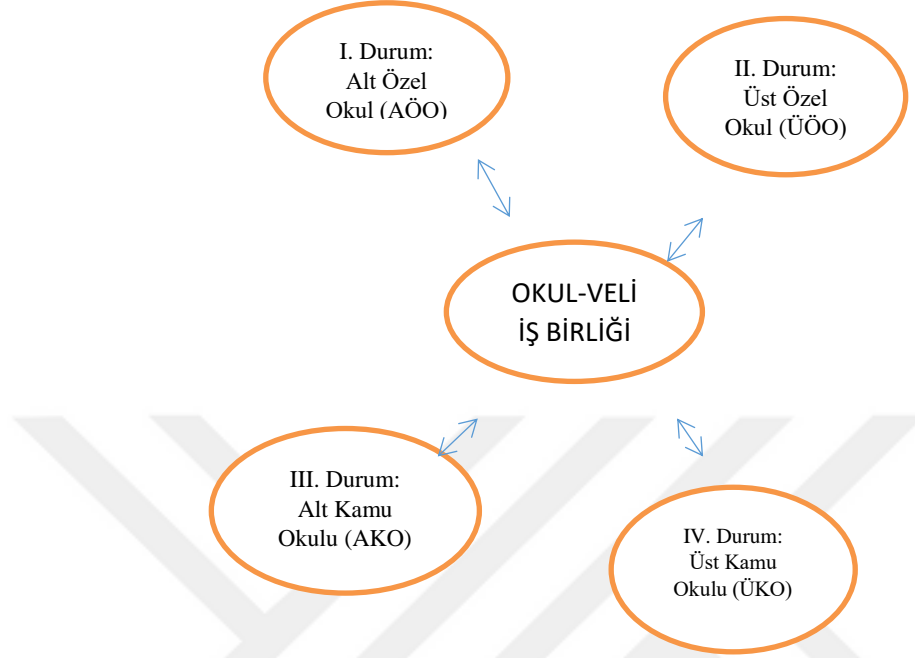
Durum çalışmasında izlenen sekiz aşama şu şekildedir: “Araştırma sorularının geliştirilmesi, araştırma alt problemlerinin geliştirilmesi, analiz biriminin saptanması, çalışılacak durumun belirlenmesi, araştırmaya katılacak bireylerin seçimi, verinin toplanması ve toplanan verinin alt problemlerle ilişkilendirilmesi, verinin analiz edilmesi ve yorumlanması, durum çalışmasının raporlanması” (Yıldırım & Şimşek, 2008).

2.2. Çalışılan Durumlar ve Dokümanlar

Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek için amaçlı örnekleme tekniklerinden aykırı durum örnekleme yapılmıştır. Aykırı durum örnekleme, örneklemin problemiyle ilgili olan birbirine aykırı durumlardan, örneklerden oluşturulmasıdır (Büyüköztürk, 2012: 90). Bu çalışmada incelenen okullar, 2016 yılında yapılan TEOG başarı sıralamasına göre en yüksekte en düşüğe doğru sıralanıp sıraların başından ve sonundan okul seçildiği için bu çalışma aykırı durum örnekleme çalışmasıdır. Bu çalışmada amaç, uçlarla ilgili olarak değişkenliğin doğasını, genelleme kaygısı olmadan (Büyüköztürk, 2012), ayrıntılı olarak incelemektir. Bu yüzden bu çalışma sıralanan verilerden en üst özel ve kamu ortaokullarından birer, en alt özel ve kamu ortaokullarından birer okul almak kaydıyla 4 okul olarak (4 durum) üzerinden planlanmıştır.

Bunun için önce İzmir Merkez ilçelerindeki ortaokullar, TEOG puan ortalamalarına göre, özel okullar kendi içinde, kamu okulları kendi içinde olmak üzere sıralanmış ve iki liste elde edilmiştir. İkinci olarak, her iki listenin başındaki (en başarılı) 5'er okul ve sonundaki (başarısız) 5'er okul belirlenmiştir. Üçüncü aşamada başarılı özel ortaokul, başarılı kamu ortaokulu; başarısız özel ortaokul, başarısız kamu ortaokulu gruplarından birer okul seçilmiştir. Bu seçim sırasında, başarılı okulların büyüklüklerinin birbirine yakın olması, başarısız okulların büyüklüklerinin birbirine yakın olması hedeflenmiştir. Dördüncü

aşamada ise belirlenen okullardan birer yönetici, birer öğretmen ve birer veli ile görüşülmüştür. Böylece çalışma 4 ortaokuldan 12 katılımcıyla ayrıntılı görüşmeler yapılarak yürütülmüştür.

Şekil 2.1. 4 Okul (4 Durum) Gösterimi

Şekil 2.1.'de okul veli iş birliği 4 duruma ayrılmıştır. I. durum alt özel okul, II. Durum üst özel okul ve III. durum alt kamu okulu ve IV. durum alt kamu okuludur.

Katılımcı okul yöneticisi, öğretmen ve velilere yönelik belirlenen değişkenler ve bunlardan elde edilen sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 2.1. Katılımcı Yöneticilere İlişkin Bilgiler

Katılımcı Yönetici	I. Durum AÖO	II. Durum ÜÖO	III. Durum AKO	IV. Durum ÜKO
Cinsiyet	Kadın	Kadın	Erkek	Erkek
Yaş	40	46	59	30
Eğitim Durumu	Lisans	Lisans	Lisans	Lisans
Branş	Rehber Öğrt.	Almanca	Fen Bilgisi	Matematik
Okuldaki görevi	Müdür Yrd.	Müdür Yrd.	Müdür Yrd.	Müdür
Meslekteki hizmet	20	21	34	8
Okuldaki hizmet	5	18	7	5
Yöneticilikteki hizmet	3	10	17	1

Tablo 2.1.'de katılımcı yöneticiler, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, branş, okuldaki görevi, meslekteki, okuldaki ve yöneticilikteki hizmet sürelerine göre incelenmiştir.

Tablo 2.2. Katılımcı Öğretmenlere İlişkin Bilgiler

Katılımcı Öğretmen	I. Durum AÖÖ	II. Durum ÜÖÖ	III. Durum AKO	IV. Durum ÜKO
Cinsiyet	Kadın	Kadın	Kadın	Kadın
Yaş	41	36	37	44
Eğitim Durumu	Lisans	Lisans	Lisans	Y.Lisans
Branş	Fen Bilgisi	İngilizce	Matematik	PDR
Meslekteki Hizmet	18	13	16	20
Okuldaki Hizmet	4	5	8	5

Tablo 2.2.' de katılımcı öğretmenler, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, branş, meslekteki ve okuldaki hizmet sürelerine göre incelenmiştir.

Tablo 2.3. Katılımcı Velilere İlişkin Bilgiler

Katılımcı Veli	I. Durum AÖÖ	II. Durum ÜÖÖ	III. Durum AKO	IV. Durum ÜKO
Cinsiyet	Kadın	Erkek	Kadın	Kadın
Yaş	39	45	38	39
Eğitim Durumu	Üniversite	Üniversite	Lise	Lise
Meslek	Muhasebe	Turizm	Ev hanımı	Ev hanımı
Çocuk Sayısı	1	1	2	1
Sınıf Seviyesi	7	7	7	7
Aylık Gelir	2.500 TL	-	10.000 TL	Orta

Tablo 2.3. ' de katılımcı veliler, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, çocuk sayısı, sınıf seviyesi, aylık gelirlerine ilişkin temel bilgiler yer almaktadır. Katılımcı velilerden II. durum ÜÖÖ' unun velisi aylık gelirini belirtmek istememiştir.

Tablo 2.4. Katılımcı Kod Adlarına İlişkin Bilgiler

Katılımcı Adları	Müdür Müdür Yrd.	Öğretmen	Veli
I. Durum (AÖÖ)	Zeynep Hanım	Ezgi Hanım	Nurten Hanım
II. Durum (ÜÖÖ)	Özge Hanım	Şeyma Hanım	Yusuf Bey
III. Durum (AKO)	Berk Bey	Yağmur Hanım	Seda Hanım
IV. Durum (ÜKO)	Burak Bey(müdür)	Aslı Hanım	Duygu Hanım

Tablo 2.4. 'de görüşme yapılan yönetici, öğretmen ve velilerin bu araştırma için verilen kod adları yer almaktadır.

2.2.1. Doküman İncelemesi

Araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgiye yer veren yazılı kaynakların analizini içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2008,s:187). Bu çalışmada içerik analizi doküman incelemesi ile birlikte kullanılmıştır. Bu çalışmada doküman analizi olarak, belirlenen dört okulun bilgi içeren internet sayfaları incelenerek yazılı materyal analizinde

bulunulmuştur. Okulların web sayfalarında vizyon, misyon, diğer okullardan farklı olarak yapılan çalışmalar ile okulun rehberlik anlayışına bakılmıştır.

Tablo 2.5. Okullara İlişkin Bilgiler

	Okulun Kuruluş Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Şube Sayısı
AÖÖ	1950-1960 arası	38	250	9
ÜÖÖ	1980-1990 arası	79	460	23
AKO	2010-2019 arası	71	1039	20
ÜKO	2009-2019 arası	73	688	22

Tablo 2.5.' de okulların kuruluş yılı, öğretmen sayısı, öğrenci sayısı ve şube sayıları yer almaktadır. Buna göre ÜÖÖ, AKO ve ÜKO' unun öğretmen sayılarının ve şube sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Okulların açığa çıkmaması için kuruluş yılları belirlenen aralık olarak gösterilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında öncelikle okul-veli iş birliğine yönelik görüşme formunu uygulayabilmek için İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır (EK-3). Belirlenen 4 okulun yönetici ve öğretmenleriyle araştırmacı tarafından ilk olarak tanışma görüşmesi gerçekleşmiş, katılımcılara açıklama ve bilgilendirme yapılmıştır. İkinci görüşme için kendilerinden randevu alınmıştır. Bu süreçte II. durum üst özel okul yöneticisinin önce sekreteri ile görüşülmüş ardından araştırmacı müdür yardımcısına yönlendirilmiştir. Bu çalışmanın bir de veli ile görüşmenin yapılması gerektiği ve bunun için kendilerinin görüşme için aracı olması rica edilmiş; ancak bunun sonucunda araştırmacıya herhangi bir geri dönüş sağlanmamıştır. Gönüllülük esasına dayalı bu çalışmada belirlenen 3 okulun yönetici, öğretmen ve velilerinin çalışmaya istekli olduğu, soruları detaylı bir şekilde açıklamaya dönük hevesli olduğu gözlemlenirken üst özel okulun sorulara cevap verme konusunda isteksiz olduğu gözlemlenmiştir.

Yapılan görüşmelerde özel okulların çalışmalarının kamu okullarına göre daha detaylı olduğu görülmüş, yönetimin öğretmenlerden öğrenci ve veli ile iş birliği yapmaları ve sık iletişim kurmaları yönünde güçlü beklentilerinin olduğu görülmüştür. Görüşmelerin bu nedenle, devlet okullarında yapılan görüşmelerden daha ayrıntılı olduğu ve uzun sürdüğü düşünülmektedir. Kamu okullarındaki görüşmeler 30-45 dakika arasında sürerken özel okul öğretmen görüşmeleri 60 dakikaya yakın sürmüştür. Bunun sebebinin özel okulların öğrenci ve veliye dönük yaptıkları çalışmaların daha fazla olmasıyla ilgili olduğu düşünülebilir.

2.3.1. Veri Toplama Araçları

Durum çalışmalarında veri toplama, bir durumun kesin, net ve daha detaylı tanımlamaların yapılmasıdır (Büyüköztürk, 2012) Bu çalışmada da derinlemesine bilgi toplayabilmek için birden fazla veri toplama aracından yararlanılmıştır.

Çalışmanın veri toplama kaynakları yönetici, öğretmen ve velilere ilişkin yarı yapılandırılmış görüşme formu, doküman analizi ve okulların internet sitelerinin incelenmesidir. Ayrıca araştırmacının okullardan randevu alma ve görüşme yapma sürecindeki gözlemleri de değerlendirilmiştir.

Araştırmada verileri toplamak için kişisel bilgi formu ve okul-veli iş birliğine yönelik yönetici/öğretmen/veli formu kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel formda ortaokulda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, branşı, meslekteki hizmet süresi, okuldaki hizmet süresi ve yöneticiler için yöneticilikteki hizmet süresine ilişkin sorular yer almaktadır. Velilere yönelik hazırlanan kişisel formda cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, çocuk sayısı, çocuğun sınıf bilgisi ve aylık gelire ilişkin sorular yer almaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Araştırmada yer alan alt problemlere ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerini almak amacıyla iki ayrı yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yönetici, öğretmen ve velilere, okullarındaki okul veli iş birliğinin nasıl sağlandığı (3,4,6,7), okullarındaki okul veli iş birliğinin güçlü ve zayıf yönlerini nasıl değerlendirdikleri (8,9), okullarındaki okul veli iş birliğine yönelik beklentilerin ve önerilerin nasıl olduğu (5,10), okul veli iş birliğini nasıl anlamlandırdıkları konusunda soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

2.3.2. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenilirliği

Bir bilimsel çalışmanın anlam kazanması, çalışmaya uygun ölçmenin yapılmasıyla sağlanır. Ölçme süreci, geçerlik ve güvenilirlik ile ilgili verilerin toplanması ile açıklanır (Büyüköztürk, 2012). Geçerlik ve güvenilirlik sonuçların inandırıcılığı açısından bir bilimsel çalışmada önem taşır (Yıldırım& Şimşek, 2008). Aşağıda araştırmanın geçerliği ve güvenilirliğinin nasıl sağlandığı açıklanmıştır.

2.3.2.1. Araştırmanın geçerliği

Nitel bir çalışmada geçerlik araştırmacının araştırdığı konuyu, olduğu biçimde ve elinden geldiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Kirk ve Miller, 1986'dan akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008 s:255). Geçerliği oluşturmayı sağlayan en önemli özellikler, araştırma alanına yakınlık, yüz yüze görüşmeler yoluyla ayrıntılı bilgi toplama, gözlem aracılığıyla doğrudan olayın yaşandığı doğal ortam içinde bilgi toplama, uzun süreli bilgi toplama elde edilen bulguların teyit edilmesi için alana geri gidebilmedir (Yıldırım& Şimşek, 2008). Bu çalışmada görüşmeler belirlenen 4 okulun yönetici ve öğretmenleriyle doğrudan okul içinde yönetici odasında ya da görüşme odasında yapılmıştır.

Araştırmanın geçerliği için toplanan veriler ayrıntılı olarak yazıya aktarılmış, rapor edilmiş ve bulgulara dayalı olarak sonuca nasıl ulaşıldığı açıklanmaya çalışılmıştır. Geçerliği arttırmak için katılımcılardan doğrudan alıntılara yer verilmiş ve bunlardan yola çıkarak sonuç ifade edilmiştir. Aynı şekilde geçerliği arttırmak için çalışılan araştırma problemine yönelik okulların internet adreslerine bakılarak görsel materyallerden ve okulun kurumsal bilgilerinden yararlanılmıştır.

İçerik geçerliği, ölçme aracında yer alan soruların ölçme amacına uygunluğuna bakarak, ölçülmek istenen durumu temsil etmesine göre uzman görüşüne başvurmadır (Karasar, 2016). Bu çalışmada da yönetici, öğretmen ve velilerin ortaokullardaki okul-veli iş birliğinin nasıl değerlendirdiklerine ilişkin bütüncül bir resim oluşturulabilmesi için elde edilen verilerin ve ulaşılan sonuçların kontrolüne yardımcı olacak uzman görüşüne başvurulmuştur. Görüşme formu tez danışmanının ve Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Eğitim Yönetimi alanında görevli üç uzmanın görüşüne sunulmuş ve yapılacak çalışma için görüşlerinden yararlanılmıştır.

Sonuç olarak araştırmanın geçerliğini sağlamak için elde edilen veri kaynaklarıyla uzun süreli etkileşim halinde olunmuş, detaylı veri toplama ve uzman incelemesi gereklilikleri sağlanmaya çalışılmıştır.

2.3.2.2. Araştırmanın güvenilirliği

Güvenilirlik, bir testin ölçmek istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Büyüköztürk, 2012). Güvenilirlik, aynı durumun bağımsız ölçümleri arasındaki kararlılıktır, ölçülmek istenen belirli bir şeyin, devamlı aynı sembolleri almasıdır; aynı takip

edilmesi ve aynı ölçütlerin kullanılması ile aynı sonuçların alınmasıdır (Karasar, 2014,s: 148).

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan sorular eğitim yönetimi alanında çalışan öğretim elemanlarına kontrol ettirilmiş ve gerekli görülen yerlerde düzeltmelere gidilmiştir. Buna bağlı olarak, elde edilen verilere dayalı her bir görüşmede yöneltilen sorulardan alınan cevaplara ilişkin ortak kodlardaki tutarlılık, her bir görüşmede aynı özelliklere sahip soruların sorulması, geri bildirim olarak yönetici, öğretmen ve velilerden ortalama benzer yanıtlar alınması çalışmanın güvenilirliğini ortaya koymaktadır.

İç güvenilirliği arttırmak için katılımcıların düşüncelerini ifade ettiği alıntılar doğrudan alınmıştır. Araştırmada var olan süreçler desteklenmiştir.

Dış güvenilirliği, arttırmak için ise veri toplama ve analiz yöntemleri ile ilgili ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır.

Güvenilirliği arttırmak için tek bir kodlayıcı cevapları üç hafta arayla iki kez kodlayıp güvenilirlik hesaplanmıştır.

Sonuç olarak çalışmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler incelendiğinde üst özel ve kamu ortaokulları ile alt özel ve kamu ortaokullarında yapılan veli, öğretmen, yönetici görüşmelerinin araştırmanın problemlerine cevap vermesi açısından uyumlu olduğu saptanmıştır.

2.3.3. Aktarılabilirlik

Aktarılabilirlik ölçütü kapsamında araştırmada elde edilen verilerin detaylandırılarak sunulmasına özen gösterilmiştir. Verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular, katılımcıların ifade ettikleri görüşlerden doğrudan alıntılara yer verilerek detaylı betimleme çalışmasına gidilmiştir.

Araştırmanın yöntem kısmında araştırma sürecine ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır. Çalışma ilgili her bölüm kendi içinde ayrıntılı biçimde ele alınmış ve gerekçeleriyle açıklanmaya çalışılmıştır.

2.3.4. Araştırmacının Rolü

Nitel bir çalışmada görüşmenin başarıya ulaşabilmesi, araştırmacının sağladığı motivasyon ile soruların, içerik ve biçim yönünden bir örnekliliğinin korunabilmesine ve ortamın iyi bir kayıt sisteminin oluşabilmesine imkan tanınmasına bağlıdır (Karasar, 2014). Görüşmede önemli olan katılımcıların yeterince güdülenebilmesi ile alınmak istene verilerin eksiksiz alınabilmesidir (Kahn ve Cannell, 1957'den akt. Karasar,2014)

Görüşülen kişilerin düşüncelerini rahatça ifade etmeleri ve aktardıklarını genişletmelerini sağlayan bazı temel yöntemler ve durumlar araştırmacıya yardımcı olur (Berry, 1999'dan akt. Büyüköztürk, 2012). Bu çalışmada da görüşülen kişilere önce çalışma ile ilgili açıklama yapılmış, özellikle özel okul öğretmenlerine gerektiği durumlarda neden ?daha çok bilgi verir misiniz? diyerek katılımcının düşüncelerini sürdürmesi için cesaretlendirme çalışması yapılmıştır. Bunun sebebi özel okul öğretmenin özel sektörde çalışmasından ötürü kaygı durumunun kamu da çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca araştırmacının da bir özel okulda çalışıyor olması özel okul öğretmenlerini görüşmede sorulara yanıt verirken teşvik etmiştir.

Özetle araştırmacı bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular katılımcılar tarafından cevaplandırılırken tarafsız rol üstlenmiştir. İlk olarak katılımcıların görüşmede sorulara rahat cevap verebilmesi için kendini tanıtmış, araştırmanın amacından bahsetmiş ve çalışma uygun bir dille anlatıldıktan sonra görüşmeye kişisel bilgi formundaki sorular ile başlanmıştır. Verilerin sağlıklı analiz edilebilmesi ve veri kaybının yaşanmaması için görüşmenin başında araştırmacı, katılımcılara ses kaydının yapılacağı bilgisini vermiştir. Katılımcılara görüşme esnasında ihtiyaç halinde sonda soruları yöneltmiştir. Yapılan görüşmeden sonra ses kayıtları tek tek dinlenip analiz edilmiş ve kodlanmıştır.

2.4. Veri Analizi

Nitel bir araştırmada veri analizi çeşitlilik, yaratıcılık ve esnekliktir. Bir veri analizinde üç yol önerilmektedir. Birinci yol, toplanan verilerin orijinal formda değişiklik yapmadan ve gerektiğinde araştırmaya katılan bireylerin ilettiklerinden doğrudan alıntılar yapmaktır. İkinci yol nedensel ve açıklayıcı sonuçlar elde edebilmek için sistematik analiz yapmaktır. Verilerden temalar çıkarılır ve temalar arası ilişkiler belirlenir. Üçüncü yol ise araştırmacının kendi yorumlarını da çalışmaya dahil etmesidir (Wolcott, 1994'ten, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008).

İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanır” (Büyüköztürk, 2012).

Analiz sürecinin temel işlevi, kavramsal kodlama ve sınıflama aracılığıyla temaların ve temalar arası anlamlı ilişkilerin ortaya çıkarılmasıdır. “Neden” ve “Nasıl” sorusuna cevap aranır (Yıldırım& Şimşek, 2008). Bu çalışmada da yönetici, öğretmen ve velilerin ortaokullardaki okul-veli iş birliğini nasıl değerlendirdiklerine ilişkin soruya cevap aranmaktadır.

Nitel araştırmada gözlem, görüşme, ve doküman analizi gibi farklı kaynaklardan ulaşılan veriler ilk olarak incelenir, kodlanır ve sonra kodlamalar sentezlenerek bulgulara geçilir (Büyüköztürk, 2012) . Bu çalışmanın da veri analizini içerik analizi ve doküman analizi oluşturmaktadır. Ayrıca belirlenen 4 okul ile sadece görüşme yapılmamış ondan önce okullar hakkında belge analizine gidilmiştir. Belge analizi olarak internet sayfaları incelenmiş okullar hakkında bilgi alınmış, okulların misyon ve vizyon durumları incelenmiş ve yaptıkları çalışmalar detaylı incelenerek okullar hakkında ön bilgi sahibi olunmuştur.

Bu çalışmada toplanan veriler içerik analizi ve doküman incelemesi yapılarak analiz edilmeye çalışılmıştır.

İçerik analizi, toplanan verilerin detaylı analiz edilmesini ve önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların aktarılmasını sağlar. Temel amaç, toplanan verilerin anlamlı bir bütün oluşturmasını sağlayıcı kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008,s: 227). Bu kapsamda araştırma belirlenen üst özel ve kamu ortaokulları ile alt özel ve kamu ortaokullardan bir yönetici, bir öğretmen ve bir veli olmak üzere toplamda 4 okul, 12 kişi ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilerek yapılmıştır. Araştırmada veri toplama titizlikle yapılmaya çalışılmış araştırmaya katılan katılımcılardan alınan izin doğrultusunda görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Bu sebepten ötürü çalışmada veri kaybına yol açıcı unsurlar en aza indirilmiştir. Ses kayıt cihazındaki tüm görüşmeler tek tek dinlenerek el ile yazıya aktarılmıştır. El ile kodlanan veriler, doğrudan görüşmede ifade edilen verilerin yan tarafına kağıdın sağ kenar bölümüne yazılmıştır. Yazıya aktarma işlemi tamamlandıktan sonra kodlamalara geçilmiştir. Tüm veriler kodlandıktan sonra probleme yanıt verecek soruların altına kod listesi oluşturulmuştur. Oluşan bu kod listesi verilerin incelenmesinde ve düzenlenmesinde araştırmacıya kolaylık sağlamıştır. Yapılan görüşme sonrasında

birbirine benzeyen veriler için ortak kod kullanılmış ve bu kodlar temalar çerçevesinde bir araya getirilerek bir tablo halinde bulgularda ifade edilmeye çalışılmıştır. Anlam bakımından birbirine benzemeyen farklı kodlar okullarda görülen farklılıklar olarak ayrı tabloda gösterilmiştir.

“Nitel araştırma veriler dört yolla analiz edilir: verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodlama ve temaların düzenlenmesi ve bulguların tanımlanması ve yorumlanması“ (Yıldırım& Şimşek, 2008). Bu araştırmanın içerik analizinde bu dört aşama izlenmiştir.

3. BÖLÜM

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için toplanan verilere ve bu verilerin analizi sonucunda önceden belirlenen alt problemlere yanıt oluşturabilecek şekilde elde edilen bulgulara ve bulgulara dayalı yorumlara yer verilmiştir. Bulgular, alt problemlerin sırasına bağlı kalınarak verilmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırmadaki ilk alt probleme ilişkin bulgular ve buna ilişkin yorumlara geçmeden önce okulların tanıtılması üzerinde durulmuştur. Okulların tanıtılmasında ele alınan konular; öğrencinin okula kaydettirilme ölçütü ve okulun veli profiline (sosyo-ekonomik durumu, aile bütünlüğü, öğrenci ilgisi ve velinin beklenti düzeyi) bakılmıştır.

Okulların tanıtılmasına ilişkin ortaya çıkan bulguların ardından araştırmada belirlenen 4 alt probleme ilişkin yanıt oluşturabilecek bulgulara ve buna ilişkin yorumlara geçilmiştir.

Okulların tanıtılmasının incelenmesi

Bu başlık altında okula öğrencinin kaydettirilme ölçütüne ilişkin ortaya çıkan bulgular ve okulların veli profiline (sosyo-ekonomik durum, aile bütünlüğünün olup olmaması, eğitim düzeyleri ve veli beklentisi) ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Okula öğrencinin kaydedilme ölçütünün incelenmesi

Öğrencilerin kamu okula ya da özel okula kaydettirilirken okul yönetiminin ve velinin göz önünde bulundurduğu bazı kriterler vardır. Bunlar kamu okulu ve özel okul arasında görülen farklılıklara göre aşağıda ele alınmıştır.

Özel okula öğrenciler kaydettirilirken bakılan ölçütler, öğrenciye test ve envanter uygulama ile okulun belirlediği politika doğrultusunda öğrenci almadır. Özel okul müdür yardımcısı ve öğretmenin ilettiği ifadeler şöyledir:

“Öğrencilerimizi hem davranış anlamında hem de akademik anlamda mutlaka değerlendirdikten sonra kurumumuza kabul ediyoruz. Okulumuzun eğitim politikası, akademik-sosyal hedeflerimize uyacak öğrencileri almaya çalışıyoruz”. (Okul politikası, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“ Öncelikle okulumuzda öğrenci ile yüz yüze görüşme gerçekleştiriyoruz. Bu görüşme rehber öğretmen tarafından sağlanıyor. Görüşme her sınıf düzeyinde rehber öğretmenimizin kendi kriterlerine uygun olarak uyguladığı birtakım testlere göre ve öğrenci hangi sınıfta ise bir yıl öncesinin kazanımlarını ne kadar alabilmiş diye küçük bir sınav uyguluyoruz. Tüm bunlar olumlu ise öğrencinin kaydını okula alıyoruz “. (Öğrenciye test ve envanter uygulaması, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖO)

“Okulumuzda öncelikle belirlenen tarihte bursluluk sınavı yapıyoruz. Her sene bursluluk sınavında sıralamaya giren öğrenciler arasından seçim yapılıyor daha sonradan başvuru yapanlar da sonradan yine sınava tabi tutuluyor. Okula belli bir puanın üstünde olan öğrencilerin alındığı biliyorum”. (Akademik seviyenin ölçüldüğü sınav uygulaması, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖO)

Kamu okullarına ise öğrencileri almada belirli bir kriterin olmadığı, öğrencilerin adrese dayalı e-okul sistemi üzerinden atama işlemlerinin gerçekleştiği görülmüştür. Buna yönelik iletilen ifadeler şöyledir:

“Okulda belirlenmiş kriterimiz yok e-okul kayıt sistemine göre öğrencileri alıyoruz. Adrese dayalı kayıt sistemimiz var”. (Adrese dayalı e okul sistemi, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Okulumuza öğrenciyi adrese dayalı olarak kayıt yapıyoruz. Adres kayıt bölgesinde yer almayan öğrenciler bizim okulumuza kaydedilemiyor. Nüfus bölgesine göre bizim okulumuza kaydı tutuyorsa kaydedilebiliyor elektronik ortamda çıkıyor yoksa kayıt yaptıramıyor”. (Adrese bağlı kayıt, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Bizim okul çevredeki okullara göre orta ve düşük seviyede olduğu için genel olarak veliler adresleri tuttuğu için gönderiyorlar”. (Adres zorunluluğunun olması, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

Velilerin ise öğrenciyi okula kaydettirirken baktıklarının eğitimin niteliği ve akademik başarı olduğu anlaşılmıştır. Okulun verdiği eğitim kalitesi ve akademik başarının önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Velilerin öğrenciyi okula kaydettirirken göz önünde bulundurdıkları bir başka unsurun da okulun eve yakın olması ve okulun çevresine önem vermeleridir. Okulun fiziki imkanlarının (okul bahçesi, sınıf sayıları, laboratuvarların olması) veli için önemli olduğu da edinilen bulgulardandır.

“Okulun öğrenciye iyi bir eğitim vermesi, evime ve iş yerime yakın olması, bağlı bulunduğum yaşam alanıma yakın olmasına dikkat ederim. Okul bahçesinin ağaçlık olması da hoşuma gitti. Yeşil alan fiziki şartları yeşilliğin olması böyle havadar okul. Bir okulu beğenmişti. Orası da böyle yeşillik çimenlik ağaçlıktı ama orada da yol çok uzundu. 1 saat kadar sürüyordu bir şeye ihtiyaç olsa çocuğa ulaşım imkanı çok sınırlıydı. Öyle durumlar olduğu gördük. Düştüğü durumlar rehberlikten hemşire filan aradı taksiye atlayıp 5 dk da okula geldik. Yakınlık olması tercih ettiğim konuydu”. (Eve yakınlık durumu ve eğitimin niteliği, Nurten Hanım, veli, AÖO)

“Okulun evime yakın olması, sürekli gelip gitme durumundan ötürü okulda bir problem olduğunda kolay ulaşılabilir olmasına dikkat ettim. Evime mesafesi azdır. Derler ya eve yakın olan okul en iyi okuldur diye o yüzden yakın okul seçtik. Öğretmenleri tanıımıyordum çevrede de çok bir şey yok”.(Çevre/ eve yakınlık, Seda Hanım, veli, AKO)

“Okulun akademik başarısı, kampüs özellikleri sonuçta şehir içindeki çoğu kampüslere göre daha korunaklı, sonrasında da S... ‘da oturuyoruz okul evimize çok yakın”.(Başarı durumu, fiziki imkanlar, yakınlık)

“İyi bir eğitim almasını istediğim için iyi bir okul olmasını istedim. Çevresel faktörler daha nitelikli bir eğitim alması için önemliydi. Aileler önemli mesela daha önceden B...’da oturuyordum G...’e taşındım. Kırsal kesimden gelenler vardı, sınıflar kalabalıktı 45 kişi bir sınıfta eğitim görüyordu. Bir tane çocuğum var onun da en iyi şekilde eğitim almasını hayata hazırlanmasını istiyorum”. (Eğitimin niteliği, çevre, sınıf sayısı, diğer veli profili, Duygu Hanım, ÜKO)

Okulların veli profilinin incelenmesi

4 okul (4 durum) veli profiline ilişkin belirlenen değişkenlere göre; velilerin sosyo-ekonomik düzeyi, okula karşı ilgi düzeylerine, aile bütünlüğünün olup-olmamasına, eğitim düzeylerine ve beklenti durumlarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 3.1. Okulların Veli Profiline İlişkin Ortaya Çıkan Sonuçlar

Veli Profiline İlişkin Değişkenler	I. Durum AÖÖ	II. Durum ÜÖÖ	III. Durum AKO	IV. Durum ÜKO
Sosyo-ekonomik düzey	Orta	Yüksek	Ortanın altı ve düşük	Orta ve yüksek
Okula karşı ilgi düzeyi	Orta	Yüksek	Düşük(veli kontrolsüzlüğü)	Yüksek
Aile bütünlüğü	Sorunlu aile az, çoğunlukla aile bir arada ama parçalanmış aile de var	Modern aile kavramı(parçalanmış dahi olsa ilgililer)	Tek ebeveynli çocuk(anneanne-babaanne yanında kalma durumu)	Modern aile kavramı(parçalanmış dahi olsa ilgililer)
Eğitim düzeyi	Orta ve yüksek	Yüksek	Düşük	Orta ve yüksek
Beklenti Durumu	Orta	Bilinçli veli/yüksek	Orta ve düşük	Yüksek

Tablo 3.1.'de veli profili değişkenlerinden sosyo-ekonomik düzeyin okullarda farklı düzeyde olduğu; buna göre AÖÖ ve ÜKO' unun gelir seviyelerinin orta ve biraz üstü olduğu ortaya çıkarken ÜÖÖ 'un gelir seviyesinin ortalamasının üstünde ve yüksek olduğu AKO' unun gelir seviyesinin ise ortalamasının altında hatta düşük olduğu anlaşılmıştır. AKO' da velileri okula karşı ilgilerinin düşük olduğu hatta öğrencileri kontrol etmediği anlaşılırken, eğitim düzeyleri düşük olan bazı ailelerin okuma-yazma bilmediği ve okulda buna yönelik kurslar açıldığı yapılan görüşmede ortaya çıkan bulgulardandır. Ayrıca III. durum AKO' unun veli beklenti düzeyinin de ortanın altında ve düşük olduğu saptanmıştır.

“Okulumuzun veli profili genelde anne babanın çalıştığı memur ailedir. Çevreden öğrenci bize gelir ama genelde kendi muhitimizden gelen öğrenci ve orta düzeyde olan veli profilimiz var. Eğitim durumları genelde lise ve üniversite mezunu olan çalışan kişilerden oluşur. Velilerin okula karşı ilgisi vardır. Okulumuzun en önemli unsuru aile gibi yapının olmasıdır.”.(Memur kesim aile, çevreden gelen öğrenci profili, orta düzeyde veli profili, eğitim durumları orta, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

“Okulumuzun aile yapısı daha çok orta düzeydedir. Doktor, mühendis, öğretmen de var daha çok kendi iş yerlerini işletenler de var. Anne baba çalışan kitleler çoğunlukta. İlgisiz bir kesim olsa belki de daha zorlanabilirdik diye düşünüyorum”. (Aile yapısı orta, okula ilgi orta düzey, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

Velilerin eğitim düzeylerinin, beklenti durumlarının ve okula karşı ilgilerinin ÜÖÖ' da ve ÜKO' da yüksek olduğu, velilerin bilinç düzeylerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Velinin eğitim düzeyinin, beklenti durumlarının ve okula karşı ilgilerinin ÜÖÖ ve ÜKO'

unda ortak olduğu gör÷lmektedir. Okula karşı ilginin, eğitim seviyesinin ve beklenti durumunun AÖÖ’ da orta seviyede olduğu anlaşılmıştır. Buna yönelik aktarılan ifadeler şöyledir:

“Eğitim düzeyi olarak yüksek olan bu doğrultuda da akademik ve öğrencisinin sosyal gelişimsel beklentisi yüksek olan veli profili ile çalışıyoruz. Sosyo-ekonomik düzeyleri olarak ailelerin gelirleri ortanın üzerinde ve yüksektir. Velilerin okula karşı ilgileri, çok güzel tamamen veli iş birliği ile yürütüyoruz çalışmalarımızı. Çok ilgili velilerimiz vardır. Öğrenciyle ilgilenme durumları, her davete mutlaka yüksek oranda katılım göstererek katılırlar. Okulumuzda veli toplantılarına katılım oranı çok yüksektir”.(Eğitim düzeyi, beklenti durumu, okula karşı ilgi durumu yüksek okul profili hakim, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖÖ)

“Sosyo-ekonomik açıdan okulumuzun seviyesi çok yüksektir. Genelde savcı, doktor, işadammın ağırlıklı olduğu bir okuldur. Sosyo-ekonomik açıdan baya kuvvetli bir okul bununda hem artılarını hem eksilerini yaşıyoruz. Anne babanın da çoğu üniversite mezunudur. Bu da beraberinde bilinçli veli profilini getiriyor. Okulumuz ücret olarak diğer okullardan fazla olduğu için velilerin beklentisi çok yüksektir. Velilerimiz beklentisini günden güne arttırarak devam ettiriyor okuldan beklentileri çok yüksek”. (SED, eğitim durumları ve beklenti yüksek, şeyma hanım, öğretmen, ÜÖÖ)

“Veli profili olarak eğitim düzeyi orta seviye ve orta seviyenin biraz üstünden oluşmaktadır. Sosyo-ekonomik olarak da orta seviyenin üstünde yer alıyor. Emniyet mensubu, asker, öğretmen ya da mühendis velilerin öğrencilerine hitap ediyoruz. Bu durum onların okula karşı olan tutumunu ve öğrencilerin okumaya karşı isteklerini göstermektedir. Sadece veli toplantılarında değil, genel olarak okul ile irtibat halindedirler sürekli gelip gidiyorlar, bizle ve öğretmenlerle sürekli irtibat halindedir. Okula gelmeseler bile whatsapp grubu var teknolojik oradan sürekli irtibat halindedir”.(Eğitim düzeyi orta ve üstü, veli ilgisi yüksek, okul ile iletişim halinde olma, Burak Bey, müdür, ÜKO)

Tablo 3.1.’deki 4 okul (4 durum) aile bütünlüğünün olup-olmamasına günümüz şartları çerçevesinde bakıldığında eskiye göre okullarda parçalanmış ailelerin daha fazla olduğu yapılan görüşmede ortaya çıkmıştır AÖÖ, ÜÖÖ ve ÜKO’ unun parçalanmış aileler olsa dahi sorunlu ailelerin az olduğu ve modern aile kavramında olduklarını ifade etmişlerdir. Modern aile, bir sorun olduğunda ya da çocukları ile ilgili karar verme

aşamalarında bir arada olduklarını ifade etmişlerdir. Ancak AKO' unun parçalanmış ailedeki çocukların tek ebeveynli oldukları bazı çocukların da anneanne ya da babaannede kaldıkları aktarılmıştır.

“Velilerimizin aile bütünlüğüne bakarsak eğer boşanmış aileler var tabii ki geçmiş yıllara nazaran artık boşanmış aile çiftlerimiz daha fazla oluyor ama genelde kavgalı uyumsuz çok fazla anne baba profilim yok. Aileler ayrılmış olsalar bile yine öğrenci ile karar verme aşamasında birlikte olan velilerimiz var”.(Boşanmış aileler var, çocuk ile ilgili karar aşamasında bir araya gelme, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖO)

“Okulda aileler çoğunlukla bir arada ama tabii ki anne baba ayrı olan çocuklarımızda var. Ama çok sorun yaratan anne baba ayrı ama sorunlu dediğimizde yok. Bazen anne baba ayrı olur çok sorun olabiliyor öyle bir sorunla karşılaşmadık bu zamana kadar. Ebeveynlik görevini yapıyorlar en azından biri ilgileniyor”.(Parçalanmış ailelerin olması, sorunlu aile yok, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖO)

“Onların gözlemediği olumlu ya da olumsuz herhangi bir durum söz konusu olduğunda mutlaka bizimle paylaşırlar. Aile bütünlüğünün bulunup bulunmaması açısından, tabii ki her okulda olduğu gibi burada da boşanmış aile çocukları da var, normal anne baba çocukları da var ama bu durum kurum için önem teşkil etmiyor. Bizim velilerimizin eğitim düzeyi yüksek olduğu için boşanmanın sadece eşten boşanmak olduğunu ama evladından boşanmadığını anlayacak kadar eğitim düzeyi yüksek olan ve bu anlayışta olan velilerimiz vardır”.(Parçalanmış aile var ama karar aşamasında ortak olma, katılım oranı yüksek, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Velilerimizin gelir seviyesi orta ve ortanın altındadır. Velilerimiz ilkökul mezunu ortaokul mezunu da var bazıları okuma yazma bilmiyor. Okula karşı ilgileri normal seviyededir. Üst seviye bir ilgileri yoktur. Normal seviyeden de kasit veli toplantıları yapıyoruz yaklaşık yarıya yakını toplantılara katılıyor. Veli olarak da daha çok kadın veliler katılım gösteriyor. Onlarda hafta içi yapılan toplantılara katılabiliyorlar. Genel olarak katılım % 'nin altında kalıyor”.(SED ortanın altı ve düşük, eğitim durumları düşük, okula karşı ilgileri orta ve ortanın altı, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Aile bütünlüğü olarak da parçalanmış aileler bulunuyor okulumuzda ebeveynlerin bir tanesi var bir tanesi yok mesela. Onlarda tek ebeveyn olmasına rağmen ilgileniyorlar. Bu oran da % 50 oranındadır”. (Tek ebeveynli öğrenci, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Bizim velilerimiz okumuş ilgili çocuğunu destekleyen son dönemin modern ailesi dolayısıyla pımpirikli her şeyi didikleyen bir veli profilimiz var. Pozitif tarafları da var negatif tarafları da var. Velilerin sosyo-ekonomik düzeyleri oldukça iyi. Velilerin okula karşı ilgisi yüksek çocuklarının eğitimlerine karşı ilgililer. Aile bütünlüğünü % olarak söyleyemeyeceğim ama G... Bölgesinde boşanmış aile çocuğu çok fazla dolayısıyla bizim okulumuzda da parçalanmış aile çocuğu çok fazladır”.(Modern aile kavramı eğitilmiş olma, SED yüksek, parçalanmış aileler yüksek, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

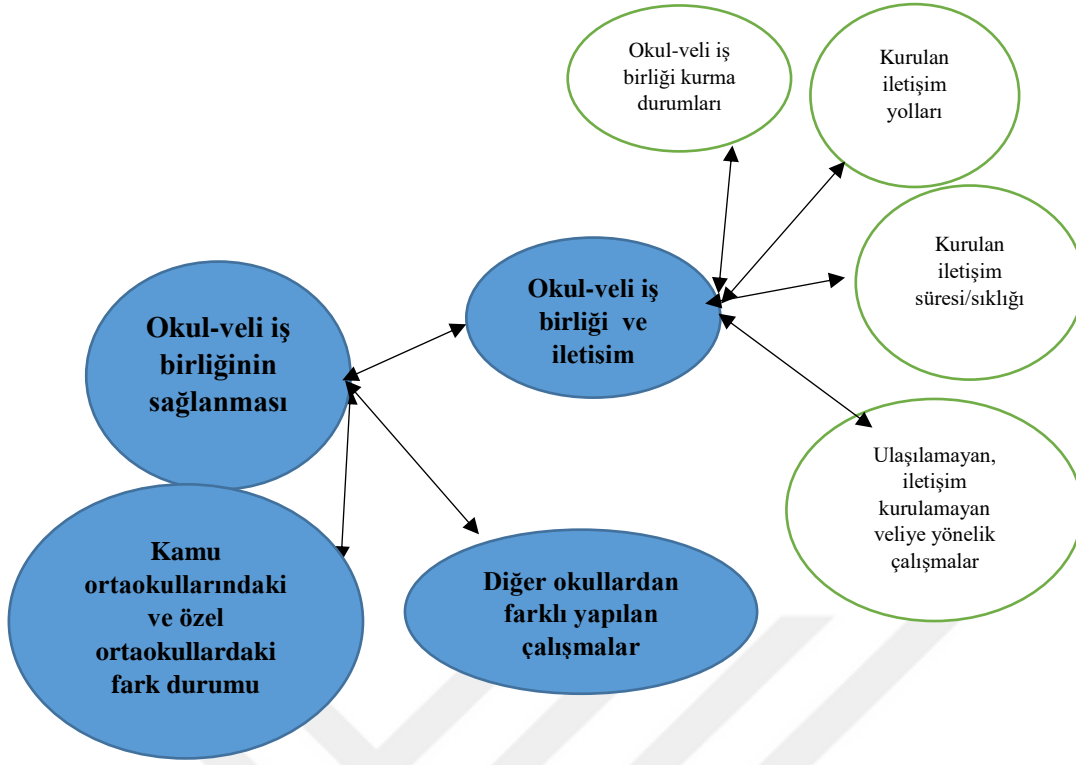
“Veli profilinin eğitim düzeyi düşük, sosyo-ekonomik olarak askeri ücretli çalışıyorlar maddi olarak düşük gelirli velilerden oluşuyor. “Aile bütünlüğü olarak boşanmışlar var. 30 kişide 4-5 veli de var boşanma durumu. Öyle olunca da çocuğu kontrol eden kimse yok boşanmış çiftler çocukla doğru düzgün ilgilenmiyorlar ki. O çocuklar anneanne ya da babaannede kalıyor kontrolünü kimse yapmıyor. Öyle çocuklar tamamen sorun olarak algılanıyor”. (Eğitim düzeyi düşük veli, SED düşük, parçalanmış aile yapısı hakim, ilgisiz veli profili, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Okul yöneticisi, öğretmen ve veliler kamu ortaokullarında ve özel ortaokullarda okul veli iş birliğini nasıl sağlamaktadır? Birinci alt probleme yönelik başlık altında; yönetici, öğretmen ve velilerin kamu ortaokullarındaki ve özel ortaokullardaki okul-veli iş birliğini nasıl sağladığına yönelik görüşlere yer verilmiştir. Buna göre; okul-veli iş birliğinin sağlanması (okul ve veli iş birliği kurma durumları, yolları ve kurulan iş birliğinin süresi), okulların diğer okullardan farklı yaptığı çalışmalar, ulaşılamayan veliye dönük yapılan çalışmalar ve kamu ya da özel okul arasındaki farka yer verilmiştir.

3.1.1. Yönetici, Öğretmen ve Velilerin Kamu Ortaokullarındaki ve Özel Ortaokullardaki Okul-Veli İş Birliğinin İncelenmesi

Yönetici, öğretmen ve velilerin kamu ortaokullarındaki ve özel ortaokullardaki okul-veli iş birliğini sağlamasına ilişkin temalar 3 başlık altında aşağıda ele alınmıştır. Bunlar; okul veli iş birliği ve iletişim (okul -veli iş birliğini kurma durumları, yolları, kurulan iletişimin süresi/sıklığı, ulaşılamayan yönetici/ veli ve bunlara yönelik çalışmalar), diğer okullardan farklı yapılan çalışmalar, kamu-özel okul arasındaki fark durumlarına değinilmiştir.

Şekil 3.1. Okul Veli İş Birliğini Sağlama Yolları

3.1.1.1. Okul-veli iş birliği ve iletişimin incelenmesi

Okul-veli iş birliği ve iletişime ilişkin belirlenen 4 duruma ait bulgular tablo 3.2.'de ele alınmıştır. Bunlar; okul-veli iş birliği kurma durumları ve yolları, kurulan iletişimin sıklığı ile ulaşılamayan yönetici / veliye dönük yapılan çalışmalardır.

Tablo 3.2. Okul-Veli İş Birliği ve İletişim

Okul-Veli İş Birliği ve İletişim	I. Durum AÖÖ	II. Durum ÜÖÖ	III. Durum AKO	IV. Durum ÜKO
Okul-veli iş birliği kurma durumları (<i>ortak durumlar</i>)	Veli toplantıları, yaşanan problem durumları, başarı durumları (yükselme ya da düşme ile ilgili), sosyal etkinlikler, arkadaş ilişkileri			
Okul-veli iş birliği kurma durumları (<i>farklı durumlar</i>)	Öğretmen araması, olumlu durum paylaşımı, öğretmen-veli anlaşmazlığı	Bireysel görüşmeler, planlama toplantıları, enformasyon sisteminden veliye her durumu bilgilendirme	Yaptırım durumu	Bireysel görüşmeler, gelişim dönemi ile ilgili görüşme, davranış durumu, veliye özgü kurslar
Kurulan iletişim yolları	Yüz yüze görüşme, internet, Messenger, okula gelme, mail, telefon, okul portalı	Yüz yüze görüşme, telefon, mesaj, okulun kendi iletişim ağı, bülten, mail	Birebir görüşme, telefon, web sitesi, dilekçe, mektup, 20whatsapp	Yüz yüze görüşme, whatsapp, web sitesi, e- okul sistemi
Kurulan iletişim sıklığı	Her ay veli semineri düzenleme, yılda iki veli toplantısı, ihtiyaç durumunda yapılan görüşme, öğretmen araması	Okul enformasyon sistemi üzerinden çok sık (hafta da en az bir) veli iletişimi sağlama, yılda en az dört veli toplantısı, sınav grubu öğrenci ve velileriyle daha sık görüşülme	Dönemde bir veli toplantısı, ilgisiz veli kaynaklı iletişim kuramama, ihtiyaç durumunda iletişime geçilme	Yılda en az iki veli toplantısı (katılım yüksek), okul veli sürekli irtibatla olma, okula sık gelip giden veli profili hakim
Ulaşılamayan veli-yönetici çalışmaları	Ulaşılamayan velilere yönelik uzman ve rehber öğretmen desteği alma, parçalanmış aile kaynaklı ulaşılama, Yönetim ve öğretmene ulaşılabilirlik	Her veliye ulaşılabilirlik sonucunda çözüme kolay varma, Yönetim ve öğretmene ulaşılabilirlik hakim	Velinin gündelik işlerde çalışmasından dolayı ve parçalanmış aile yapılarından kaynaklı ulaşılama, okula duyulan güven eksikliği, Öğrenci ile haber kağıdı mektup yollama, ev ziyaretleri Yönetime ve öğretmene ulaşılabilirlik	Numara değişikliğinden dolayı veliye ulaşılama, veliye etkinlik düzenleyerek aktif tutma, olumsuz öğrencinin velisine ulaşılama Yönetim ve öğretmene kolay ulaşılabilirlik

Tablo 3.2.' de görüldüğü gibi okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okul veli iş birliği kurma durumlarında 4 durumda da benzer görüşlerin ifade edildiği ve bunların bir arada gösterildiği anlaşılmaktadır. Okul veli iş birliği kurma durumlarına ilişkin ortaya çıkan farklılıklar ayrı olarak 4 durum içinde ele alınmıştır. Yönetici, öğretmen ve velinin okul veli iş birliğini kurma yolları ve kurulan iletişimin sıklığına ilişkin ortaya çıkan farklılıklar okullardan elde edilen görüşlere göre ayrı olarak gösterilmiştir. 4 okul ile yapılan görüşmede ulaşılamayan yönetici, öğretmen ve veliye dönük elde edilen sonuçlar farklı olduğundan dolayı okullar ayrı olarak ele alınmıştır.

Okul- veli iş birliği kurma durumlarının incelenmesi

Okul veli iş birliği kurma durumları benzer ve farklılık gösteren yönler olmak üzere iki farklı şekilde gösterilmiştir. Çalışmada ilk olarak yönetici, öğretmen ve velilerin okul veli iş birliği kurma durumlarına yönelik ortak görüşlere yer verilmiştir. Ardından yönetici, öğretmen ve velilerin okul veli iş birliği kurma durumlarına yönelik farklılıklara yer verilmiştir.

Okul veli iş birliği kurma durumlarının okullarda en sık rastlanılanın ve tüm okullarda ortak görülen unsurun veli toplantıları ve seminerlerin olduğu görülmüştür. Okullardan buna ilişkin aktarılan düşünceler aşağıda yer almıştır.

“Geleneksel veli toplantılarımız var her yıl bireysel veli toplantılarımız var öğretim yılı başında planlama toplantılarımız var planlama ve paylaşım toplantılarımız her yılın başında bu yılki süreçlerimizle ilgili akademik ve sosyal süreçlerle ilgili bilgilendiriyoruz”. (Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

Dönemde bir kez 5,6,7 ve 8 lerin iki kere olmak üzere veli toplantısı yapıyoruz. Velilerle çok detaylı olarak burada görüşüyoruz. Veliye fazlasıyla zaman ayrılıyor. Veli istediği zaman bizim randevu saatlerimiz var zaten uymasa bile sistemimiz üzerinden bizden randevu alıp görüşebiliyorlar”. (Veli toplantısı, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

“Veli toplantıları gayet güzel ve verimli geçiyor bizi daha çok bilgilendiriyorlar. Velinin ya da öğrencinin eksiği varsa toplantıda öğreniyoruz birebirde görüşme yapıyoruz. Çocuklarımızın genel beslenme alışkanlığı ile ilgili bazı çocuklar abur cabur getiriyormuş uyuma saatleri ile ilgili, ödev yapmalarıyla ilgili konuşuyoruz”.(Veli toplantıları, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

“Seminer çalışmaları yapılmakta hem velilere hem çocuklara bu durumda irtibata geçiyoruz”.(Veli semineri, Burak Bey, müdür, ÜKO)

Okulun veliler ile öğrencinin başarı durumu ile ilgili irtibata geçtiği aktarılmıştır. Öğrencinin notları düştüğü zaman veli ile iletişime geçildiği iletilmiştir. Buna yönelik belirtilen ifadeler şöyledir:

“Yönetim olarak bizler daha çok başarı durumunda devredeyizdir”.(başarı durumu, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖO)

“Çocukta belli bir düşünüş yaşanıyorsa o durumda iletişime geçiyorum. Başka da pek geçmiyorum. Yükselme durumunda toplantılarda veliye dile getiriyorum ama özel olarak veliyi arayıp söylemiyorum”. (başarı durumu, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Önemli sınavların sonucunda beklenti düzeyinin altında net gelirse mutlaka veli bizimle iletişime geçiyor. En sıklıkla değerlendirdikleri şey “neden böyle oldu?” sorusu not kaygısı diyelim buna genel anlamda okula gelemeyeceği durumlarda bize ulaşıyorlar ilgilenebilir misiniz? Diyerekten. Sınav durumlarında özellikle netlerini çok önemsiyorlar”. (başarı durumu, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

“Akademik eğitim durumu ile ilgili bizden bir şey talep ederlerse yardımcı oluyoruz. Genel durumu, ders çalışması soru çözmesi kaç tane soru çözdü kaç tane daha çözmesi gerekiyor hepsi hakkında okul tarafından bilgilendiriliyoruz. Çünkü onların haftalık genel bir geri dönüt raporu var. Her öğrencinin de bir danışman öğretmeni var. O danışman öğretmen çocuğum hakkında sürekli bir geri bildirim yapıyor zaten arada bir müdür mavini de geri bildirimde bulunuyor özel bir durumda”.(Akademik durum, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

Okul açıldıktan sonra sınavlar başladıktan sonra sınavlarla ilgili çocuğun ders işleyişine göre öğretmenlerle iletişime geçiyoruz öğretmen bu anlamda çağırıyor. Çocuğunuz bu konuda dersi anlamadı, sınavdan düşük aldı ya da çok başarılı bu konuda daha fazla çalışması gerekiyor diye öğretmen benimle iletişime geçiyor. Sonuç olarak sınavlardan sonra ilk sınavları olduktan sonra akademik durumuyla ilgili görüşüyoruz”.(başarı durumu, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

Velilerin okulla bir sorun olduğunda problem durumunda ve ihtiyaç duyduğu zaman okul ile iletişime geçtikleri aktarılmıştır. Buna yönelik okul yöneticisi, öğretmen ve velinin aktardığı ifadeler şöyledir:

Bir problem olduğunda okuldan çağırılmışlardı o zaman gitmiştim. Bir sorun olduğunda, sıkıntım olduğu zamanlar öğretmenlerle görüşüyorum onun haricinde öğretmenleri de boşu boşuna meşgul etmenin anlamı yok bir sorun olduğu zaman ya da onların bir sorunu olduğu zaman görüşmeleri yapıyoruz”.(Problem durumu, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

“Velilerin okula uğraması ya başarı ya da problem durumudur. İki durum vardır zaten okulda ya problem varsa irtibata geçer ya başarı varsa irtibata geçer. Başarısını engelleyen bişi varsa geçer çoğunlukla nottur kaygısı, sözlüden düşük almıştır yazıda konular zor gelmiştir düşük almıştır. Bunun için çözüm üretmeye geliyorlar bizim okulda başarı odaklı olduğu için çoğunlukla bu problemlerde geliyorlar”. (Başarı ve problem durumu, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Ben rehber öğretmen olduğum için bir sorun oldu mu benimle iletişim kuruyorlar. Her şey yolundayken velilerle merhaba merhaba sorun olduğunda mutlaka bize ulaşıyorlar. Rehberlik servisine gelmeleri sadece problem halindedir.”.(Problem durumu, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

“Bir sorun olduğu zaman direk iletişime geçiyoruz rehber öğretmenle. Okul ile bir sıkıntı yaşarsa benimle paylaşan bir çocuk ne sıkıntı yaşarsa akşam eve geldiğinde oturup bana anlatan bir çocuk okulda bunları yaşadım, öğretmenle böyle bir sıkıntı yaşadım ben de direk öğretmenle iletişim kurabiliyorum. Bir sıkıntı yaşarsam rehber öğretmenle görüşüyorum O anlamda okulumuz çok iyi güzel bir okul”.(problem durumu, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

“En ufak bir durumda örneğin evde anahtarı unuttu, akşam teyzesine gidecek, bugün para almayı unuttu, öteki servise binecek şeklinde zaten gün içerisinde iç içeyiz”.(İhtiyaç anında veli ulaşıyor, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

“Okul bizi ihtiyaç halinde çağırıyor. Oğlumun ihtiyacı oluyor bazen gidiyorum gittiğimde de merhabalaşyoruz. Bende gerekmedikçe konuşmam düşüncesi de var galiba ne kadar doğru ne kadar yanlış bilmiyorum ama. Öğretmenin zamanını almak istemiyorum onlar da lüzumlu görmüyor herhalde”.(ihtiyaç halinde ulaşma, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

“Çocuğun hastalığı olursa bildiriyorlar. Kafalarına takılan bir şey olduğunda bize dönüyorlar. Talihsiz durum olur, çocuk eve gider durumu farklı yansıtır öğretmen herkesin

içinde bana kızdı gibi bu 5.sınıflarda zorlandığımız bir konu yaş grubu olarak çocuk olduğu için tam ergenlik sınırında gidiyor 7 ve 8 ler farklı bir grup. 5 ve 6. Sınıflarda veli ile iletişim daha fazla oluyor”. (İhtiyaç halinde ulaşma, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

“Veli daha çok çocuktan eve yansıyan ve çocuğun tam anlamlandıramadığı durumlarda iletişim kuruyor. Örnek veriyorum bir gezi oluyor gezinin tarihi ya da derste anne baba çocuğun ödev alma alışkanlığını çözemediyse oluyor. Eve hiç ödev getirmiyor sorun mu var ya da ödevini yapıyor mu yapmıyor mu diye tam takip edemediğinde”.(İhtiyaç anında veli ulaşması, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖO)

“İhtiyaç duyduğu an servis değişikliği olabilir o gün öğrencinin okula gelemeyeceği olabilir, okuldan erken ayrılmasını istediği olabilir, bununla ilgili ihtiyaç duyduğu her an ulaşabilir”.(İhtiyaç halinde veli ulaşıyor, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

Okulun veliler ile sosyal etkinlikler olduğu zaman iletişim kurduğu aktarılmıştır. Velilerin faaliyet zamanlarında (kermes, gezil, kulüp vb.) okula geldiği iletilmiştir. Yapılacak sosyal etkinliklerin velilere duyurulması kısmında okul aile birliklerinin düzenli çalıştığı belirtilmiştir. Buna ilişkin belirtilen ifadeler şöyledir:

“Faaliyetlerde üzerime bir görev düştüğü zaman oluyor. Şimdi lego kulübü var onunla ilgili para toplantısı gerekiyormuş geziye gidilecekmiş. Yani sosyal etkinliklerde, kulüp etkinliklerinde okulla iş birliği kuruyorum”. (Sosyal etkinlikler durumu, Nurten Hanım, veli, AÖO)

“Aile birliğinin grubu var okulda oraya yazıyorlar yardımcı olabilecekler diye etkinliklerde yemek yapabilecekler vs. Biz bir grup kurduk orada ne yapılırsa birbirimize duyuruyoruz kim ne yapmak istiyorsa yardımcı oluyor. Okul aile birliğine bildiriyor aile birliği de velilere duyuruyu geçiyor. Okulda ilgi çok az. Sınıf annelerinde bile çalışan var çalışan annenin zaten ilgisi çok azdır. Elimizden geldiğince düzenleme yapıyoruz. Ama sosyal etkinliklere duyarlılık çok azdır”.(Sosyal etkinlikler, Seda Hanım, veli, AKO)

“Etkinliklerde veli ile görüşüyoruz bundan kasıt velilerinde katılabileceği örnek veriyorum bir okul gezisidir, okul gezilecektir. Velilerle bir etkinlik yapılacaktır kermes çalışması yapılacaktır ya da kardeş okul çalışması yapılacaktır bunlara velilerinde destekleri gerekiyor bu durumlarda yer alıyor onda da teşekkür ediyoruz gereken özeni gösteriyor velilerimiz”.(kermes, gez10i, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Takım maçları olduğunda biz onları desteklemeye gidiyoruz. Ailecek tüm veliler beraber gidip takımı destekliyoruz maçlarda. Hafta içi etkinlik olacakmış mesaj geldi herkes ikram yapacakmış. Tüm sınıf arkadaşlarına yetecek şekilde ikramlar yenecekmiş diye. Kitap okuyorlar kitapta geçen kurabiyeyi yapıp sınıfta anlatıyorlar birbirlerine”. (Sosyal etkinlikler durumu, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

Okulun veliler ile iletişime geçtikleri bir durumunda arkadaş ilişkileri ile ilgili olduğu görülmüştür. Buna ilişkin paydaşların aktardığı ifadeler şöyledir

“Geçen sene arkadaşıyla tartışmışlar. Arkadaşınla tartışınca rehberlikte çağırdılar kavga ettiler diye onunla ilgili gidip görüşmüştük arkadaş problemiyle ilgili olarak”.(Arkadaş ilişkileri, Nurten Hanım, veli, AÖO)

“Okulda mesela merdivenlerden inerken bir arkadaşı çocuğumu iktirmiş benimki ön tarafta duran çocuğa çarpmış o çocukta benimkine iki yumruk atmış veli geliyor benim çocuğum yapmaz diye bu seferde okul müdürü kamerayı açmış göstermiş. . Kamera kayıtlarının açılmasına ben çok sevindim çocuğumu orada ben yokken bile desteklenmesi beni mutlu etti”. (Arkadaş ilişkileri, Seda Hanım, veli, AKO)

Bu yıl oğlumla birisi okulda dalga geçmiş ismi ile ilgili alay etmişler o da kız arkadaşlarının yanında rencide olmuş diye tartışma yaşamışlar. Ergenlikten kaynaklanan arkadaş sorunu yüzünden bu yıl bir kere çağrıldım. Bu seneye gelinceye kadar iki yıldır okuldan hiç çağrılma olmamıştı”.(Arkadaş ilişkileri, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

“Bu sene rastladığım sınıfta bir arkadaşı diğerine akran zorbalığı yapmış. Arkadaşına sosyal medyadan fake hesap açmış arkadaşlarını eklemiş ve sürekli tacizde bulunmuş daha sonra bunu yapanın onun en yakın arkadaşı olduğunu öğrenmişler kızda baya bir olumsuz durumlar ortaya çıkmaya başlamıştı. Anne okula telefon edip böyle bir şey var bizde tam anlamlandıramadık çözmeye çalışıyoruz ama sizin desteğinize ihtiyacımız var okulda bilgi sahibi olun istedik dediler. Böyle durumlarda veli bize ulaşabiliyor”.(Akran zorbalığı, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖO)

Tablo 3.2.’de görüldüğü gibi 4 okulda okul-veli iş birliği kurma durumlarına yönelik okulların kendine özgü farklılıklarının olduğu görülmüştür. Aşağıda 4 okulda ortaya çıkan farklılık durumlarına yönelik okul yöneticisi, öğretmen ve velinin görüşlerine yer verilmiştir.

AÖÖ' un okul veli iş birliği kurma durumlarına ilişkin farklılıkların sınıf öğretmenlerinin veliyi belirli periyotlar da araması, olumlu durumlarda veliye tebrik amaçlı dönüt verme, veli-öğretmen çatışmasında devreye yönetimin müdahale etmesi gibi durumlar olduğu anlaşılmıştır. Buna yönelik belirtilen ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“Veliler sınıf öğretmenleri tarafından sürekli aranıyor. Rehber öğretmenleri sınıf öğretmenleri sık sık veliyi ararlar”.(öğretmen araması, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

“Hep şöyle bir algı var bir sorun olduğunda veliye ulaştık ama veli her zaman sorun duymak istemiyor. Olumlu gelişmelerden de haberdar olmak istiyor. Sınıf rehber öğretmenliği yapan arkadaşlardan yönetim veliye bilgi vermemizi istiyor. ....arayıp bilgi verdiğimizde veliyi memnun eden bir davranış, biz böyle yaptığımızda olumlu sonuçlar doğuruyor. Bazen çocuğun sıkıntısını gördüğünüzde anlayamıyorsunuz ama veli ile konuştuğunuzda demek ki böyle bir sıkıntı varmış bu yüzden durgunmuş bu yüzden haşarıymış diyorsunuz empati yapabiliyorsunuz çözüme yönelik daha çok şey yapıyorsunuz”.(olumlu durumda arama, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

“Derste hiç kimsenin yapamadığı bir şey yaptı, denemelerde üst üste başarı gösterdi ya da sınıfta örnek bir davranışta bulunuyor, takımında başarı elde etti yarışmaya katıldı tebrik etmek adına öğrencinin velisine olumlu dönüşler yapıyoruz”.(Olumlu geri bildirim verme, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

“Yönetim açısından öğretmen ya kendi sınıfı ile ilgili ya da öğrencinin çözemeyeceğini düşündüğü durumlarda bizim devreye girmemizi istiyor. Bizimle iletişim kuruyorlar. Öğretmen öğrenci sorun yaşamış olabilir öğretmenini yanlış anlayabilir daha küçük yaş grubu olduğu için ortaokul, velilerimizle öğretmen arasında ufak bir anlaşmazlık olduğunda devreye biz giriyoruz. Genelde karşılıklı konuşarak her iki tarafı da dinleyerek sorunlarımızı çözmeye yoluna gidiyoruz”.(Anlaşmazlık durumunda, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

ÜÖÖ' unun okul veli iş birliği kurma durumlarına ilişkin farklılıkların dönemin başında veli ile yapılan planlama toplantıları, yönetimin özel olarak veli ile yaptığı bireysel görüşmeler, çocuğun akademik durumunu sosyal gelişimini iletişim ağı üzerinden veli ile düzenli olarak paylaşma gibi durumlar olduğu anlaşılmıştır. Buna yönelik belirtilen ifadeler aşağıda yer almıştır.

“Bireysel görüşmeye davet ediyoruz. Planlama veli toplantıları var bunun haricinde bizde okul yönetimi olarak velileri davet ederiz. Dönem sonunda öğrencimizin bireysel gelişimi ile ilgili akademik ve sosyal tutumları ile ilgili rehberlik servisi ve müdür yardımcılarının düzenlediği veli toplantıları var”.(Planlama toplantıları- yönetimin bireysel veli görüşmeleri, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Okulumuzun güçlü enformasyon ağı var orası sadece iletişim için değil öğrencinin akademik ve sosyal gelişimi içinde oluyor. Eğer öğrencimiz okul dışında bir kursa gidiyorsa bunu bile veli sizinle ağ üzerinden paylaşabiliyor. Öğrencinin sağlık durumunda sosyal gelişiminde akademik durumundan velinin iletmek istediği mesaja kadar her şeyi paylaştığı bir bilişim ağıımız var en çokta oradan veli ile görüşüyoruz”(Akademik durumu, sosyal gelişimi iletişim ağı üzerinden paylaşma, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Sınav sonuçlarımızı, analizlerimizi, öğrencimizin bireysel karnesi, öğretmen görüşlerimiz, bizim veliye göndermek istediğimiz e-maillerimiz, bunların hepsi kendi enformasyon sistemimiz üzerinden oluyor”.(Akademik durumu enformasyon ağı üzerinden paylaşma, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“.....mesela çocuğun okuması gereken bir kitap varsa biz bunu sadece çocuğa söylemiyoruz çocuğunuza bu kitabı söyledik bilgilerinize diyerek mesaj atıyoruz veliye bu da bir iletişim yolu onlar oradan haberdar oluyor ya da ek ödev yapıyoruz onu da sisteme yükleyerek veliye haber veriyoruz”. (Çocuğa verilen her bilgiyi veli ile paylaşma, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

AKO’ unun okul veli iş birliği kurma durumlarındaki farklılığın öğrenci yaptırım ile ilgili veliyi okula çağırdıkları ve birlikte çözüm arandığı belirtilmiştir. Buna yönelik müdür yardımcısının aktardığı ifade şöyledir:

“Öğrencinin yaptırım gerektirici hareketleri varsa veli okula çağrılıyor bilgilendiriliyor. Bazı öğrencilere yaptırım uygulanması gerekiyor bu durumlarda rehberlik servisi tarafından veli okula çağrılıyor”.(Yaptırım durumu, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

ÜKO’ un okul veli iş birliği kurma durumlarına ilişkin farklılıkların veli ile yapılan bireysel görüşmeler, öğrencinin gelişim dönemleri ve davranış durumlarıyla ilgili veliyi

bilgilendirme ve velilere özgü okulda düzenlenen kurslar gibi durumlar olduğu anlaşılmıştır. Buna ilişkin müdür ve velinin aktardığı ifadeler şöyledir:

“Velilerle toplu değil bireysel irtibatımız oluyor. Bireysel dediğimiz öğrenci ile ilgili öğrencinin yaşadığı bir sıkıntıyı birebir çözüm üretmek için hem rehberlik okul olarak ilgileniyoruz”.(Veli bireysel görüşmeleri, Burak Bey, müdür, ÜKO)

Çocuğun daha çok psikolojik ya da sosyal arkadaşlarıyla olan uyumu davranışları konusunda geçiyor. Bu dönemde daha çok iletişim kuruyor sınıf içinde ergenlikten kaynaklanan olumsuz davranışlar konusunda iletişime bir kez geçti. Ergenlikten kaynaklanan sorun yüzünden iletişime geçti bizimle”.(Gelişim dönemi-davranış durumu ile ilgili, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

“Bu yıl bir arkadaşıyla sözlü temasta bulunduğu için idare oğlumu çağırdı. ben neden 99 aldım da o 100 aldı benim ondan daha iyi olmama gerekiyor okul müdürü de Efe'nin bu hırsını başka yöne çevirmemiz lazım dedi. Okul ile iş birliğine girdik oğlum öfkesini kontrol etsin diye. Dersteki hırsı davranışlarına da yansımıştı. Yerlere atılan çöpleri topluyordu”. (Davranış durumu, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

“Dönem dönem okulumuzda veliye yönelik kurslar oluyor. Ahşap boyama ile ilgili uzman kişiler geliyor okulumuza veliler çağrılıyor(Veliye özgü kurslar, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

Okul- veli iş birliğinde kurulan iletişim yollarının incelenmesi

Tablo 3.2.'de görüldüğü gibi 4 durumda okul-veli iş birliği kurma yollarına yönelik okulların kendine özgü farklı sistemlerinin olduğu görülmüştür. 4 okulda ortaya çıkan iş birliği kurma yollarına ilişkin okul yöneticisi, öğretmen ve velinin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

AÖÖ' unun okul veli iş birliğini sağlama yollarının yüz yüze görüşmeler, internet, messenger, okula gelme, mail atma, telefon ve portal üzerinden mesaj yoluyla iletişim kurma olduğu görülmüştür. Ayrıca müdür yardımcısının görüşmede belirttiğine göre velilerin okula gelirken randevu almalarına gerek duyulmamakta, velinin istediği zaman kendilerine ulaşabilmesi mümkün olmaktadır. Okul-veli iş birliği iletişim kurma yoluna yönelik müdür yardımcısı, öğretmen ve velinin belirttiği ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“Rehber öğretmenleri, sınıf öğretmenleri sık sık veliyi ararlar. Ayrıca okulun internet adresi de var buradan da onlien olarak bize ulaşıyorlar, telefon veya okula gelerek yine Messenger üzerinden de ulaşabiliyorlar bizler oradan da geri dönebiliyoruz. Sürekli oradan da iletişim halindeyiz”.(İnternet, Messenger, telefon, okula gelme yolu, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Veliler bize yüz yüze görüşmeye gelebiliyorlar, görüşme saatlerimizde önceden arayıp şu öğretmene şu saatte geleceğiz diye bilgi veriyorlar. Telefon yoluyla düzenli olarak portal üzerinden çocuğunun durumu hakkında mesaj gönderen velim var. Haftalık sürekli bilgi alıyor. Herkesin farklı farklı kendine göre ulaşma yolları vardır. Telefon portal ya da yüz yüze oluyor”.(Telefon, okul portalı, yüz yüze, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖO)

“Öğretmen ile bir sorun olduğu zaman yüz yüze konuşup ya da telefonla bile konuştuğunuz zaman derdinizi anlatmanız çok güzel. Her zaman ulaşabiliyor olmak iyi. Öğretmenlerde zaten telefonum var öğretmenlerde geri dönüş olarak arıyor. Memnunum bu konuda”.(yüz yüze görüşme ve telefon, Nurten Hanım, veli, AÖO)

ÜÖO’ unun okul veli iş birliğini sağlama yollarının yüz yüze görüşmeler, bülten, mail atma, telefon, randevu alarak okula gelme, mesaj ve okulun kendine özgü enformasyon sistemi üzerinden iletişim kurma yolları olduğu aktarılmıştır. Okul veli ile iş birliğinde, kurulan en güçlü yönlerinin kendilerine özgü kurduğu enformasyon bilişim sistemi olduğu görülmüştür. Buna yönelik müdür yardımcısı, öğretmen ve velinin belirttiği ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“Yüz yüze görüşmeler, bültenlerimiz, bizim kendi okulumuzun içinde mesajlaşma sistemimiz var sosyal ağ üzerinden kendi enformasyon bilgilendirme sistemimiz var. ....adını verdiğimiz o bizim velimizle aramızdaki öğrencimizin notlarını davranışlarını değerlendirdiğimiz rubinglerimiz buna benzer yollarla iletişim kurarız”.(Yüz yüze görüşme, veli toplantıları, bültenler, okulun kendine özgü enformasyon ağı, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Dolayısıyla en güçlü iletişim yolumuz okul enformasyon sistemimizdir. Velimiz bize yazabiliyor servis değişikliğinden tutun o gün öğrencimizin okula gelmeyeceğini ya da gelmediğine dair bizim bilgilendirmede bulunduğumuz velinin bize ulaştığı her tür önerisini sorununu dile getirebildiği ya da desteğe ihtiyacı varsa destek alabildiği bir sistemimiz, iletişim ağıımız var. Mesaj atıyoruz şu şu saatte uygunsanız bekliyoruz diye veli zaten

uygunsa uygunum geleceğim diyor ya da değilse şu gün olabilir diye bize yazıyor. Okulumuzda kime sorsanız en güçlü iletişim aracınız ne? Diye ....diyecektir size”.(Okulun kendine özgü veli ile kurduğu güçlü iletişim yolu, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

Veliler bizimle okulun enformasyon ağı üzerinden iletişim kurarlar. Çok nadir belki telefon ama telefonu çok tercih etmiyoruz çünkü telefonda neyi ne kadar konuşabilirsiniz. Telefonu sadece asistanlarımız veliyi okula davet edecekse randevulaşmak için kullanır ama onda bile çoğu zaman ..... sistemini kullanıyoruz zaten okulumuzda randevusuz görüşme yapmadığımız için çok olağanüstü durumlar haricinde mutlaka velimiz ya ....üzerinden ya da telefonla randevu alarak gelir. Telefon en son kullandığımız iletişim aracı diyebilirim. Çat kapı bizim velimiz hiçbir zaman gelmez olağanüstü bir durum söz konusu değilse eğer”.(Telefon ve randevu ile okula gelme, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Veliler önce bize sistemden mesaj atmak zorundalar. Detaylı görüşme taleplerini bildiriyorlar, beni arayabilir misiniz diye not bırakıyorlar ya da bizim bölüm odamızı arıyorlar bizi o şekilde bulup iletişim kuruyorlar genelde sistemden mesaj atmak zorundalar randevu ya da yazı diliyle halledilebilecek bir şeyse bize yazıyorlar bizde hemen dönütü yapıyoruz”.(Mesaj atma, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

“Bize mail geldiği zaman sistemden mesajınız var diye bildiri geliyor çok sık kontrol etmekten ziyade ileti mesajları alıyoruz. Okulumuz mail sistemi ile çalışıyor ciddi oturmuş bir düzeni var. Mailleri takip etmeme gibi bir durum söz konusu olmaz okulda çalışan için anlık isteklerde mail yoluyla bildiriliyor. Whatsap grubu okulda yoktur mail sistemi vardır. Ortaokul sınıf öğretmenleri de whatsap grubu söz konusu bile değildir”.(mail sistemi, Şeyma hanım, öğretmen, ÜÖO)

AKO’ unun okul veli iş birliğini sağlama yollarının öğrenci ile haber yollama, telefon, whatsapp, yüz yüze görüşme, web sitesini kullanma, dilekçe ve mektup ile iletişim kurduğu görülmüştür. Buna yönelik müdür yardımcısı, öğretmen ve velinin belirttiği ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“Telefon ile birebir görüşerek, web sitesi yoluyla, toplantılarla iletişim kuruyoruz. Toplantı yapacağımız zaman öğrencilerle veliye dilekçe yolluyoruz. . Mektup yoluyla iletişim kuruyoruz örneğin devamsızlık mektubu gönderiyoruz. Öğrenci aracılığıyla haber yolluyoruz”.(Telefon, dilekçe, birebir görüşme, öğrenci aracılığı, web sitesi, mektup, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Telefonla arayıp veliyi okula çağırıyoruz. Sınıf öğretmenlerinin whatsapp grupları var. Diğer öğretmenlerin iletmemi istediklerini ben oradan veliye iletiyorum. Ayrıca veli tarafından yüz yüze gelip görüşme tercih ediliyor”. (Telefon- whatsapp, yüz yüze görüşme, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Akademik durumları ile ilgili çocuğun öğretmenleriyle yüz yüze görüşüyorum beni okula çağırıyorlar. Çağrımalarına bile gerek duymuyorum bazen ben de hepsinin numaraları var zaten okul müdürüne kadar. Ayrıca davranışları ile ilgili de sık sık arıyorum”.(Yüz yüze görüşme, Seda Hanım, veli, AKO)

ÜKO’ unun okul veli iş birliğini sağlama yollarının telefon, whatsapp, yüz yüze görüşme, web sitesi, idare ya da sınıf öğretmeni yönlendirmesi, randevu alarak gelme, e-okul ile iletişim kurduğu görülmüştür. Buna yönelik müdür, öğretmen ve velinin belirttiği ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“Teknoloji çağında olduğumuz için whatsapp kuruyoruz ya da attığımız bir mesajla tüm veliler okula geliyor (maşallahları var o konuda) whatsapp ve okulun kendi sistemleri var e-okul üzerinden eğer kendileri almak isterlerse buna kayıt olurlarsa da oradan da gelebilir. Okulumuzun web sayfasından da duyuru yapabiliyoruz”.(whatsapp, mesaj, web sitesi, e-okul, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Okulda görev yılım çok olduğu için çoğunda benim telefon numaram vardır. 7/24 arayabilirler beni. Bir problem varsa her zaman aranabilir her zaman da geri dönüş yapılır. 5.yılımin olması ve buna bağlı olarak da okuldaki velilerin % 70’ini tanımış olmamın etkisi vardır”.(Telefon, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Veli kendisi geliyor bir seçenek, bir diğer seçenekte sınıf öğretmeni yönlendiriyor. Sınıf öğretmeni aracılığıyla randevu alabilir, kendisi okulu arayarak randevu talep edebilir, bizzat rehberlik servisine gelip görüşme talep edebilir uygunsak hemen alıyoruz uygun değilsek randevu veririz. Okul idaresi bazen yönlendirir, bazen öğretmen yönlendirir özellikle sınıf toplantılarından sonra bir gidin rehberlik ile görüşün diye toplantılardan sonra çok fazla oluyor”. (Velinin randevu alarak gelmesi, idare ya da sınıf öğretmeni yönlendirmesi, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

Okul- veli iş birliğinde kurulan iletişim sıklığının incelenmesi

Tablo 3.2. 'de görüldüğü gibi 4 durumda okul-veli iş birliğinde kurulan iletişim sıklığına ilişkin her okulun kendine özgü süre farklılıklarının olduğu görülmüştür. Aşağıda 4 okulda ortaya çıkan okul- veli görüşme sürelerindeki farklılık durumlarına yer verilmiştir.

AÖÖ' unun okul veli iş birliğinde kurdukları iletişim sıklığının veliye yönelik her ay seminer çalışmalarının yapılması ve sene de iki defa veli toplantısının yapıldığı aktarılmıştır. Veli seminerleri ve toplantısına yönelik ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

“Ayda bir rehberlik biriminin düzenli olarak yaptığı rehberlik servisi vardır. Mutlaka her ay veliye yönelik seminer yapılıyor”. (her ay veli semineri, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

“Senede iki defa veliye yönelik veli toplantısı yapılıyor”. (Zeynep Hanım, müdür yardımcısı). “Veli toplantılarında görüşüyoruz yılda iki defa olmak üzere. I. ve II. Dönem olmak üzere yılda iki kez görüşüyoruz”.(yılda iki veli toplantısı, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ).

Yapılan görüşmede velilerin okula ihtiyaç durumunda ulaştıkları belirli periyot da görüşme sıklığının olmadığı belirtilmiştir. Buna ilişkin ifadeler şöyledir:

“İhtiyaç duyduğum zamanlar deyim. Bunun belirli bir aralığı yok ama her veli toplantısına gitmeye çalışıyorum”. (ihtiyaç durumu, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

“Gün içerisinde çok sık konuşuyoruz, biz aramasak bile bizi arayan ihtiyaç halinde ulaşan velilerimiz de oluyor. Her veli için bu durum değişir, her gün yanımıza uğrayan velide var sadece yılda iki kez veli toplantısına gelen velide var. Genelde bu çevreden çok fazla veli olduğu için sıklıkla görüşürüz”.(ihtiyaç durumu, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

“Velinin bizimle iletişim kurma da duruma göre değişiyor belirli bir aralığı yok ihtiyaç duydukların da oluyor. Daha çok telefon yoluyla interaktif olarak ulaşabildikleri için yüz yüze görüşmeler daha azaldı eski dönemlerde daha sık yüz yüze gelinebiliyordu. İş tempo yoğunluğu var her ay biz arıyoruz zaten ya da okuldan bilgi sahibi oluyorlar”.(ihtiyaç durumu, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

“Çok gerekli olduğu durumlarda, velinin görüşme talep ettiği durumlarda ya da bizim veliyi görme talep ettiğimiz durumlarda görüşme saatlerimiz var haftalık belirli günlerde boş derslerimizin olduğunda o saatlere veliyi davet ediyoruz. Belirli periyodu yok ama aylık aramalar yaparsak ayda bir kere ya da iki ayda bir kere mümkün olduğunca olumlu olumsuz dönüt vermeye çalışıyoruz”.(Belirli periyotun olmaması, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

“İş imkanından dolayı okul aile birliğine çok katılım sağlayamıyorum ama üzerime düşen bir görev olduğunda yapabileceğim bir faaliyet olduğu zaman okula destek olmaya çalışıyorum”. (Görev olduğunda okula gitme, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

“Veliler sınıf öğretmenleri tarafından sürekli aranıyorlar yani sürekli iletişim halindeyiz”. (Sınıf öğretmeni araması, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

AÖÖ’ unun okul veli görüşme sıklığının her ay yapılan veli seminerleri, sınıf öğretmenlerinin belirli periyotlar da veliyi araması ve senede iki defa yapılan veli toplantılarına bağlı olduğu saptanmıştır. Özellikle velilerin ihtiyaç durumunda okula ulaştıkları ve görevleri varsa şayet gittikleri anlaşılmıştır. Buna göre okulun veli ile görüşme sıklığında belirlenen bir sürenin net olarak ifade edilmediği anlaşılmaktadır. Ayrıca okuldaki velilerin çoğunluğu iş hayatında olduğundan dolayı ve telefonla öğretmenlerin veliyi aramasından kaynaklı son yıllarda görüşme sıklığının azaldığı elde edilen bulgulardandır.

ÜÖÖ’ nun okul-veli iş birliğinde kurulan iletişim sıklığının fazla olduğu görülmüştür. Veli iletişimin sık yapıldığı ve okulun veliler ile kayıt esansında durumu paylaştıkları anlaşılmıştır. Kurulan iletişime ilişkin paydaşların ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

“Biz çok sık iletişim kuruyoruz. Velimiz okula kayıt yaptırırken bunu çok çok iyi bilir. Biz deriz ki sizi sık sık rahatsız edeceğiz ve mutlaka toplantılara davet edeceğiz bu toplantılara da katılımlarınızı bekliyoruz diye konuşuyoruz. Toplantılara katılımda da hiçbir zaman hayır cevabı almadık ya da bir velimiz o gün çok yoğun programına uygun değildir mutlaka bir başka gün için randevulaşır”.(sık iletişim kurma, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖÖ)

“..... düşünürseniz her gün mutlaka okulumuzdan veliye bir bilgi gidiyordur öğrencisi ile ilgili. Ama en en uzun periyot bir haftadır. Çünkü bizim her hafta izleme sınavlarımız var veliye her hafta bunun raporu gidiyor. İzleme sonuçlarını her hafta paylaştığımız için minimum her hafta iletişim kuruluyor. Velilerin bizimle iletişim kurmasına gerek kalmıyor neredeyse her hafta mutlaka okulumuz öğrenciyle ilgili veliye bildirim gittiği için zaten otomatik olarak bilgi gitmiş oluyor. Çokta sık okula geleyim diyen veli grubumuz yoktur. (her hafta en az bir kere iletişim kurma, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Bilgi ve iletişim dersek veliyle çok sık görüşüyoruz zaten onlarda kafasına takılan en ufak şeyi bize sistemden sorabiliyorlar. 2 gün içerisinde dönme zorunluluğumuz var dönmezsek okulla sıkıntı yaşıyoruz yani mutlaka dönüyoruz. Öyle sistemde çalıştığımız için veliden kopma gibi bir şansımız olmuyor. Veli ile mecburen iletişim halindeyiz sürekli”. (Veli ile sürekli iletişim halinde olma, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

“Veli toplantısı dönemde bir kez dediniz diğer türlü iki haftada bir ek ödev yüklüyoruz iki haftada bir mutlaka mesaj atıyoruz. Sıklık veli profilimize, girdiğimiz kademeye, bizden beklentiye, işlerin iyi gidip gitmemesine göre değişiyor. Ne sıklıkla dersek bizim çağırılmamızla olursa iki keredir. Tabii onlar daha sık geliyorlar çağırılmak olsun, çocukları hastalandıkları olsun”.(Duruma göre değişen görüşme sıklığı, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

“Özel bir şey konuşacağım zaman gidiyorum ama sık sık çocuğum okulda basket oynadığı için uğruyorum. İdmanıydı derken hafta da bir iki defa uğruyorum ama öğretmen görüşmeleri için dersiniz yılda toplansanız 5-6 defa uğramışımıdır”.(Velinin okula sık gitmesi, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

Okulun velileri ile iletişim kurma sıklığının yıl içerisinde dört defa yaptıkları veli toplantısı ile sağlandığı belirtilmiştir. Buna ilişkin öğretmen ve velinin aktardığı ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“Sıklık değişiyor ancak sabit sıklık dersek veli toplantısı diyebiliriz. Veli toplantısı, okulun sistemi kullanılıyor. Çok sık geliyorlar mı dersek değil zaten onlarda çalışıyor. Toplantılara geliyorlar”.(Şeyma Hanım, öğretmen). “Yıl içerisinde de sürekli toplantılar oluyor zaten. Veli toplantıları iki birinci dönem iki ikinci dönem olmak üzere dört defa toplamda oluyor bir yıl içerisinde. Bir genel oluyor her dönem bir tane de öğretmenlerle

oluyor her dönem öğretmenlerin hepsiyle iki defa görüşmüş oluyorsunuz bilgilendirme amaçlı. Onun dışında da genel değerlendirme için uğruyorum bazen”. (yılda dört defa yapılan veli toplantıları, Yusuf Bey, veli, ÜÖÖ).

Okulun veli ile iletişim kurma sıklığında, ÜÖÖ’ unu diğer okullardan ayıran en önemli unsurun okula özgü kurulan enformasyon sistemi olduğu aktarılmıştır. Sistem üzerinden veli ile sürekli irtibatta kalındığı belirtilmiştir. Paydaşlardan aktarılan ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

Okul zaten bize sistem üzerinden sürekli geri bildirim veriyor hala daha yaz da olsa geliyor..... sistemi veliler için acayip bir şey oradan her şeyi takip edebiliyorsunuz dolayısıyla onu takip ettiğimiz içinde okula gitme sayımız azalıyor. Çünkü öğretmenlere de oradan özel mesaj yazıp anında oradan bireysel geri bildirim alabiliyorsunuz dolayısıyla bu çok büyük bir şey dolayısıyla da okula gitme sayısını azaltıyor. Çünkü genel durumunu sormak için okula gideceksin ona da sistem üzerinden halledebiliyorsun zaten”.(Okulun enformasyon sistemi üzerinden iletişim kurma, Yusuf Bey, veli, ÜÖÖ)

ÜÖÖ’ unun veli ile iletişim kurma sıklığının sınav grubu öğrenci ve velisi ile daha fazla olduğu aktarılmıştır. Öğrencilere yönelik yapılan çalışmalar fazla olduğu için kurulan iletişim sıklığının da arttığı belirtilmiştir. Buna ilişkin ifade aşağıda yer almaktadır.

“8.sınıflarımız için ayrıyeten ofis programı kullanıyoruz bireysel çocuklarla ilgili tek tek görüş yazıyoruz her ay danışman öğretmenleri de bunları toparlayarak raporlaştırıyor. Her ay veliye çocuğun durumunu yazılı olarak biz bildiriyoruz. Bu da veli ile iletişimi bir tık azaltmaya yol açıyor bunun üzerine de zaten dönüşler olabiliyor”.(Sınav grubuna yönelik artan iletişim sıklığı, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖÖ)

ÜÖÖ’ unun okul- veli görüşme sıklığında, veliye düzenli bilgi akışının yapıldığı, öğretmen tarafından öğrenciye ne yapıldıysa veliye de bunun bilgisinin verildiği(veliye hemen geri bildirim verme zorunluluğu), en uzun sürenin haftada bir olduğu aktarılmıştır. Velinin okula sık sık uğradığı, okulun kendine özgü enformasyon sistemi üzerinden veliyle sürekli irtibatta kalındığı paylaşılmıştır. Ayrıca sınav grubu öğrenci velileriyle okulun ayrı bir programı olduğu ortaya çıkan bulgulardandır.

AKO’ nun okul-veli iş birliğinde kurulan iletişim sıklığının dönemde bir defaya mahsus yapılan veli toplantısı ile olduğu anlaşılmıştır. Velinin okul ile iletişim kurma

sıklığının çok az olduğu görülmüştür. Buna yönelik belirtilen ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“Her dönem bir genel veli toplantısı yapılıyor. I. dönem okul aile birliği toplantısı yapılıyor. Her dönem bir kez şube rehber öğretmenleri toplantı yapıyor ayrıca her dönemde bir kez genel toplantı yapılıyor”. (Dönemde bir veli toplantısı, Berk bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Dönemde bir veli toplantısına gelirlerse geliyorlar. O kadar ilgisizler işte o yüzden böyle oluyor”.(Yağmur Hanım, öğretmen). “Veli toplantılarında 30 öğrencide 8 veli katılıyor veliler çok duyarsızdır. Okul bu noktada bir şey yapamıyor. İstedığınız kadar yazı gönderin gelmeyenlere şöyle yapacağız sözlü notu düşük vereceğiz deseniz de veli duyarsızdır”. (ilgisiz veli, Seda Hanım, veli, AKO)

“Whatsapp grubuna hemen hemen her gün yazılıyor. İletişim kurma artık daha da hızlandı. Eskiden dönemde iki kere toplantı yapıyorduk aramazsan anca o dönemde iletişim kuruyordun. Onlarda gelip görüşme işini yapmıyorlar yani bizim bu çevre iletişim kurmuyor. Gelip öğrencinin durumunu soran veli çok azdır. Belki dönemde bir kez kendi isteği ile geliyor. Kontrol eden veli çok azdır”.(İletişim kurulamayan veli profili, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Onun dışında ihtiyaç oldukça veliyi okula çağırıyoruz ihtiyaç doğrultusunda veli okula geliyor”.(İhtiyaç durumunda kurulan iletişim, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

AKO’ unun okul- veli görüşme sıklığının, dönemde bir yapılan veli toplantıları ki bunda da katılımın düşük olduğu ve iletişim kurulamayan velinin olduğu anlaşılmaktadır.

ÜKO’ nun okul-veli iş birliğinde kurulan iletişim sıklığının veli toplantıları olduğu ve toplantılara katılımın yüksek bulunduğu aktarılmıştır. Okul veli iletişim, iş birliği çalışmalarının fazla ve öğrenci takip çalışmasının yüksek olduğu anlaşılmıştır. Buna yönelik paydaşların belirttiği ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“Yılda iki kez veli toplantısı yapılıyor bazen üçte olabiliyor. İhtiyaç duyduğumuzda zaten gidip görüşme yapıyoruz”. (yılda en az iki veli toplantısı, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

“Veli toplantısı yapıp sınıflara girdiğimizde %90’dan fazlası veli toplantısına katılmaktadır. Onların okula karşı tutumu ve öğrencilerin okumaya karşı isteklerini göstermektedir”. (Veli toplantılarına yüksek katılım, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Sadece veli toplantılarında değil genel olarak okul ile irtibat halindedirler sürekli gelip gidiyorlar, bizle ve öğretmenlerle sürekli irtibat halindedir. Okula gelmeseler bile whatsapp grubu var teknolojik oradan sürekli irtibat halindedir”.(Burak Bey, müdür). “Benim işim rehberlik olduğundan her gün mutlaka veli görüşmem var. Sıklıkla veli ile temasım var. Çocuğun durumunu sormak amaçlı geliyor, bir projede görevliyse geliyor sınıf annesi okulda, ilgili anne baba olduğu için çoğu veli okuldan çıkmaz”.(Okul-veli sürekli irtibatta kalma Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

“Ortalama ayda bir iki ayda bir ya da bir buçuk ayda bir etkinlik ya da toplantı olduğu için her dönemde ortalama bir buçuk ay diyebilirim. Bunu tüm veliler için söyleyebiliriz ama bazı velilerimiz iki haftada bir de okulda yer alabiliyorlar. Çocuklarının durumlarını görüşmek için sıkı takipte olan velilerde var”.(Bir buçuk ayda bir görüşmeye gelen ve sıkı takip eden veli profili, Burak Bey, müdür). “Bu seneye kadar haftada her gün gidiyordum 6.sınıfa kadar. Haftada bir deyim. Bazen 15 günde bir gidiyordum ama bu sene ayda bir gidiyorum büyüdüğü için çok fazla sıkıntı yaşamıyoruz okul ile alakalı”.(Okula sık giden veli profili, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

ÜKO’ nun okul- veli görüşme sıklığının, veli toplantılarıyla yılda 2-3 kez sağlandığı ve katılımın da çok yüksek olduğu, okulu ve öğrenciyi çok sıkı takip eden veli profilinin okula hakim olduğu aktarılmıştır. Velilerin okulla sürekli irtibatta kaldıkları elde edilen bulgulardandır.

Okul- veli iş birliğinde ulaşılamayan okul yöneticisi ve veliye ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi

Tablo 3.2. ’de görüldüğü gibi 4 durumda okul-veli iş birliğinde ulaşılamayan veliye ilişkin okullarda farklılıklarının olduğu görülmüştür. Okullarda ortak olan, velilerin okula gittiklerinde yönetici ve öğretmene ulaşabilir olduklarıdır. Okulların veliye ulaşmalarında farklılık olduğu ve buna getirdikleri çözüm arayışlarının sonuçsuz kalabildiği elde edilen bulgulardandır. Buna göre aşağıda 4 duruma yönelik ortaya çıkan ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

AÖÖ' unun okul-veli iş birliğinde ulaşılamayan velinin olduğu bu durumda rehber öğretmen ve uzman desteği olarak duruma çözüm arandığı belirtilmiştir. Buna ilişkin belirtilen ifadeler aşağıda yer almıştır.

“Bazen olabiliyor evet, insan ilişkileri bunlar. Benim 200 öğrencim 200 velim olduğunu düşünürsek 200'ün 200 ile de aynı şekilde anlaşamayabiliyoruz. Karşı taraf sizin tarzınızı beğenmeyebilir ama benimle iletişim kuramayan velim olabilir ya da rehber öğretmenimle ya da müdürümle... Elbette olabilir insanız çünkü sürtüştüğümüz noktalar olabiliyor”.(Ulaşılamayan velinin olduğu, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

“Herhangi bir olumsuz bir durum olduğunda veliye aktarımda sıkıntı yaşayabiliyoruz çünkü kabullenme aşamasında zorlanan velilerimiz oluyor, zorlandığımız zaman psikolog ya da rehber arkadaşlarımızdan destek alıyoruz”. (Zeynep Hanım, müdür yardımcısı). “Rehber öğretmenleri ulaşılamayan veli için verimli çözümler üretmeye çalışıyor. Ama ulaşamadığımız noktada çokta fazla bir şey yok aslında”. (ulaşılamayan veliye rehber öğretmen ya da uzman desteği, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

Okulun parçalanmış aile profilinden dolayı az da olsa ulaşamadıkları velilerin olduğu belirtilmiştir. Buna ilişkin belirtilen ifade şöyledir:

“Ulaşılamaz veli olabiliyor yüzdeye vuracak olursak %1 oranındadır. O da parçalanmış aile olabiliyor veya çok ilgisiz ebeveyn olabiliyor çocuğunu artık buraya yazdırdı Allah a emanet ne olursa olsun diye bakıyor. Bunlar azda olsa var tabii”. (Parçalanmış aile kaynaklı ulaşılamayan veli, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

AÖÖ' unun veli ile yapılan görüşmede okulda ulaşamadığı yönetici ve öğretmenin bu zamana kadar olmadığı belirtilmiştir. Buna yönelik aktarılan ifade şöyledir:

“Genelde hepsine ulaştım. Müdür yardımcısı ile konuşurum her şey olmuş olabiliyor. Öğretmen derste olabiliyor ama sonradan telefonla görüştüğüm oldu. Bu zamana kadar ulaşamadığım okul yöneticisi olmadı. Sorunun kaynağına inmek açısından bu durum çok iyi”.(Ulaşılabılır yönetim-öğretmen, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

Buna göre AÖÖ' unun okul-veli iş birliğinde ulaşılamayan veliye ilişkin yapılan çalışmalarla ilgili ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında zaman zaman veli ile okulun sürtüşmesinden kaynaklı ulaşılamayan velilerin olduğu görülmüştür. Ancak iki tarafın da ortak amacının çocuk olduğu düşünüldüğünde veli ve yönetimin bir noktada birleştiği

aktarılmıştır. Ayrıca özel okul oldukları için velilere çocuğu ile ilgili olumsuz durum aktarmada sıkıntı yaşadıkları belirtilmiştir. Ulaşılamayan veliye dönük olarak okul yönetimi, konuyla ilgili uzmanlardan destek aldıklarını ve okul rehber öğretmeninden çözüm belediklerini ifade etmiştir.

ÜÖO' nun okul-veli iş birliğinde ulaşılmaayan veli, okul yönetimi ve öğretmenin olmadığı görülmüştür. Buna yönelik paydaşların ifadeleri aşağıda yer almıştır.

“Velilerimiz okula çok etkin katılım içerisinde. Boşanmış aile bile olsa boşanmış ailelerde anne babayı birlikte toplantıya davet ettiğinizde anne baba birlikte gelir çocuğu için iş birliği içinde birlikte çalışma yürüte bilen insanlarla çalışıyoruz. Ben duyuyorum başka eğitimci arkadaşlarımdan parçalanmış ailelerde anneye ulaşamadı ya da babaya ulaşamadı. Bizde o tür sorunlar olmuyor”.(Özge Hanım, müdür yardımcısı) “İlk önce veli okula güveniyor. Ortaokul süreci başlangıcında 4 yıl boyunca neler ile karşılaşacaklarını açık ve net bir şekilde iletiyoruz. Akademik olsun, öğrencinin rehberlik anlamındaki gelişimsel düzeydeki anlatımları olsun, veliye bunu anlattığın zaman velinin zaten birçok şeyi kafasında önceden o şablonu oluşturmuş oluyorsun. Bundan dolayı da iş birliği istemiş olduğunuz konularda velileriniz bu iş birliğinin öğrenciniz için olduğunu bildiğinden dolayı herhangi bir şekilde ulaşamadığımız ya da çok zorlandığımız velimiz olmuyor”. (ulaşılabilir veli, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Öğretmen ve yöneticilere ne zaman istersem ulaşabiliyorum”. (Ulaşılabilir yönetici ve öğretmen, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

“Bizim için iyi bir şey aklımıza takılan bir şey olduğunda kolaylıkla sorabiliyoruz. Bu sistem üzerinden de onlara kolaylıkla ulaşabildiğimiz için çözümlerde hızlı oluyor. Geri dönüşlerde hızlı oluyor bu da iletişimi kolaylaştırıyor iletişim anlamında çok güçlü bir okuldur. Çalışanları yöneticileri direk çözüme odaklı insanlardır”(Çözüme kolay ulaşılabilirlik, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

Buna göre ÜÖO' unun okul-veli iş birliğinde velilere ulaşılabilirlik konusunda okul yönetimin ve öğretmenlerin sıkıntı yaşamadığı görülmüştür. Kayıt esnasında veliye yönetim tarafından sıkı bir iş birliğinde olunacağını bilginin verildiği ve bunu kabul eden velilerle yola devam edildiği vurgusu yapılmıştır. Okulda velilerin sürece aktif katılımlarının olduğu ve okula karşı güven duydukları aktarılan bilgiler arasındadır. Aynı şekilde velinin de okul

yönetimine ve öğretmene kolay ulaşılabilirdi ortaya çıkmıştır. Veli bu durumu çözüme kolay ulaşma olarak değerlendirmektedir.

AKO' nun okul-veli iş birliğinde velilerin okula güven duymadığından, kimi ailelerin gündelik işlerde çalıştığı için çocuğa vakit ayıramadığından kaynaklı ulaşılamayan velilerin olduğu görülmüştür. Velilerin okula karşı ilgisiz olduğu ve sürekli rahatsız edilmek istemeyen veli ile karşılaştıkları belirtilen ifadelerdir.

“Bizimle biraz daha iletişim halinde olsalar güvenseler bizlere. Bence bize güvenmiyorlar okula olan güvenleri eksik”.(Güven eksikliği, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Burada çalışan velilerin çoğu gündelik işlerde çalışmaktadır. Bazı ailelerde de hem anne hem baba çalışıyor bunlar kolay kolay iş yerlerinden izin alamıyorlar. O yüzden de okula katılım oranı velilerin düşüktür”.(gündelik işte çalışma, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Ailede eşi başka bir insanla gitmiş kadın tek başına kalmış kendi de sorunla ilgilenmek istemiyordu. Kendi sorunları da var. Çocuğa soruyorum sohbet ediyor musun baban ile dediğimde de bütün gün telefon elinde diyor konuşma iletişim yok. Çocuk gece dışarılarda neredesin diye çocuğa soran yok. Kendi sorununa dalmış çocukları hiçbir şekilde görmüyor. Böyle veli aranıp çağırıldığında gelmiyor iletişimde kurulamıyor zaten”.(Parçalanmış aile kaynaklı iletişim kurulamama, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Ulaşamadığımız oluyor. Beni onun için rahatsız etmeyin diyen veliler vardır. Çocuğu için diyor bunu. ve o çocukta en son baya bir sorun yarattı. Beni onun için aramayın rahatsız etmeyin diyor”. (Rahatsız edilmek istemeyen veli, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Velinin duyarsızlığından ötürü ailelerin katılımları düşüktür. Çocuklarını önemsemedikleri için oluyor. Bazı veliler var öğretmenlerin bir tanesini tanımıyor. Okula uğramıyorlar. Velinin ilgisizliği duyarsızlığıdır. Mesela 30 kişilik sınıfta toplam 8 veli katılım gösterdi”. (İlgisiz veli profili, Seda Hanım, veli, AKO)

Okulun ulaşılamayan veliye yönelik yaptığı çalışmalar; öğrenci ile haber kağıdı yollama ve ev ziyaretleri olduğu aktarılmıştır. Haber kağıdının aileye ulaşamadığını

kontrol edemedikleri belirtilmiştir. Yapılan ev ziyaretlerinde de evine kabul etmeyen veli ile karşılaştıkları aktarılmıştır. Buna ilişkin ifadeler aşağıda belirtilmiştir

“Gelmeyen velilere yönelik öğrenci ile veliye haber kağıdı yolluyoruz. Öğrencinin bunu veliye ulaştırıp ulaştırmadığı konusun da bilgimiz olmuyor. Bunu denetlememiz mümkün değil”.(öğrenci ile haber kağıdı yollama, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Bu sene 3 tane velinin evine gittik veli ziyaretlerine başladık. Benim kendi sınıfımda sorun olmadı mesela direk gitmek istediğim veliler evlerine davet ettiler. Ama diğer arkadaşların sınıflarında evlerine gidecek veli bulamadılar. Aradıklarında olumsuz yanıt verdiler evlerine gelinmesini istemiyorlar. Altında bir neden arıyorlar. Neden geliniyor ne oldu diyerekten. 6. Aramadan sonra anca gidilecek veli buluyorlar”. (ev ziyaretleri, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

AKO’ unun veli ile yapılan görüşmede okulda ulaşılamadığı yönetici ve öğretmenin bu zamana kadar olmadığı belirtilmiştir. Buna yönelik aktarılan ifade şöyledir:

“Okula gittiğimde bütün öğretmenlerle görüşebiliyorum müdürden tut öğretmenlerine kadar hepsine ulaşabiliyorum. Öğretmenler öğrencilerine karşı ilgili. Daha verimli olmak için çalışıyorlar hep okuldalar yani. Çocukları destekliyorlar”. (Yönetime-öğretmene ulaşılabilirlik, Seda Hanım, veli, AKO)

Buna göre AKO’ unun okul-veli iş birliğinde ulaşılamayan veliye ilişkin yapılan çalışmalarla ilgili ortaya çıkan bulgulara bakıldığında veli profilinin çok ilgisiz olduğu, öğrenciyi ve okulu takip etmediği ortaya çıkmıştır. Okulun buna karşı aldığı önlem olarak ev ziyaretleri düzenlediği ancak onda da çoğu velinin okula güven duymadığından ötürü evlerine kabul etmedikleri ve ret cevabıyla karşılaştıkları aktarılmıştır. Ayrıca ulaşılamayan veliye öğrenci aracılığıyla mektup gönderdikleri ancak öğrencinin kağıdı ailesine ulaştırma durumu hakkında yönetimin bilgi edinmediği elde edilen bulgulardandır. Velinin okuldaki yönetime ve öğretmene ulaşılabilirliği konusunda bir sıkıntısı olmadığı yapılan görüşmede iletmiştir.

ÜKO’ unun okul-veli iş birliğinde ulaşılamayan velinin numara değişikliğinden dolayı olduğu aktarılmıştır. Belirtilen ifadeler aşağıda yer almıştır.

“Ulaşamadığımız veli oluyor çünkü sisteme kaydettiğimiz telefonlar bazen değişebiliyor velide bunu bize bildirmiyor söylemiyor değiştirdiğini sene başı veli

bilgilendirme güncellemesi yapıyoruz orada da çocuk telefonunu vermezse o zaman sıkıntı yaşıyoruz”.(Numara değişikliğinden dolayı ulaşamama, Burak bey, müdür, ÜKO)

Okulun veliye yönelik çok sık etkinlikler düzenleyerek aktif tuttuğu görülmüştür. Ulaşılamayan veli profili ile çok karşılaşmadıkları belirtilmiştir. Ulaşılama durumunun öğrenci başarısızlığından kaynaklı velinin olumsuz durum ile karşılaşmamak istemediği için okula uğramadığı aktarılmıştır. Buna ilişkin belirtilen ifadeler aşağıda yer almıştır.

Okulda etkinlik yaparak veliyi sürekli aktif tutmaya çalışıyoruz. Veliye bir şekilde ulaşıp sürekli buraya gelsinler bir şey öğrensin sürekli bir istek oluşsun okulda bir şey var bu ne acaba dedirtmeye çalışıyoruz. Etkinlik dediğim okula yazar-şair çağırma gibi Türkçe öğretmenlerinin katkısı ile olan ulaştıkları yazar ya da şair okula davet edilip çağırılıyor. Örnek veriyorum kan bağışi kampanyası yapılıyor burada aslında hem veliye iyilik yaptırmak hem de çocuğa babasının annesinin yaptığı iyiliği göstermektir amaç”.(Veliye yönelik etkinlik düzenleme, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Ulaşamadığımız veli çok nadir o da veli çalışıyorsa koşulları zor ise, mesai saatleri uygun değilse, ancak yine de veli bir şekilde de olsa okula geliyor. Ya da çocuk bir problemliyse ve devamlı problemi için veli ile temasa geçilmişse bir süre sonra veli gelmemeye ayak diretebiliyor ama çok nadir bu oran bizim okulda % 1 gibi bir şeydir”. (Ulaşılamayan veli azlığı, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

“Problemlili çocuk olduğundan veli sürekli okula gelip eleştiri duymak istemiyor sürekli azar işitmek istemiyor o durumda da okula gelmeyerek savunuyor kendisini”. (Olumsuz öğrencinin velisine ulaşılama, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

ÜKO’ unda velinin okulda okul yöneticisi ve öğretmenlere kolay ulaştığını sorun yaşamadığını ve bu durumunda onu mutlu ettiğini, okulda kendisine değer verildiğini hissettiğini belirtmiştir. Buna yönelik aktarılan ifade şöyledir:

“Genelde ulaşamadığım yönetici/öğretmen olmuyor, olmadıkları zaman zaten bekliyorum. Diyelim ki molaya çıkmış oluyor öğretmen ya da derste oluyor bekliyorum. Oradaki görevliler zaten söylüyor bir yarım saat bekler misiniz diye bekliyorum. Öğretmenle görüşüp gidiyorum ya da görüşemediğim zaman başka bir gün geliyorum tekrar görüşmek için”. (yönetici/öğretmene ulaşılabilirlik, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

“Ulaşılabilir olmaları bence çok güzel veli ile okulun disiplinli olduğunu veli ile iş birliği içinde olduğunu gösteriyor. Veliye değer verdiğini gösteriyor veliye geri dönüş yapması da çok güzel. Sema hanım geçen gelmişsiniz görüşemedik kusura bakmayın ama çok önemli biri işim vardı diye dönüş yapıyor. Geri dönüş yapması çok güzel”(veliye değer verildiğini hissettirme, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

3.1.1.2. Okul veli iş birliğinde diğer okullardan farklı yapılan çalışmaların incelenmesi

Okul veli iş birliğinde okulların diğer okullardan farklı yaptığı çalışmalara yönelik 4 duruma ait sonuçlar tablo 3. 3.'da ele alınmıştır. Okulların diğerlerinden farklı olarak yaptığı çalışmalar; okulun düzenlediği öğrenci ve veliye yönelik etkinlikler olarak ele alınmıştır.

Tablo 3.3. Okul Veli İş Birliğinde Diğer Okullardan Farklı Yapılan Çalışmalar

	I. Durum AÖÖ	II. Durum ÜÖÖ	III. Durum AKO	IV. Durum ÜKO
Diğer Okullardan Farklı Yapılan Çalışmalar	Pazar yürüyüşü, kahvaltı, okul gezileri, gün batımı kokteyli, balo, bilim şenliği	Veli bireysel görüşmeler, dönem başı seminerleri, oryantasyon çalışmaları, mezuniyet yemeği, çocuk festivali, veliye mangal günü düzenleme, bahar kampı, okula özgü enformasyon sistemi	Sergi, bilim şenliği, törenler, geziler, sinema etkinliği, rehberlik çalışmaları	Açev ile ortak çalışma yürütme, veli psiko-drama çalışması, okul gezileri

Tablo 3.3. ' de görüldüğü gibi her okulun kendine özgü belirlediği öğrenci ve veliye yönelik farklı etkinlik çalışmalarının olduğu aktarılabilir. Okulların müdür, müdür yardımcısı, öğretmen ve velilerin farklı olarak yaptığı çalışmalara yönelik ifadelerle aşağıda yer verilmiştir.

AÖÖ' unun okul-veli iş birliğinde diğer okullardan farklı olarak yaptıkları sosyal etkinliklerin pazar yürüyüşü, kahvaltı, geziler, geleneksel günbatımı kokteyli, özel gün balosu, bilim şenliği olduğu anlaşılmıştır. Buna ilişkin paydaşların ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

“Veli tanışma toplantısı yapıyoruz. Beden eğitimi öğretmenlerinin organize ettiği pazar yürüyüşü+ kahvaltı etkinliğimiz var, okul aile birliğinin yaptığı günü birlik ya da kalmalı okul gezilerimiz var, kokteyllerimiz oluyor. Geleneksel bir kokteylimiz vardı, okulun günbatımı kokteyli eylül ayında”.(Zeynep Hanım, müdür yardımcısı). “ Bizim

okulumuzun geleneksel bir bilim şenliği vardır. Nisan mayıs aylarında gerçekleşiyor her kademenin her yıl düzenli yaptığı etkinlikler vardır. Örnek veriyorum 5.sınıflar 23 Nisan balosu gibi. Velilerle okul aile birliğinin düzenlediği hafta sonu kahvaltı etkinlikleri oluyor”. (Ezgi Hanım, öğretmen). “Okul aile birliği ile kahvaltı yapma. Ocak ayında otel gezisi düzenlendi”. (Sosyal etkinlikler, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

“Bütün özel günlere veliler davetlidir. Öğrencileri ile sanat tiyatro gösterileri oluyor velilerimiz onlara davetlidir orada da beraberiz. Bahar ve bilim şenliğimiz var, mezuniyet gibi bütün bu etkinliklere veliler davetlidir. Bilim şenliği, kokteyl, mezuniyet balosu 8.sınıflar için, 1. Sınıflar için okuma bayramı gibi çok çeşitli sene sonunda sanat gecesi tiyatro gecesi Türkçe gecesi gibi durumlarda velilerle görüşüyoruz”. (Özel günlere veli daveti, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

“Bahar şenliği birkaç tane şenlik düzenlendi ben seyirci olarak katılıyorum elimden geldiğince. Okul aile birliği, kahvaltı, otel gezileri, bahar şenliklerini sayabilirim”. (Özel gün etkinlikleri, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

ÜÖÖ’ unun okul-veli iş birliğinde diğer okullardan farklı yapılan çalışmaların veliye yönelik bireysel görüşmeler, dönem başı seminerleri, oryantasyon çalışmaları, şenlikler, çocuk festivali, veliye yönelik mangal partisi olduğu belirtilmiştir. Yapılan görüşmelerde buna ilişkin belirtilen ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

“Diğer okullardan farklı olarak yaptığımız çalışmalar birebir görüşmelerimiz oluyor”.(Veli bireysel görüşmeler, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖÖ)

“Veliler direk okul açıldıktan bir ay sonra yaptığımız çalışmalardan bir tanesi burada 4 ana ders öğretmenimizin katıldığı ortaokula başlıyoruz adlı seminerdir”. Okullar açılmadan önce 5.sınıflarımıza ortaokula başlamadan önce “ortaokula başlıyorum” adlı sene başı sistem tanıtım toplantımız oluyor. Yine okul açıldıktan hemen sonra diğer gruplarla 6., 7. ve 8.sınıflarda ki velilerimize yönelik o sene öğrencilerimize neler yapacağız programı anlattığımız toplantılarımız oluyor bunu tamamen okul yönetimi velilerimize sistemi anlatıyorlar”.(Dönem başı semineri, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖÖ)

Oryantasyon çalışmalarımız oluyor velilerimizle yapmış olduğumuz çalışmalara örnek olarak. Şenliklerimiz oluyor öğrenci ve velilerimizi bir araya getirdiğimiz, partilerimiz oluyor”.(Oryantasyon çalışması, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖÖ)

“Resmi törenlerimizin hepsi velilerimize açıktır. Velilerimiz katılabiliyorlar çokta keyif alıyoruz gelmelerinden velilerimiz kutlamalarımıza katılıyorlar. 8.sınıflarımızın mezuniyet yemekleri var onları da velilerimiz ile birlikte yapıyoruz”. (mezuniyet yemeği, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Diğer okullarda şenliktir eğlencedir yapıyor ama bizim ritüelimiz var okulumuzda festival oluyor ünlü bir şarkıcı geliyor. O gün tüm gün okulda yeme içme eğlence küçük çocuklar için oyunlar, ... çocuklar ile oyunlar oynuyoruz”.(çocuk festivali, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

“Velilerle mutlaka mangal günleri oluyor, okuma bayramları oluyor mayıs ayında yabancı diller zümresinin kulüp gecesi var velilere özel oraya geliyorlar. Ayrıca okul aile birliğinin düzenlediği konserler de var”. (Veliye yönelik etkinlikler, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

ÜÖO ‘ unu diğer okullardan ayıran en önemli çalışmanın sene de bir yapılan bahar mevsimindeki kamp etkinliği olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin okul bahçesine çadır kurarak en sevdiği arkadaşıyla bir gece birlikte kaldığı ve sosyal etkinliklerle dolu dolu geçirdiği hafta sonu kamp faaliyeti olduğu paylaşılmıştır. Okulun yaptığı kamp etkinliğinin bahar mevsiminde öğrencinin merakla beklediği ve sosyalleşme yönünün yüksek bir çalışma olduğu gözlemlenmiştir. Buna ilişkin öğretmenin aktardıkları şöyledir:

“Her sınıfın okulda kampı var. Kampta kalıyoruz okula çadır kuruluyor İzmir’in en büyük kampüsü zaten bütün herkesin görevi oluyor. Tüm kampüsü çadırla düşünün akşam eğlence mangal onun arkasından oyunlar istasyon halinde oynanıyor sosyal bilgilerin yaptığı etkinlik bitiyor İngilizceye geliyor akşam nöbetleşe olarak uyuyoruz aslında uyumuyoruz bütün görevli öğretmenler o gün okulda kalıyor. Çocuklar için ciddi çekici veli için ciddi çekici hepsi veliye farklı gösteriyor tabi okulu. Katılım durumu çok yüksek bayıla bayıla geliyorlar. Çocuklar için ciddi bir eğlence en yakın arkadaşı ile çadırın içinde uyuyor çünkü. Onun için öyle kolay kolay elde edebileceği bir imkan değil bu da onlara çok çekici geliyor”.(Kamp etkinliği, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

ÜÖO’ unu diğer okullardan farklı gördüğü çalışmaların veli ile iletişimi, iş birliğini sağlamaya yönelik kurulan enformasyon ağının olduğu aktarılmıştır. Buna ilişkin velinin aktardığı ifadeler şöyledir:

“Okul iletişim ağından mesaj geliyor cep telefonuna da mesaj atıyorlar. Orada herkese ulaşıyorlar bütün veliler oraya kayıtlıdır. Bana geldiğine göre herkese gidiyordur. Neyi yapmadığını bilmiyorum başka özel olarak”. (Okula özgü iletişim ağı, Yusuf Bey, veli, ÜÖÖ)

AKO’ unun okul-veli iş birliğinde diğer okullardan farklı yapılan çalışmaların; sergi, bilim şenliği, milli bayram kutlamaları, geziler, sinema günleri ve rehberlik çalışmalarının yapıldığı iletilmiştir. Buna ilişkin ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

“Okulumuzda şenlikler oluyor örneğin; 23 Nisan şenliği gibi, teknoloji tasarım sergisi, TUBİTAK sergisi, milli bayram törenleri gibi. Bunlara velileri davet ettik, veliler katılıyor”. (sergi, bilim şenliği, törenler, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Özel olarak bizde bir çalışma yapmıyoruz açıkçası”. (Okul olarak özel bir çalışma yapılmadığı, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Okul gezilerimiz vardır. Bu sene piknik düzenleyelim dedik yakın olsun herkes gelsin ama yine 20 kişi gittik isterdik ki herkes gelsin etkinliklere bile katılmıyorlar. Bazıları sinemaya gitti. Onlara da katılım azdı”.(geziler, sinema, Seda Hanım, veli, AKO)

“Velilere yönelik çalışmalar vardır. Seminerler var aile ile ilgili şiddetle çocuklarla ilgili bu sene 7-8 tane seminerler düzenlendi rehberlik çalışmaları ile ilgili. Ona katılımda çok fazla değil daha çok sınıf anneleri geliyor. Başka çok bir şey yapılmıyor o yapıyor bu yapıyor katılım az olunca çokta bir şey yapılması gelmiyor”.(Rehberlik çalışmaları, Seda Hanım, veli, AKO)

Buna göre AKO ‘ unun diğer okullardan farklı gördüğü çalışmaların sosyal etkinliklerin sinema, piknik, özel gün kutlamaları ve rehberlik biriminin veli seminerlerinin olduğu aktarılmıştır. Ancak bu okulu diğer okullardan ayıran en önemli farkın yapılan faaliyetlere veli katılımının yetersiz olduğu anlaşılmıştır. Okulun yetersiz veli katılımından dolayı sosyal etkinliklerinin çokta farklı olmadığı ve bu yönde veli beklentisinin de okulda görülmediği aktarılmıştır.

ÜKO ‘ unun diğer okullardan farklı gördüğü çalışmaların; AÇEV ile ortak veli semineri düzenleme, veliler ile psiko-drama çalışmalarının yapılması, proje çalışmaları ve okuldaki eğitim farklılığı olduğu aktarılmıştır. Bu aktarımlara yönelik belirtilen ifadeler aşağıda yer almıştır.

“AÇEV eğitimlerinin MEB ile ortak protokolleri vardı, aynı zamanda AÇEV eğitimciyim velilerimize eğitim seminerlerine geliyorlardı seminer grubu açıyorduk”.(AÇEV ile ortak çalışma, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

“Psiko-drama çalışmasını velilerle geçen yıl 5.sınıfa başlayanlarla çalıştık. Ortaokula uyum ile çalıştık çocuklarına nasıl destek olabilecekleriyle ilgili, başka bir grup çocuğu TEOG sınavına girecek velilerdi sınavın verdiği stresle ilgili çalıştık. Velilerin okula bağlılığı, benim onlarla yakınlığım daha fazla artıyor, okula bakış açıları değişiyor, daha kalıcı beceriler geliştirmelerini sağlıyor hala daha velilerle irtibat halinde kalıyorum. Velilerle psiko-drama çalışması yapıyor olmam bu diğer okullardan farklı yapılan bir uygulamadır”.(Veli psiko-drama çalışması, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

“Okulda projeler yapılıyor ‘Yaşamda Bana da Bir Şans Ver’ adı altında yıl boyunca veliler süreç içerisinde okuldaydılar onların görevleri vardı. Bunlar her okulda olanlar projeler kısımları farklı oluyor”.(Proje çalışmaları, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

“Okulumuzu diğer okullardan eğitim açısından her zaman farklı görüyorum. Çocuk öğretmen ilişkisi olarak farklı görüyorum. Çocuklar yaklaşımları çok güzel hem yakınlar hem de aralarında bir mesafe var. Çocuklar o mesafeyi öğretmenle kendi arasındaki mesafeyi koruyabiliyorlar. Saygı da var artı öğretmene karşı”.(Eğitim farklılığı, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

ÜKO’ unda belirtilen sosyal etkinliklerin okul gezileri olduğuna yönelik öğretmenin aktarımı şöyledir:

“Okulda şenlikler kutlamalar lise gezilerinde de veli katılımı var. Okul genelinde yapılan çalışmalar okul gezileri, lise gezileri yapılıyor, mesleki rehberlik amaçlıdır”.(okul gezileri, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

3.1.1.3. Okul- veli iş birliğinde kamu ortaokullarındaki ve özel ortaokullardaki farklılıkların değerlendirilmesi

Kamu ortaokullarındaki ve özel ortaokullardaki farklılıkların değerlendirilmesinde ortaya çıkan müdür, müdür yardımcısı, öğretmen ve veli görüşlerine ve bunlara ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Özel okulda yapılan her çalışmanın veliye haber verildiği özellikle üst özel okul velisinin yıl boyunca öğrenci ile ilgili yapılan çalışmalardan haberdar edildiği belirtilmiştir. Veliye yönelik eğitim seminerlerinin düzenlendiği katılım gösteremeyen velilere yönelik online eğitimler düzenledikleri aktarılmıştır. Bu ifadelere yönelik düşünceler aşağıda belirtilmiştir.

“Veliler okuldaki çalışmaların her yerindedir. Biz burada okulda öğrenciye ne yapıyorsak veliye de bunun bilgisini veriyoruz. Sanatla ilgili ne yaptıysak velilerimiz bunu bilirler daha sene başındayken velinin eline bir takvim verilir. Bu takvim içerisinde tüm faaliyetleri, sınavları, etkinlikleri her şeyi veli görür. Velilerimiz okulda öğrenciyi bir yıl boyunca nelerin beklediğini bilir”. (Veli bilgilendirilmesi, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Bu sene onlien rehberlik eğitimlerimiz vardı. Velimiz çok yoğun çalışıyor okula gelemiyorsa anne-baba okulu ya da rehberlik birimi çocuğun dönemsel özellikleri ile ilgili aktarmak istediklerini direk stüdyo ortamında rehberlik birimimiz bunları kayda aldılar velinin istediği her ortamda bunu dinleme, izleme şansına sahip olabilirler”.(Veliye özgü rehberlik semineri, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

Özel okul velisinin beklenti düzeyinin yüksek olduğu, iş birliği ve veli görüşmelerinin fazla yapılmasını istediği belirtilmiştir. Özellikle üst özel okulda veliye yönelik çalışmaların yoğun olduğu aktarılmıştır. Öğrencilerin bireysel farklılıklarına yoğunlaşmaları gerektiği iletilmiştir. Buna ilişkin ifadeler şöyledir:

“Biz de kamu okullarına göre daha fazla iş birliği ve veli görüşmesi vardır”. (Veli görüşmeleri, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖO)

Başta velinin beklentisi özel okula vermesinin artı bir sebebi eğitim dışında çocuğunun ayrı görülmesi bir veli çocuğunu neden özel okula yolluyor daha özel ilgi görmesi için bir devlet okulunda belki gereken ilgiyi göremeyecek. Özel okula gelen velinin özel bir beklentisi var çocuğumla daha fazla ilgilenilsin (özel ilgi bekleme, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖO)

“Velilerimizin bugün portföyüne baktığımız zaman %90’ını eğitilmiş insanlar hatta %99’u eğitilmiş kişilerden oluşuyor ve bir beklenti içindeler bilinçli veli kitlesi ile çalışıyoruz. Bu durumda tabii devlet okullarında bu defa çok farklı oluyor farklı düzeyde

insanlar karşınıza çıkabiliyor bizdekinden. Devlet okulları ile özel okullar arasında bence veli portföyü açısından ciddi bir fark var”.(veli portföyü, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖÖ)

“Özel okula öğrenci geldiğinde akademik anlamda iyi bir eğitim almasını istiyorlar. Yabancı dil konusunda, iyi bir yabancı dil eğitimi almasını istiyorlar. Hatta bir değil iki yabancı dil eğitimi istiyorlar tabi ki bu anlamda sanatta, sporda başarılı olsun istiyorlar yetenekleri keşfedilsin isteniyor bu anlamda onlara destek olmamızı bekliyorlar. Bizim okulun girişinde görmüşsünüzdür ..... gibi bir eğitim felsefemiz var. ....burada tek bir alanda öğrencinin güçlü olması yeterli değildir, biz her alanda güçlü olmasını istiyoruz. Bunun içinde destekleyici çalışmalar yapıyoruz”.(Bireysel farklılıkları açığa çıkarma, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖÖ)

Özel okulların öğrenci sayılarını artırma amaçlı kendilerini yenileme durumlarının olduğu vurgulanmıştır. Buna ilişkin alt özel okul müdür yardımcısının ifadesi şöyledir:

“Kendimizi sürekli yenileyip bir şeyler katmalıyız mesela ulaşamadığımız veli olamaz. Öğretmen de olsanız idareci de olsanız veli ile iletişim halinde olmalısınız”.(Yenilenme ihtiyacı, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

Üst kamu okulu velisinin akademik anlamda öğrenciyi sıkı bir kontrol altına aldığı, eğitim anlamında başarılı olan kamu okulları ile özel okul arasında fark olmadığı düşüncesi aktarılmıştır. Buna ilişkin üst kamu okulu velisinin aktarımı şöyledir:

Bugün hangi konuyu işlemiş sen okulda ne yaptın bu konuyu işlediğin zaman testini çözdün mü kaç yanlışın var kaç doğrun var. Devlet okulunda da durum aynıdır. Ben bunu özel okulda da soracağım devlet okulunda da soracağım çocuğumu sorgulayacağım arkasında duracağım bir sorun yaşadığında. Bence fark yok akademik anlamda”.(Akademik anlamda fark olmadığı düşüncesi, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

“Devlet okulunda olması fark yaratmıyor çocuk bir birey onu ele aldığınızda onun içinde varsa zaten devlet özel her yerde aynıdır. Veli boyutunda da veli çocuğun arkasındaysa zaten ben çocuğumu özel okula gönderdim her şey bitti yok öyle bir şey bazı veliler öyle düşünüyor. Ben çocuğumu özel okula göndereyim her şey bitsin özel okulda her şey var nasılsa. Özel okulda her şey var ama özel okulda her şeyi alması için onu bir şekilde evde de ailenin çocuğun arkasında olması gerekiyor. Benim çocuğum devlete de gitse özele

de gitse ben çocuğumun her zaman arkasındayım”. (Veli ilgisi, veli takip çalışması, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

Alt kamu okulunu diğer okullardan ayıran en önemli farklılığın veli ilgisizliği, veli kontrolsüzlüğü, öğrenci takibinin yetersiz olduğu görülmüştür. Öğretmenlerden sert tutum beklendiği iletilmiştir. Buna yönelik belirtilen ifadeler şöyledir:

“Bizim okuldaki veliler ilgisiz, bizim çevredeki veli profili ile ilgili bir durum bu. Bizim okulda öyle, biz kermes düzenlenecek diyoruz mesela kaç kişi yiyecek yapabilir 3-4 veliden geri dönüt alıyoruz. Bizde yardıma gelen kimse yok fark bu oluyor”.(İlgisiz veli profili, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Devlet okulunda da sıra dayağı olsa keşke bir öğretmenin elinde sopa oldu mu o çocuk daha başarılı olur bence öğretmenden korkacaktır”. (Öğretmenden sert tutum bekleme, Seda Hanım, veli, AKO)

Özel okul ile devlet okulu arasındaki farklılığın maddi açıdan olduğu ve sosyal etkinlikler bakımından olduğu görülmüştür. Özellikle yıl içerisinde öğrenciye düzenlenecek sosyal etkinliklerin özel okullarda daha fazla olduğu buna yönelik çeşitliliğinde daha çok gözlemlendiği aktarılmıştır.

“Özel okullarla kıyasladığımızda maddi olarak veli bize ne kadar verirse biz o kadarız. Onlar sene başında aldıkları bütçe ile her şeyi planlayabildiği için veliye yapılacak her veli etkinliği baştan belli. Bizimki baştan belli olmuyor veli ne kadar katılırsa tabiri caizse ne kadar ekmek o kadar köfteye dönüyor. Özel okullarda sene başında alınan para ile her şey planlanmıştır bizde öyle değil”.(Maddi imkanlar, sağlanan veli desteği, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Veli için 200 TL verip bir geziye götürmek istediğinizde veli ben 200 TL’ye bir aylık mutfak masrafını veririm diyor. Bu durumda nasıl yapacaksınız? Bunun sebebi de ekonomik. Yapılacak bir etkinlikte hep parayla oluyor. Örnek veriyorum sınıf öğretmenleri kendi sınıfları ile etkinlik yapıyor kahvaltıya götürüyor velileri şimdi parası yoksa veli nasıl gelebilir?”(Maddi imkanlar, Burak Bey, müdür, AKO)

“Özel okulda velinin okula ilgisi beklentisi daha fazla oluyor. Veli okula para verdiği için okulu öğretmeni çalışanları denetliyor tabi burada o özellikler yok”. (maddi durum, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Zaman zaman okuldan diyorlar şu şu eksik biz ne gerekiyorsa onu tamamlıyoruz. Bizim okul bile yıl içerisinde zaman zaman giderleri karşılayamayıp bizden destek istiyorlar”.(Maddi açıdan veli desteği, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

“Sosyal etkinlikler anlamında bir fark yaratıyor olabilir. Benim okulumda bir yüzme havuzu yok bir basketbol sahası yok kapalı spor salonum yok. Birçok alanda etkinlikler anlamında eksiklikler var. Sosyal etkinlikler konusunda eksiklik var ama bu okulla da alakalı değil MEB verdiği bütçe ile alakalıdır. Okulumuzda etkinlik salonu yeri yok fiziksel anlamda kışın sıkıntı oluyor mesela yaz döneminde de sıcaklığın altında zor kapalı alan sıkıntısı var. Fark sosyal etkinlikler konusunda var”.(Sosyal etkinlikler farkı, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

“Seminerler var, aileleri için içine çekecek organizasyonlar var. Okulun büyük bir tiyatro salonu var seminer salonu var gelen konuklarda ben biliyorum ki belirli bir ücret karşılığında oraya geliyorlar. Ama devlet okullarının bunları sağlayabileceğini de çok düşünmüyorum açıkçası çünkü bunların hepsi bir maliyet içeriyor”.(Veliye yönelik farklı etkinlik düzenleme, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

Özel okul ve kamu okulu arasında görülen farklılığın, karşılaşılan olumsuz bir durumun veliye aktarımına yönelik olduğu paylaşılmıştır. Olumsuz bir durum karşısında özel okul çalışanlarının veliye bu durumu direkt söyleyemedikleri iletilmiştir. Kamu okullarına bakıldığında olumsuz durum ile karşılaşıldığında veliye bunun bilgisinin hemen aktarıldığı iletilmiştir. Buna yönelik aktarılan ifadeler şöyledir:

“İletişim dili farklı olabilir devlet okulları bazen olayı çok daha sert söyleyebilir özel sektör çok daha farklı. Diyelim ki öğrenci de bir teşhise vardık birkaç uzmanla da görüşüp problem olduğunu düşünüyoruz bunu veliye aktarırken gayet kibar onun tarafından bakarak empati yaparak konuşuyoruz mesela bir devlet okulu bunu hiç olmadık şekilde söyleyebiliyor”.(İletişim dili farklılığı, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖO)

“Kendimi devlet okulunda daha rahat hissediyorum. Branş öğretmenleri de rahat hissediyor. Bir özel okulda olsak okulun belirlediği olanakların dışına çıkmak olanaksız veli para veriyor paranın karşılığında sizin gerçekten söylemeniz gereken geri dönütleri kolay kolay veremiyorsunuz. Bizim parasal hiçbir çıkarımız olmadığı için veli ile çocuğun çıkarı ne ise konuşabiliyorum. Kendi tutumunda yanlış varsa veli ile net konuşabiliyorsun”.(Çıkar ilişkisinin olmaması, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

“Daha mutlu hissediyorum burada ama özel okulda olsam muhtemelen okulun çok para vereni olsa rahatlıkla veliye gerçekçi geri dönüş sağlayamayabilirdim. Devlet okulunda veliden korkmuyorsun parası ile seni ya da okulu satın almıyor. Özel okul ile devlet okulu arasındaki en net ayırım budur. Zaten burada bir iki yardım yapan çıksa diğer veliler hemen tepki verirler. O çocuğun velisi okula para veriyor o yüzden ona böyle davranılıyor diye hemen tepki verirler. Öyle bir lüks burada yok.”.(Öğretmen mutluluğu, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

Kamu okulu ve özel okul arasında görülen farklılığın, özel okulda çalışan öğretmenin her yılsonu performans değerlendirmesinden kaynaklı duyduğu kaygı durumu olduğu anlaşılmıştır. Buna ilişkin belirtilen ifadeler şöyledir:

“Burası özel sektör bura da ne yaparsanız yapın diye anlayış yok kalamazsanız aksi takdirde. Her yıl performans değerlendirmeniz yapılır kuruma herhangi bir katkınız yoksa barınabilme şansınız yoktur”.(Her yıl yaşanan performans değerlendirilme durumu, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖO)

“Devlet okulundakiler kaygısız çalışıyor bizde işten atılma kaygısı, uyarılma kaygısı bir kere anksiyeteli çalışıyorsun. Sürekli bu algı bilincini açık tutmanı sağlıyor hata yapma oranını bazen düşürürken bazen artırıyor tabi. Stres, baskı veli gütmeye oluşabiliyor”.(Performans değerlendirilmeden kaynaklı anksiyete durumu, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

Buna göre başarılı olan kamu ortaokullarındaki ve özel ortaokullardaki ailelerin okula karşı gösterdikleri ilgide fark durumunun olmadığı anlaşılmıştır. Aile ilgisinin başarılı görülen özel okulda ve kamu okulunda olması gerektiği konusunda fikir birliğine varılmıştır. Yapılan görüşmelerde akademik anlamda başarı durumu yüksek olan okul velilerin aktardıklarına bakıldığında, çocuğu okula giden her anne babanın çocuğunun eğitim durumu ile ilgilenmesi gerektiği yönündedir. Ortaya çıkan farklılık alt kamu okulundaki veli profilinin okula gelmediği/ okulla ilgilenmediği ve çocuğunun akademik durumu ile ilgilenmediği yönünde ortaya çıkmıştır. Alt kamu ortaokulu velisinin diğer yapılan görüşmelerden farklı olarak öğretmenlerden sert tutum beklediği hatta öğretmenin gerekirse sıra dayacağı atabileceği yönünde ifadesine ulaşılmıştır. Öğrencinin öğretmenden korkması yönünde ifadesi vardır. Ayrıca özel okulların sürekli kendilerini yenilemeleri gerekirken devlet okulunda böyle bir zorunluluğun olmadığı tespit edilmiştir. Kamu

okullarında ise veliye rahatça her şeyin söylenebilmesinden ötürü kişilerin daha rahat ve özgür oldukları ortaya çıkmıştır.

3.1.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Yorumlar

Çocuğun eğitim hayatında okul ve aile önemli görülmektedir. Çocuğun gelişimi ve eğitiminde okul ve aile bir bütündür; ayrı düşünülemez. Dolayısıyla aileler eğitim içerisine katıldığı ölçüde çocuğun eğitimi anlamlı bir hale gelir. Çocukların mutlu ve başarılı bireyler olarak hayatlarına devam etmeleri için, eğitim dönemlerinde aile üyeleri ve okul arasında sağlam bir iş birliği kurulmalıdır. Bu çalışmada da okul veli iş birliğinin sağlanabilmesi için aile bireylerinin okul ile veli toplantıları, çocuğun akademik durumu, ihtiyaç anında okula gelme, sosyal etkinlikler gibi durumlarda bir araya geldiği söylenebilir. Veli ile belirli periyotlar da kurulan iletişimin olumlu sonuçları beraberinde getireceği çıkarılabilir.

Bu araştırmaya benzer nitelikte Üstübal'ın (2015) okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmalarının aile- öğretmen arasındaki iletişim ve iş birliğine etkisini incelemek amacıyla yaptığı çalışmanın sonucunda veli toplantısı, grup toplantısı, bireysel görüşme, eğitim panosu, haber mektupları, broşür, fotoğraf, internet, yıl sonu sergisinin aile ile okul-öğretmen arasındaki ilişkiyi güçlendirdiği, aile-okul arasındaki iletişim ve iş birliğini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada da veli toplantılarının, bireysel görüşmelerin okul veli iş birliğinde önemli olduğunun bilgisi verilebilir. Özellikle veli toplantılarının veliyi okula getirmede önemli olduğu ve toplantıların fazla olmasının öğrencinin akademik durumunda etkisinin olduğu söylenebilir.

Binbir'in (2018) aile- öğretmen iletişim ve iş birliği ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkisinin incelendiği araştırmasında öğretmenlerin aile ile kurduğu iletişim ve iş birliği çalışmaları ile çocukların sosyal becerileri arasında anlamlı ilişkiler olduğu sonucu çıkmıştır. Aile ve öğretmen arasındaki ilişkinin niteliğinin çocuğun sosyal becerileri üzerinde etkisinin olduğu anlaşılmıştır. Bununla beraber, öğretmenlerin ailelere çeşitli iletişim kanalları yoluyla ulaşarak sürekli iletişim halinde görüşmeleri, çocuğun gelişimi ve birlikte yol aldıkları konusunda bilgi vermesi, aileyi bu süreçte yüreklendirerek çocuğun eğitimine katılımına devam etmesini sağlaması ve çocuğundan gelişimsel olarak gerçekçi beklentiler içinde olması yönünde rehberlik etmesi önerilebilir. Yapılan bu çalışmada da okulların ailelere telefon, mail ya da okulun kendine özgü kurduğu iletişim sistemleri ile veliye çocuğu ile ilgili bilgi verilmesinin aileleri memnun ettiği söylenebilir. Aileler çocuğu

ile ilgili düzenli aralıklarla okul ile bilgi alış verişinde bulunmak istediği iletilebilir.

Binicioğlu (2010) “İlköğretimde Okul-Aile İletişim Etkinlikleri: Öğretmen ve Veli Görüşleri” adlı çalışmasında çoğu öğretmenin, okul-aile iletişimini; eğitim-öğretimle ilgili sorunların öğretmen-veli iş birliği ile beraber çözüm yolu aranarak bulunması olarak tanımlamıştır. Öğretmenler aile katılımını; velinin sürekli okul ile düzenli iletişim halinde olarak okuldan uzaklaşmaması, ailenin çocuğun her şeyiyle ilgilenmesi, çocukla ilgili bilgi paylaşımının sürekli yapılması, eğitim sürecine veliyi katmak biçiminde tanımlamışlardır. Binicioğlu'nun yaptığı bu çalışmadaki bu tanımlar bizim çalışmamız ile paralellik göstermektedir.

Canpolat (2001) öğretmen aile iş birliği ile ailelerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine ilişkin yaptığı çalışmasında çocukları özel okulda okuyan aileler, okula gittiklerinde öğretmenlere rahat ulaştıklarını, görüştüklerini, okulların aile iş birliğini sağlamak amacıyla çalışmalar yaptığını ve rehberlik birimi ile sık sık görüştüklerini belirtmiştir. Çalışmamızda görüşme yapılan kişilerin öğretmene ve yönetime ulaşılabilirliği konusunda sıkıntı yaşamadığı belirtilmiştir. Yönetime ve öğretmene ulaşılabilirlik konusunda bu çalışma da özel okul ya da kamu okulu diye ayırım yapılmayabilir. Ulaşılabilirlik konusunda sıkıntı yaşanan kısmın veli boyutunda alt kamu okulunda olduğunun bilgisi verilebilir.

Sonuç olarak kamu ortaokullarındaki ve özel ortaokullarda görülen okul- veli iş birliğinin sağlanmasında veli ile kurulan iletişimin ve veliyi de işin içine dahil etmenin önemli olduğu görülmüştür. Veli eğitim- öğretim sürecinde kendini de gördüğünde okula karşı güveninin arttığı kendisine iletilebilir. Velinin sadece bir problem yaşandığı zaman değil olumlu durumlarda da okuldan, öğretmenden geri bildirim beklediği tespit edilmiştir. Velinin ilk olarak önem verdiği unsurun akademik durumda yaşanan düşüş olduğu ifade edilebilir. Genel olarak okullarda veli toplantılarının dönemde bir olmak üzere yılda iki defa yapıldığı tespit edilirken üst özel ve kamu okullarının veli ile görüşme durumlarının sadece toplantılardan ibaret olmadığı ortaya çıkmıştır. Alt kamu okulunun veli kontrolünün yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Okulların veli ve öğrenci sosyal etkinliklerine önem verdikleri, her okulun kendine özgü belirledikleri çalışmaların olduğu anlaşılmaktadır.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Okul yöneticisi, öğretmen ve veli; okullardaki okul- veli iş birliğinin güçlü ve zayıf yönlerini nasıl değerlendirmektedirler? İkinci alt probleme yönelik başlık altında; okul yöneticisi, öğretmen ve velilerin; okullarındaki okul-veli iş birliğinin güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirmelerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Buna göre; okulların iş birliği yapma konusunda avantaj olarak görülen, okulun güçlü yanları ile okulların iş birliği yapma konusunda dezavantaj olarak görülen okulun zayıf yanları ve iş birliğini zorlaştıran etmenlere değinilmiştir.

3.2.1. Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Velinin Okullarındaki Okul- Veli İş Birliğinin Güçlü ve Zayıf Yönlerinin İncelenmesi

Okul yöneticisi, öğretmen ve velilerin okullarındaki okul- veli iş birliğinin güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirmelerine ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir. Buna göre ilk olarak okul yöneticisi, öğretmen ve velilerin okul veli iş birliğinde avantaj olarak gördükleri okullarındaki güçlü yönlerle ilişkin bulgulara ve paydaşların düşüncelerine yer verilmiştir. Ardından okul yöneticisi, öğretmen ve velilerin okul veli iş birliğinde dezavantaj olarak gördükleri okullarındaki zayıf yönleri ve iş birliğini zorlaştıran etmenlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.2.1.1. Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okullarındaki okul-veli iş birliğinin güçlü yönlerinin incelenmesi

Tablo 3.4.' de okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okullarındaki okul-veli iş birliğinin okullardaki güçlü yönlerin değerlendirmesine yönelik düşüncelere yer verilmiştir.

Tablo 3.4. Okul Veli İş Birliğinde Okulun Güçlü Yönleri

	I. Durum AÖO	II. Durum ÜÖO	III. Durum AKO	IV. Durum ÜKO
Okul-veli iş birliğinde okulun güçlü yönlerinin incelenmesi	Okul tarihsel geçmişinden kaynaklı güven duyma, öğretmen devir hızı düşüklüğü, yönetimin veli aramalarında öğretmene baskı yapmaması, yönetime ve öğretmene kolay ulaşılabilirlik, veli görüşmeleri	Yüksek akademik ve sosyal başarı, öğrenci takibi, okul veli iş birliği, yüksek öğretmen memnuniyeti, fiziki şartlardan dolayı memnun olma, sosyal etkinlik yönü kuvvetli	Proje çalışmaları, veliye yönelik okuma-yazma kursları, görülen bireysel öğrenci başarıları, öğretmen veli iletişimi	Güçlü okul veli iş birliği, yüksek akademik başarı, bilinçli veli profili, yüksek öğretmen memnuniyeti, güçlü öğretmen kadrosu

Tablo 3.4.'de okul veli iş birliğinde okulların kendilerinde güçlü buldukları yönlere ve bunlara ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

AÖÖ' unun okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okullarındaki okul veli iş birliğinde okul yöneticinin güçlü yönleri ifade etmesine ilişkin, İzmir'in en eski okullarından biri olduklarını belirterek okulun tarihsel geçmişine değinmiştir. Buna ilişkin okul müdür yardımcısının belirttiği ifade şöyledir:

“Güçlü yanımız var tabi. İzmir gibi bir şehirde en eski kurumlardan biriyiz. .... ve biz..... yıllık bir kurum .... ten beri ayaktaız zaten bu kadar yıl ayakta kalabilmek bir şeylerin yolunda gittiğinin kanıtıdır. Çünkü .... yıldır hele şu piyasada çok kolay değil. Tabi ödün vermediğimiz ilkelerimiz bizi ayakta tutar”.(Okulun tarihsel geçmişi, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

Okulda öğretmenlerin çok sık değişmediği, şayet öğretmenle bir sorun yaşanıyorsa bununla ilgili çözüm yoluna gittikleri okulun güçlü yanı olarak belirtilmiştir. Buna ilişkin AÖÖ' unun müdür yardımcısının belirttiği ifade şöyledir:

“Çok sık kadro değiştiren okul değiliz. Öğretmen sorun yaşadığında bu gitsin yenisi gelsin diyen bir kurum değiliz bir problem de yaşayabiliriz öğretmenle ancak herkes hata yapabilir düşüncesiyle deneyimleyerek öğretmeni gözden çıkarmak yerine öğretmeni yetiştiren bir kurumuz aslında. Burası bir okul gibidir öğretmen yetiştirir”.(Öğretmen devir hızı düşük, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

AÖÖ' unun öğretmenin ifade ettiği okulun güçlü yanının üzerlerinde veli aramaları konusunda yönetim tarafından baskı hissedilmemesinin olduğu aktarılmıştır. Ayrıca okul veli iş birliğinin iyi kurulmasının, veli ile iletişimin sağlam olmasının öğrencinin başarısında etkisi olduğu elde edilen bulgulardandır. Buna ilişkin öğretmenin aktardığı ifadeler şöyledir:

“Veli görüşmelerini bazı okulların veli için mutlaka aranacak dendiğini biliyorum her hafta ya da iki hafta da bir arama yapılacak gibi durumlar olduğunu biliyorum. Çalıştığımız kurumda öyle bir baskı şeklinde yok ama olumlu yanlarını gördüğünüzde zaten sizde arama ihtiyacı duyuyorsunuz. Çünkü sınıf hakimiyetinde de etkili olduğunu düşünüyorsunuz veli ile iletişimin. Bu yüzden yönetimin velilerle görüşme konusunda baskı yapmaması bir avantaj”. (Veli ile iletişim kurma zorunluluğun olmaması, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

“Veli ile iş birliği ne kadar güçlü olursa çocuğunda bağı o kadar güçlü oluyor. Çocuk bir şeylerden haberdar olduğunuzu biliyor onunla ilgili bir problemin farkına varmanız ona yaklaşmanızı da sağlıyor bazen. Sorunlu diye adlandırıp o çocuk sorunlu diye bir kenara itmiyorsunuz gidip ilgileniyorsunuz. Bu da çocukta fark yaratabiliyor. Çok öğrenciyle yol kat ettiğimi biliyorum bu sayede. Güçlü yan olarak düzenli görüşmelerin etkili olduğunu düşünüyorum”. (düzenli veli görüşmesi, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

AÖÖ’ unun velisi okulun güçlü yanı olarak öğretmenlerin ilgili olduklarını ve yönetime kolay ulaşabildiklerini iletmıştır. Buna ilişkin velinin ifadesi şöyledir:

“Yöneticiye ulaşmada rahat oluyoruz. Örnek; yaşadığımız bir sorun olduğunda rahatlıkla konuşabiliyoruz öğretmen ile de müdürle de. Herkesle rahatlıkla konuşabiliyoruz. Şikayetlerimizi dinleyip ona göre bizim şikayetlerimizi gidermeye çalışıyorlar”.(Yönetime ve öğretmene kolay ulaşılabilirlik, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

“Öğretmenler daha çok ilgiyi öğrencilerine vermeye çalışıyor. Çocukların üzerine çok düşüyorlar. Örnek sınav durumları, ek dersler, testlerde yanlış cevap çok çıkarınca ek ders vermeleri. Bu durumdan memnunum”.(İlgili öğretmen profili, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

ÜÖÖ’ unun paydaşlarının okul veli iş birliğinde okulun güçlü yönleri ifade etmesine yönelik, akademik ve sosyal başarının yüksek olduğu, sıkı öğrenci takibinin yapıldığı ve veli ile kurulan iş birliğinin kuvvetli olduğu aktarılmıştır. Sosyal etkinlikler yönünden de okulun kendine özgü çalışmalarının olduğunu ve bunlara önem verdiklerini belirtmiştir. Buna ilişkin aktarılan ifadeler aşağıda verilmiştir.

“Akademik anlamda İzmir’de son 8 yıldır sınav türü ne olursa olsun hep ilk üçte yer alan okuluz bu lise düzeyinde üniversite yerleştirme sonuçları içinde öyle ortaokul yerleştirme sonuçlarında da böyledir. Akademik anlamda güçlü bir okuluz”.(Akademik başarı yüksek, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖÖ)

“Akademik anlamda okul çok başarılı ama sportif sosyal etkinliklerde de okulun başarılı yönleri var, Türkiye dereceleri var. Okul sadece TEOG başarısından ibaret değildir bunun yanında sosyal başarıda önemlidir. Okulda önem veriyor esasında sadece ben değil. Sporda başarılı sosyal etkinliklerde başarılı birçok çocuk var okulun”. (sosyal başarı yüksek, Yusuf Bey, veli, ÜÖÖ)

“Öğrencilerimiz rahatlıkla kafalarına bir sor takıldığı zaman derste anlamadıkları şeyleri öğretmenleri fırsat bulup sorabilme imkanlarına sahipler. Öğrenci anlamadığını söylediği zaman öğretmenimizle bire bir çalışma yapma imkanına sahipler. Burada öğrenci herhangi bir alanda doyurulmadan bırakılmaz”.(Akademik çalışma yüksek, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Veli bu okulda öğrencisinin takip edildiğini biliyor. Öğrencinin başarılı olması için her şey yapılıyor. Diyelim ki öğrencinin danışman öğretmeni öğrencimize haftalık çözmesi gereken soru sayılarını verdiği zaman velide evde oturup onunla birlikte soruları tabi ki de çözmiyor; ama öğrencinin hangi alanda zorlandıysa öğretmenimize yazıyor diyor ki bu konuda zorlandığını gördüm bu konuda desteğinize ihtiyacım var. Bu hafta soruları şu kadar zamanda bitirdi gibi dönütleri verebiliyorlar”. (Okul- veli iş birliği, öğrenci takibi, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Okulda her 15 öğrencinin bir danışman öğretmeni vardır, o öğretmen öğrencinin tek tek her şeyini günlük olarak takip ediyordur. Günlük çözmesi gereken soruyu çözdü mü çözmedi mi normal öğretmen genel olarak kontrol ederken bireysel öğretmen tek tek kontrol ediyor bir de haftada bir de onunla ilgili velilere rapor yazıyor. Diyor ki veliye bu hafta öğrencinin şu kadar soru çözmesi lazımdı esasen bu kadar çözmüş şu derste şu eksikliği var gibi her hafta mutlaka genel bir değerlendirme veriyor. O anlamda sıkıntı yoktur. Öğrenci takip ediliyor o konuda”. (Öğrenci takibi, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

“Okulun veli ile kurdukları iletişim ağı çok iyi bu sistemde. Velilerin ilgisi de okula karşı çok iyi herkes gelip gidiyor. Öğretmenlerle iletişim iyi çünkü sistem oturmuş her öğretmen ile sistem üzerinden konuşabiliyorsunuz. Veli olarak istediğiniz zaman ulaşabiliyorsunuz tabi hemen gittim ulaştım diye bir şey yok buradan bir şey yazdığımızda derstedir hemen cevap veremez ama ilk boşlukta hemen cevap veriyorlar. Geri dönmeyen öğretmen yoktur cevap almadığınız yoktur mutlaka gerçekçi bildiğini kanıtlayan cevaplar veriyorlar”. (Okul, öğretmen, veli iletişim ağı güçlü, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

“Kütüphane ya da sosyal tesis anlamında çocuklarımıza çok farklı seçenekler sunabiliyoruz. Bizler daha farklı spor dallarıyla öğrencilerimize bu hizmeti veriyoruz. Bugün öğrencilerimiz eskrim oynayabilir okulumuzda farklı tarzdaki ya da daha zor ulaşabilecekleri sporları öğrencilerimize uygulayıp bunları getirmek bence çok daha fazla avantaj. Ikıdo, eskrim gibi. Ayrıca burada robotik dersleri alıyorlar onlara ait

laboratuvarlarımız var farklı atölye çalışmalarını yaptıkları alanlarımız var. Müzik için, dans için her türlü imkanları, çalışma alanlarını öğrenci bulabiliyor”. (Sosyal etkinlik yönü güçlü, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Okulda lego atölyeleri var birçok okulda olmayan, kulüpler çok iyi işliyor dışardan çok fazla öğretmen getiriliyor. Branşında öğretmenler getirilip kukla gibi drama gibi eskrim gibi her türlü jimnastik, zumba gibi çok ciddi yelpaze var o yelpazeyi çok iyi dolduran bir okuluz. Kapalı spor salonumuz var kocaman soyunma odaları çocukların bir sürü oyun alanları var bu anlamda okul çok güçlüdür. Müzik atölyeleri, resim atölyeleri çok fazla öğrenciler ciddi anlamda fiziksel enerjilerini burada sarf edebiliyor. Okul çok büyük okulun içi de sırf etkinlik dolu olduğundan bir şekilde geçiyor”. (Sosyal etkinlik yönü güçlü, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

ÜÖO’ unun müdür yardımcısının okuldaki öğretmenlerden kaynaklı memnuniyetin yüksek olduğu buna karşılıklı öğretmenlerin devir hızının düşük olduğu ve sorun halinde çözüm odaklı davranış sergilediklerini aktarmıştır. Buna ilişkin müdür yardımcısının aktardığı ifade şöyledir:

“Okuldaki en güçlü yanımız öğretmenlerimizdir. Öğretmenlerimizle uzun sürelerdir çalışıyoruz. Uzun soluklu çalıştığımız içinde öğretmenlerimiz okulumuzda hangi eğitimi almak isterlerse istesinler yurt içi ya da yurt dışı hiç fark etmez kendilerini geliştirmek istedikleri her alanda onların önünü açıyoruz. O eğitimleri alalarını sağlıyoruz. Öğretmenlerimiz bizden ve velilerimizden hangi alanda iş birliği isterse o alanda seve seve yapıyoruz”. (Öğretmen devir hızı düşük, öğretmen memnuniyeti yüksek, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

ÜÖO’ unun fiziki olanaklarının çok iyi olduğu ve bu durumun veliyi memnun ettiği iletilmiştir. Buna ilişkin belirtilen ifadeler şöyledir:

“Kampüsümüz çok büyük öğrenciler teneffüste 10 dk lık arada istedikleri alanda oynayarak değerlendirebiliyorlar doğayla iç içeler. Şehir merkezinden gürültüden ve şehrin stresinden uzak bir alandayız”.(Okulun fiziki şartları yüksek, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖO)

“Fiziksel anlamda çok güçlüyüz. Okulun hiçbir eksigi yok. Yüzme havuz yok ama bu değil güçlü taraf tören alanımız var tepede ısıtılmalı, açık alanda tören yapabiliyoruz.

Okulumuz laik okuldur bayramlar her zaman gününde kutlanır. Soğuk kar kış bizi etkilemiyor okulun şartlarından dolayı”. (Okulun fiziki şartları yüksek, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

ÜÖO’ unun yönetim biriminin okulda güçlü olduğu aktarılmıştır. Alanında uzman kişilerin seçildiği iletilmiştir. Veliden gelen dönütlerin dinlendiği ancak son sözün yine de okul yönetime ait olduğu anlaşılmıştır. Velinin okulun iç işleyişine katılmadığı görülmüştür. Buna ilişkin belirtilen ifadeler aşağıda aktarılmıştır.

“Yönetim açısından okulun yöneticileri iyidir, hep alanında seçilmiş insanlardır. Hem okul adına hem öğrenci adına başarılı insanlar o da bazı şeyleri kolaylaştırıyor. Tecrübeli kişiler olduğundan bir şeyleri hemen çözüyorlar”. (Güçlü yönetim profili, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

“Bir sorun olduğunda dile getiriyoruz ama tabii ki çok karışmıyoruz iç işleyişlerine. Yönetiminde tabii kendilerine göre kurdukları bir sistem var o kuralların dışına pek çıkmıyorlar. Kendinizce çözüm üretebiliyorsunuz ancak diyorlar ki bizim yapımız tarzımız düşüncemiz bu yönde biz zaten başarılı okulumuz, bizde ancak ufak tefek müdahale edebiliyoruz”.(Dik duruşa sahip yönetim anlayışı hakim, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

AKO’ unun okul yöneticisinin, öğretmen ve velinin okullarındaki okul veli iş birliğinde okul yöneticisinin güçlü yönleri ifade etmesine ilişkin, okuldaki proje çalışmalarının olduğu, okuma yazma bilmeyen veliye dönük kurs açıldığını ifade etmiştir. Buna yönelik okul müdür yardımcısının ifade ettikleri aşağıda yer almıştır.

“Bizim okulumuz proje gerçekleştirmekte. Erasmus projesi gerçekleştirdik öğrencilere İngilizce öğretmenlerimiz öğrencilerle çalışmalar yaptı, yurt dışlarına gittikleri ülkeler oldu, yurt dışından da okulumuza gelenler oldu”.(Proje çalışması, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Hafta içi kurs ve etkinlikler yapılır. Bu yıl okuma yazma kursu açıldı velilere 25-30 a yakın öğrenci velisine bundan katkı sağladı. Halk eğitimden öğretmenler geliyor biz fiziki şart sağlıyoruz velilerimize”.(Veliye yönelik okuma-yazma kursu, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

AKO’ un da görülen akademik başarısızlığa karşın okulda sosyal başarının olduğu aktarılmıştır. Öğrencilerin derste gösterdiği disiplinsizliğe, düzensizliğe karşın spor

faaliyetlerinde disiplinli oldukları ve spor öğretmenlerinin bundan duyduğu memnuniyet aktarılmıştır. Öğrencilerin sporda başarı elde ettikleri iletilmiştir. Buna yönelik öğretmenin ifadeleri şöyledir:

“Sosyal başarısı konusunda okul zaten başarılıdır. Futbolda, jimnastikte, bocce de o konularda başarılılar. Paraları olmadığı için veli dışarıda kurslara gönderemiyor, onlar için tek kurs bunlar. Okulda egzersiz çalışması yapıyor öğretmenler oraya geliyorlar. Orada da gerçekten başarı elde ediyorlar. Geçen sene futbolda birincilikleri vardı. Bu sene de 3. Oldular mesela. Sosyal başarı da çok yüksekler”.(Sosyal etkinliklerde başarı, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO) sosyal başarısı yüksek eklenecek

“İlgi alanları biraz farklıdır. Matematik değil de futbol. Kendilerini o alanda başarılı görüyorlar. Öğretmenleri o çalışmalarını hiç aksatmadıklarını söyledi. Çok memnun olduklarını söylediler biz o kadar şikayet ederken onlar memnunlarmış. Hiç çalışmayı aksatmıyorlar düzenli geliyorlar diyerekten. Ama orada kurulan disiplin bizim derslerimizde yoktur. Keşke bizimkilerde de olsa.”(Sosyal etkinliklerde başarı, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

AKO’ unda öğretmen okulun güçlü yanı olarak çok fazla unsurun olmadığını başarı anlamında yetersiz kalındığını sadece bireysel başarı, öğrencinin bireysel gayreti ile karşılaştıklarına değinmiştir. Veli ise okul veli iş birliğinin güçlü yanı olarak öğretmen ilgisine vurgu yapmıştır. Buna yönelik öğretmen ve velinin aktardığı ifadeler şöyledir:

“Başarıda bireysel başarılar var. Gerçekten çabalayanlar var. Geçen sene teneffüs aralarında bile sorun çözen öğrencilerim vardı. Beni hiçbir teneffüse çıkarmayan öğrencilerim vardı. Güzelleri de vardı. Her teneffüs sorularını biriktirmiş soruyor bende çözüyordum. Bende onlar için kalıyordum derste de sormuyorlardı. Derste çünkü başkalarının hakkı yenmez teneffüste gelip direk soru çözüyorduk”. (Bireysel başarı, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Öğretmenlerle iletişimde sıkıntı yoktur. Mesela S... hocamız bir şey olsa danışır. Ben de fikrimi söylerim”. (Öğretmen-veli iletişimi, Seda Hanım, veli, AKO)

ÜKO’ nun okul yönetici, öğretmen ve velinin okullarındaki okul veli iş birliğinde okul yöneticinin güçlü yönleri ifade etmesine ilişkin, okulun veli ile iletişimin, iş birliğin sağlam olduğu ve okulda bilinçli veli profilinin hakim olduğu belirtilmiştir. Okulda

sağlanan veli ile güçlü iş birliğinin öğrencinin başarısına da yansıdığı ve akademik odaklı bir okul olduğu ifade edilmiştir. Buna yönelik aktarılan ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

“Okulda başarı olduğu için veli her şeye varız diyor. Her şeye katlanıyor bu yüzden. Çünkü gereken çaba öğretmende fazlasıyla sağlandığı için ve onlarda bunu gördüğü için gereken desteği biz istemesek de vermek zorunda kalıyor. Bakıyor bir çaba var gayret var öğretmenler canla başla mücadele ediyor o zaman o da bakıyor ki bir çalışma var bende ortak olayım diyor. Çünkü başarı geldiğinde buna ortak olmak istiyor. Benimde desteğim vardı, burada bende yer aldım burada benim de çocuğum vardı. Genel olarak bu vardır zaten başarıya ortak olmak kötü olduğunda da kaçmak”. (Okul-veli iş birliği, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Öğrenci profili açısından okulumuzun başarı düzeyi yüksek. Her sene aslında bu durum değişiyor mahalli aldığımızdan ötürü”.(Akademik başarı, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Burası genel olarak memur kesime hitap ediyor bu yüzden de veliler lisans mezunu çocuğunu nereye yönlendirmesi gerekiyor biliyor. Örnek veriyorum bir enstrüman çalması gerektiğini biliyor nereye yönlendireceğini biliyor sana bağlı kalmıyor sadece. Sınavda bile şu sorular çıkacakmış doğru mu diye sana gelebiliyor. Gereğinden fazla bilinçli velidir”. (Bilinçli veli profili, Burak Bey, müdür, ÜKO)

ÜKO’ unda öğretmenlerin öğrenci ve veliye karşı ilgi düzeylerinin yüksek olması okulun güçlü yönü olarak ifade edilmiştir. Okulda görülen öğretmen memnuniyeti ve yönetimden memnuniyetin yüksek olduğu veli tarafından aktarılmıştır. Buna yönelik müdür, öğretmenin ve velinin aktardığı ifadeler şöyledir:

“Bir öğretmen derse girdiğinde o dersin hakimidir. Öğretmene iyi veya kötü diyebileceğimiz durum yoktur öğretmenin en iyisini yapacağına inanıyorum. Öğretmenlik vicdan muhakemesidir vicdanlı olan her insan derse girdiğinde gerektiğini verecektir biz bundan tamamen eminiz tereddütümüz yok o yüzden”.(Öğretmenin çabası, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Çok iyi bir öğretmen kadrosu var. Öğretmenlerimizin iletişim becerileri de iyi. Karşımızda zor bir veli profili var eğitim düzeyi yüksek, dolayısıyla öğretmenlerden çok öğretmenlik yapan tarz veliler var buna rağmen öğretmen arkadaşlar alanlarına hakimler iletişim becerileri yüksek. Veli ile karşılaştıklarında elleri ayakları birbirine dolaşmıyor,

tecrübeliler tüm bunlar avantajdır. Rehberlik servisine bu durum daha az problem halinde geri dönüyor. Çocuğa davranma ile ilgili vs biz o sorunları yaşamıyoruz”. (Güçlü öğretmen kadrosu- iletişim becerileri yüksek öğretmen profili, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

“Öğretmenlerle iletişim çok daha iyidir. Okulun müdürden daha çok öğretmen veli iletişimi çok güzeldir. Türkçe öğretmenimiz mesela çok iyidir bir kez arasam hemen dönüş yapar. Çocuğumla ilgili sıkıntı olduğunda bilgi veriyor”.(Güçlü öğretmen-veli iletişimi, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

Yıl içerisinde bilinçli veli profili ile karşılaştıklarını ancak bu durumun veli tarafından sürece dahil olmak istenmesi ve kendilerine verilen söz hakkının fazlasıyla talep etmelerine yol açtığına değinilmiştir. Velinin bu isteğine karşılık yönetimin bu konuda dik bir duruş sergiledikleri müdürün ilettikleri ifadelerden elde edilen bulgulardır

“Veli öğretmenlere karışıyor yani terciye tere satmaya çalışıyor. Bu da ister istemez öğretmene ve idareye yansıyor. Ben daha iyi biliyorum pozisyonuna giriyor veli öğretmeni sıkıştırmaya başlıyor şöyle yapılsa ya da böyle yapılsa diyerek. En mükemmelini yaparım dediğimiz veliyi bile sınıfa koyduğumuzda en kötü dediği öğretmen kadar dersi anlatacağına inanmıyorum çünkü kapı kapandığında işler değişiyor işin içine girdi mi iş değişiyor herkes şöyle yapsak yapalım hadi aa yok buraya geldi mi iş değişiyor”. (Sürece dahil olmak isteyen veliye karşın yönetimin dik duruş sergilemesi, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Yönetim açısından, veli ne kadar ısrarcı olur yönetimin üstüne giderse yönetimde karşıya o şekilde dönüş yapar. Müdür de çok önemli güçlü olması gerekiyor. Okulumuz iletişim anlamında, okul müdürü anlamında çok iyidir”. (Okul yönetiminden memnun olma, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

ÜKO’ unun velisinin okulun güçlü yanı olarak, öğretmenlerin öğrencinin akademik durumu ile ilgili yönlendirme yapıp ek kaynak belirttiklerini, gerekli durumlarda okula maddi destekte bulunduğunu aktarmıştır. Buna yönelik velinin aktardığı ifadeler şöyledir:

“Okula çocuğumla ilgili bilgi almaya giderim korkularım vardır onla ilgili giderim. Olumlu bir durum olduğunda da dönüyorlar. Seneye benim oğlum LGS’ ye girecek ben oğlum için en iyisini istiyorum diyerek öğretmene telefon açtım dersane olarak nereye göndereyim benim bu anlamda korkularım var acaba başarabilir mi? O da bana dedi ki o her yerde yapar. Onun için program önemli isim önemli değil ben size buraya gönderin

diyemem yani sıkıntı olduğunda değil ben her konuda öğretmenimize danışabiliyorum. Öğrencisinin arkasında duran öğretmenlerdir, hepsine gittiğimde görüşme yapmaya boş döndürmüyorlar bana yol gösteriyor rahatlıyorum onlarla konuşunca.”.(Öğretmenin veliyi yönlendirmesi, Duygu Hanım, veli, AKO)

“Okulu çok seven veliler var. İlgili velilerde var diyelim ki sınıfın sıraları eski sıraları değiştiren veliler var. Okula güneş çok geliyor diye camlara film kaplatanlarda var ilgili veliler çok destek oluyorlar”.(Velinin maddi desteği, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

3.2.1.2. Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okullarındaki okul-veli iş birliğinin zayıf yönlerinin incelenmesi

Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okullarındaki okul-veli iş birliğinin zayıf yönlerini değerlendirmesine ilişkin bulgulara ve buna ilişkin düşüncelere aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 3.5. Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okullarındaki okul-veli iş birliğinin zayıf yönleri

	I. Durum AÖO	II. Durum ÜÖO	III. Durum AKO	IV. Durum ÜKO
Okul-veli iş birliğinde zayıf yönlerin incelenmesi	Fiziki şartlar (park sorunu), veliye fazla söz hakkı tanıma, değişikliğe kapalı yönetim, veli ile görüşmeyen öğretmen, öğretmenler arasındaki rekabet, olumsuz durumu veli ile paylaşamama, sorun halinde velinin lehine karar verme, öğretmenden tek taraflı çözüm bekleme, veli etkinlik azlığı	Yönetimin dezavantaj olarak bir durum görmemesi, öğretmenin velinin lehine alınan karar sonucu işe yabancılaşması, başarı sonrası öğrenciye gösterilen motivasyon eksikliği	İkili eğitimden dolayı zorluklar, düşük veli katılımı, okulun fiziki yetersizliği, veli ilgisizliği, görülen bireysel başarı	İkili eğitimden dolayı zorluklar, veli iletişimsizliği (zamana zaman), veli toplantılarındaki plansızlık, velilerin maddi yardım konusundaki duyarsızlıkları, okulun fiziki imkanları

Tablo 3.5.’de görüldüğü gibi okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okullarındaki okul-veli iş birliğinin okullar açısından zayıf yönlerinin, okulun fiziki imkan yetersizliği, devlet okullarında ikili eğitimden kaynaklı yaşanan zorluklar, değişikliğe kapalı yönetim anlayışı, sorun halinde yönetimin velinin lehine karar alması ve motivasyon eksikliği gibi okulların yapılarına göre değişiklik gösteren ifadelerde bulunmuşlardır. Buna göre 4 durumun, okul-veli iş birliğinde okullarında zayıf buldukları yönlerle ilişkin düşüncelere aşağıda yer verilmiştir.

AÖÖ’ unda görülen zayıf yanlarına ilişkin müdür yardımcısı okulun fiziki şartlarından olan park sorunundan kaynaklı olumsuz yaşadıklarını belirtmiştir. Müdür yardımcısının bu konuda belirttiği ifade şöyledir:

“Okul çok merdivenli ve bina olarak zorlayıcı oluyor park yeri bulmada buraya gelirken zorlandıklarını ifade ederler. Bize ulaşmakta merdiven sayısı fazla olduğundan dolayı eleştiri alıyoruz”.(Park sorunu, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

Okulun eski tarihinin olmasından kaynaklı değişmeyen kalıp yargıların olduğu, yönetim tarafından geçmişten günümüze getirildiği ve değiştirilmediği iletilmiştir. Ayrıca okulun geçmişinin eski olmasından kaynaklı fiziksel şartların yetersiz olduğu belirtilmiştir. Buna yönelik aktarılan ifadeler şöyledir:

“Bizim okulumuz eski bir okul bu anlamda özeleştiride yaparsam kendi çalıştığım kurum adına kendini çok değiştirmeye geliştirmeye çalışmıyor çok kalıp bir yargı var yönetsel boyutta”. (Değişikliğe kapalı yönetim, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

“Köklü bir kurum olduğu imajı var ama etraftaki birçok farklı okula baktığımızda fiziksel koşulları daha iyi olması sebebiyle öğrenci kayıtlarına sebep olabiliyor. Bir özel okula yolladığım zaman iyi bir spor salonu olsun güzel bir bahçesi olsun kantini olsun gibi noktalara dikkat edildiğini düşünüyorum veli olarak. Verdiği belli bir ücretin karşılığını bekliyor. Bazı noktalar eksik kaldığında fiziki olarak bu kayıt boyutunda olumsuz yansıyabiliyor. İki şeyi dengelemek önemli, daha iyi laboratuvarlar, daha iyi sınıf ortamı düzenlenebilirse belki daha etkili olabilir diye düşünüyorum”.(Okulun fiziki şartları, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

AÖÖ’ unun okul yöneticinin okullarındaki zayıf yönlerinin veliye fazla söz hakkı tanıdıklarını ve velinin sürece müdahale edebildiği belirtmiştir. Buna yönelik müdür yardımcısının aktardığı ifadeler şöyledir:

“Çok insani taraflarımız olduğunu düşünüyorum karşı tarafa söz hakkı tanıyoruz. Veli de bizi çok rahat eleştirebilir. Biz buna belki dezavantaj olarak bakabiliriz veliye de çok fazla söz hakkı veren demokratik bir yer burası. Okul ile fikrini açık net ifade ederler biz de doğrudur değildir diye iletiriz. Çok net kuralları vardır bazı okulların veliye dur der biz daha çok işin içine katarız. Bizde fazla müdahale vardır”.(Veliye fazla söz hakkı tanıma, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

“Bazı veliler iş birliğinden çok duruma müdahil olacak şekilde davranabiliyor o samimiyeti sizin bir eksikliğiniz olarak ya da bir hatanız olarak görebiliyorlar. O zamanda eleştirel yaklaşım okulun eksik kaldığını düşünerek duruma dahil oluyorlar işte şöyle yapın böyle edin gibi tavsiyelerde bulunmaya çalışıyorlar. Sizin işinizi size öğretmeye çalışan cümlelere dönüşebiliyor bazen olaylar”.(Velinin fazla söz hakkının olması, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

AÖÖ’ u öğretmenin okullarındaki zayıf yönlerinin, bazı öğretmenlerin veli ile görüşme yapmadığını ve bunun olumsuz sonuçları beraberinde getirdiğini iletmiştir. Buna yönelik öğretmenin aktardığı ifadeler şöyledir:

“Yönetimin velilerle görüşme konusunda baskı yapmaması bir avantaj ama hiç yapmayan arkadaşlarda oluyor. Bir bakıyorsunuz siz arama yapmışsınız ama bir diğeri ben ona zaman ayıramam deyip aramayanlar oluyor ama bunun da olumsuz dönümleri oluyor o öğretmen adına. Ben zümre başkanımı aynı zamanda zümremizden aramayan olduğu zaman başka velilerden arandığını duyduğu zaman bizim öğretmenimiz aramadı bizim öğretmenimiz ilgilenmedi oluyor ama onun adına olumsuz bir durum oluyor”.(Veli ile görüşmeyen öğretmen, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

Öğretmenlerin kendi aralarında yaşadıkları rekabet durumunun olduğu ve öğretmenin öğrenci ile yaşadığı olumsuz duruma başka öğretmeninde aynı durumu yaşamış olmasına rağmen karşı tarafa sorun yokmuş gibi yansıtması okulun öğretmenler açısından zayıf yönü olarak belirtilmiştir. Buna yönelik öğretmenin aktardığı ifade şöyledir:

“Bazı öğretmen arkadaşlar arama konusunda ya da aktif sorun kronikleştiğinde öğretmenler odasında konuşuyorsunuz diyorsunuz ki a çocuğu ya da a kişisi benim dersimde çok konuşuyor ya da ödev yapmıyor. Öğretmenlerde a ben de hiç öyle değil deyip üstünü örtme de var. Kendi eksikliği görülmesin diye aslında var olan sorunu yokmuş gibi hani ben iyi bir öğretmenim bana yapmıyor sana yapıyor moduna da girebiliyor. Bak ben şöyle yapıyorum ve bende yapmasını sağlıyorum sende böyle yap demek yerine ben iyiyim sen kötüsüne getiriyor. İki öğretmen iş birliği yapması gerekirken birbirleriyle rekabet durumu ortaya çıkıyor. Aynı iş ortamında olmaması gerekiyor ama bireysel hırslar girebiliyor bende iyi sende kötü o zaman sen iyi öğretmen değilsin imajı iması oluyor”.(Öğretmenlerin arasındaki rekabet durumu, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

AÖÖ’ unda öğretmen-veli arasında yaşanan problem halinde okul yönetiminin velinin lehine karar verdiği gerekirse öğretmenin okuldan ayrılmasının istendiği aktarılmıştır. Özel okulda bulunuyor olmaktan dolayı veliye çocuğu ile ilgili olumsuz her bilginin paylaşamadığı iletilmiştir. Ayrıca velilerin bazı durumlarda öğretmeni yetersiz gördüğü ve öğrenciden kaynaklı olumsuzluklarda öğretmenden tek taraflı çözüm bekleme anlayışında olduğu görülmüştür. Buna yönelik belirtilen ifadeler şöyledir:

“.....sorun duymak istemeyen veliler benim öğretmenim çözüm üretmek için aradı diye düşünmeyip benim çocuğumun sorunlu olduğunu dile getirmeye çalışıyor deyip savunmaya geçip sizi aciz gösteriyor. O zaman sizin otoritenizin yerinde olmadığını ya da sizin dersi dinlemediğinizi ya da çocuğuna söz dinlemediğinizi düşünebiliyor bu da dezavantaj oluyor. Sizin orada ki hakimiyet kurma çabanızı yanlış anlayıp ya da bundan destek alma çabanızı yanlış anlayıp sizin bir eksikliğiniz olarak görebiliyor bu da bir dezavantajdır diye düşünüyorum”.(Olumsuz durumun veli ile paylaşamaması, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

“.....geçen sene bir öğretmen çocuklara biraz sert davranmış birkaç veliden şikayet gelmiş. Örnek, kötü ama öğretmen meselesinde şikayet ettiğimizde, çocukların velilere şikayette bulunması, velilerinde okul yönetimine şikayette bulunması. Beş altı velinin şikayette bulunması yönetimi harekete geçirmiş durumda. Bir durum karşısında veliler organize olabiliyor. Sonucunda da yönetim velinin şikayetleri doğrultusunda kararlar alabiliyor. Burada müdüre şikayet ettiğin zaman sözleşmesi yenilenmeye biliyor öğretmenin”.(Sorun halinde yönetimin velinin lehine karar alması, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

“Veli kendisinin de işin içine girmesi yönünde bir beklentiyi değil öğretmenin yetersiz kaldığını düşünüyor. Siz ona ödevini yaptıramadınız noktasında karşınıza çıkıyor ya da ben bunu burada sağlayamam siz orada sağlayın gibi noktalara gelebiliyor. Derste dikkati bugün çok dağınıktı etrafıyla çok ilgilendi dediğinizde e siz sustursaydınız siz yok muydunuz noktalarına gelebiliyor”.(Öğretmenin veli tarafından yetersiz görmesi, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

“Veliyi arama sebebiniz aslında bilgi vermek ve yardımcı olmasını sağlamak ama yardımcı olmaktan çok size işinizi öğreten noktalara gelebiliyor. Örnek vereyim Ali düzenli olarak ödev yapmıyor arıyorsunuz e ben ne yapabilirim bu noktada siz bir ceza verin diyor.

Veli bu noktada ya sizin eksik kaldığınızı düşünüyor çocuğunda kusur aramak yerine ya da çocuğuna evet öğretmenin beni ödevlerini düzenli yapmadığın konusunda aradı artık buna daha dikkatli olman gerekiyor demek yerine siz yaptırın ya da bir ceza verin hani tek taraflı çözüm bekliyor”. (Tek taraflı öğretmenden çözüm bekleme, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

Okuldaki veli etkinliklerin yetersiz olması velinin okuldaki zayıf yön olarak belirttiği ifadedir. Buna yönelik aktarılan ifadede şöyledir:

“Okul aile birliği okul yönetimi velilerin bir araya getirme imkanlarını biraz daha fazlaştırsalar daha iyi olur diye düşünüyorum. Orada eksik var. Daha fazla bir araya gelinebilir. Okulun özel günlerdeki veli etkinliklerini biraz daha çoğaltmaları gerekir diye düşünüyorum”.(Veli etkinliklerinin azlığı, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

ÜÖÖ’ unun okul yöneticinin okullarında okul-veli iş birliğinde zayıf yönlerinin bulunmadığını yapılan toplantılarda kendilerini yenilemeye dönük düşüncelerinin olduğunu ve velinin de düşüncelerini ifade edebileceği ortamların sunulduğu aktarılmıştır. Buna yönelik müdür yardımcısının aktardığı ifade şöyledir:

“Okulumuzun dezavantaj olarak bir yanı yoktur. . Bizim ortak amacımız çocuksa eğer herkes bu yönde çalışma yapıyorsa ve buradaki çalışmanın sonucunda karşılıklı her iki tarafta çıkan üründen mutlu oluyorsa dezavantaj olarak durum yaşamanız söz konusu değil”.(Yönetimin dezavantaj durum bulamaması, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖÖ)

ÜÖÖ’ da öğretmen ile veli arasında yaşanan bir problem halinde yönetimin velinin lehine karar verdiği, bunun sonucunda da öğretmenin okuldan uzaklaştığı ve işine yabancılaşması öğretmenin okulun zayıf yönüne yönelik ifadedir. Öğretmenin buna ilişkin aktarımı şöyledir:

“Yönetim, öğretmenin yanında hareket etmeli önce öğretmenini dinlemeli. Bizde veliye biz bu işi çözeriz aman siz merak etmeyin dedikleri içinde veli bizde kendini çok güçlü ve hakim hissediyor. Bunun aşılması gerekiyor okul bu anlamda zorluyor”.(Sorun halinde yönetimin velinin lehine karar alması, Şeyma hanım, öğretmen, ÜÖÖ)

“Problem halinde yönetim eğer veliye inanırsa bizi sorgulama yoluna gidiyor. Bu bizi okuldan uzaklaştırıyor yaptığımız işten uzaklaştırıyor”.(Öğretmenin işine yabancılaşması, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖÖ)

ÜÖO' unda öğrencinin kazandığı başarı sonrası yönetim tarafından gerekli manevi desteğin görülememesi ve motivasyon düşüşünün yaşanması velinin okulun zayıf yönü olarak belirttiği ifadedir. Ayrıca veliye göre okulun bir zayıf yönü de sosyal başarıların akademik başarının gerisinde kaldığıdır.

“Akademik anlamda okul çok başarılı, Türkiye dereceleri var ama bununla ilgili hiçbir bakış açıları yok. Çocuklara karşı hiçbir destekleri yok manevi anlamda velilere olan destekten bahsetmiyorum. Burstan filan bahsetmiyorum o zaten yok. Bence en önemli eksik yönleri o okul sahibinin mantalitesi mi deyim ondan kaynaklı okula yerleşmiş düşünce mi deyim. Çok ciddi başarılar olmasına rağmen onları yok görüyorlar. Okulun tek eksiği bu bence”.(başarı sonrası manevi destek eksikliği, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

“Kendi adıma söyleyim benim çocuğum basketbol oynuyor iki sene önce ikinci bu sene Türkiye 3.sü oldular ama hiçbir söz bile yok değerlendirme yok başarılı çocuklara burs filan vermeyi iki çift söz bile yok. Ben olsam mesela en azından bir kalem alıp üzerlerine isimlerini yazıp hediye derdim. Motivasyon düşünceleri sıfır”.(Okulun motivasyon eksikliği, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

“Okul, başarılı ama onları yok sayıp biz akademik anlamda başarılıyız diyen bir okuldur. Türkiye 3.sü olmuş bir takıma şu yapılmaz geldikten sonraki pazartesi bu çocuklar derece almıştır diyerekten geçitirilmmez. Bu gibi eksikleri var. İnternet sitesinde görüyorum hep sadece orada yazıp geçiliyor o aşamaya getiren çocuğa gerçek değer verilmiyor ama okul onları çok güzel kullanıyor. Bence o çocuklar hak ettikleri değeri almıyorlar sadece sporda değil diğer branşlarda da öyle. Okulun bir sürü milli sporcusu var okul kaynaklı değil kulüp kaynaklı ama sonuçta okul adına yarışıyorlar ve okul adına Türkiye dereceleri elde ediyorlar sürekli. Ama okul diyor ki bizim için onlar önemli değil söylerken ama reklam yaparken hep en önde bunlar var. Tek eksikleri okulun budur”. (Başarılar sonrasındaki motivasyon eksikliği, Yusuf Bey, veli, ÜÖO)

AKO' unun okul yönetici, öğretmen ve velinin okuldaki okul veli iş birliğinde zayıf kalınan noktalarla ilgili ortak düşüncelerinin olduğu belirlenmiştir. Buna göre okulda zayıf kalınan yönler; veli ilgisizliği, ailevi sebeplerden dolayı velinin okula katılım düşüklüğü, okulun fiziki yetersizliği, okuldaki donanım eksikliği aktarılmıştır. Tüm bunlara bakıldığında okulda öğretmen motivasyonunun düşük olduğu ve öğrencinin başarısının

geride kaldığı söylenebilir. Ayrıca devlet okullarında yaşanan ikili eğitimin beraberinde getirdiği olumsuzluklar iletilmiştir. Buna yönelik paydaşların aktardığı ifadeler şöyledir:

“Okulda veliden kaynaklanan durumlar oluyor; ailenin iş durumu, anne babanın çalışıyor olması, bu bölgedeki aileler fazla çocuk sahibi çocuklarını bırakacak kimse olmadığı için toplantılara gelemedikleri oluyor. Küçük çocuklarından ayrılamıyor eve bağımlı hale geliyor. Biz veliden daha fazla katılım bekleriz”.(Ailevi sebeplerden dolayı düşük veli katılımı, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Okulun bahçesine yeni bina yapılmak isteniyor. Onun için okulumuz son halini almış durumda değil, toprak alanımız var yağmurlu havalarda çamurlu oluyor okula toprak taşınıyor. Ek bina yeni okul yapılması planlanan bir okul bu durum dezavantaj oluyor. Okula son şekli verilemiyor”.(Okulun fiziki yetersizliği, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Çok eksiklerimiz var okul olarak. Laboratuvarların baya eksikliği var. Kütüphanemiz yok mesela. Spor salonu yok. Teknoloji tasarım odaları yok. Çocukların soyunup giyinebilecekleri odalar yok. Laboratuvarda aşağı katta bir odayı su basıyor arada. Bilişim sınıfında da bilgisayarlar eski baya. Fiziki anlamda pek bir şey yok açıkçası”.(Okulun fiziki yetersizliği, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Okulumuz küçük spor salonumuz yok mesela. Daha büyük temiz bir yer olsa benim imkanım olsa ben okulu büyüteceğim”.(Okulun fiziki yetersizliği, Seda Hanım, veli, AKO)

“Genelde iyi olan öğrencilerin velileri toplantılara katılıyor diğer öğrenci velileri daha az katılıyor. Velilerde öğrencinin durumunu bildikleri için toplantılardan uzak kalıyor”. (Başarısı düşük öğrenci velilerin okula ilgisizliği, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Veli çalışmalarına katılmıyor 3-5 veli ile yürütülüyor. Velilerimizin doyumsuz olup bahaneler üretmesi Yok efendim okul küçük okul yetersiz 3 yıldır okula gelmeyen veli gün gelir okula geldiğinde de yok efendim siz benim çocuğuma şunu yapmadınız diyebiliyor okulun kapısından girmemiştir. Karşı ev mesela veliye sorun bakalım? Kaç kere gitmiştir çocuğunun okuluna durumunu sormak için, yakın olmasının da bir faydası olmuyor”. (Veli ilgisizliği, Seda Hanım, veli, AKO)

“Öğretmen olarak burada çalışmak kolay değil. Olay yaşanıyor çocuk gözünün önünde küfür ediyor sana da tersleniyor veliye diyorsun gelmeniz lazım görüşülecek anlatılacak ve bu veli okula gelmiyor. Bizlerde belki gidip yerlerinde sıkıştırabiliriz ama biz de onu yapmıyoruz. Gelmeyen veliyi de nasıl getireceksiniz gidip evine öyle bulmam lazım. En son onu yapacağız zaten evlerine gidip toplayacağız”.(Öğretmenin motivasyon düşüklüğü, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Öğrenci kötü zaten. Başarıda bireysel başarılar var”.(Düşük öğrenci başarısı, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Fiziksel koşullar olarak, sabahçı öğlenci eğitimin olması bir dezavantajdır. Tam gün olsa daha iyi şartlara sahip olunur, öğrenci ve veli açısından”.(İkili eğitimin zorluğu, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Okulun saatleri çok sıkıntılıdır. İkili eğitim hakikatten de çok zor bir şey. Tek eğitim olacak çocuklarımız 13.40 ta giriyor derse 19.30 da çıkıyor mesela. Çocuğun eve gelmesi 20.00 i buluyor eve gelecek yemek yiyecek anne yorgunum bu saatten sonra ders çalışmam ki diyor. Beyin doluyor 20.00’den sonra çalışmak istemiyor sabahta uyuyayım diyor rahat olayım diyor baskı da kuramıyorsunuz 2 ye 20 kala ne demektir. İkili eğitim çocuğun performansı açısından dezavantajlıdır”.(İkili eğitimin zorluğu, Seda Hanım, veli, AKO)

ÜKO’ da ki okul yöneticinin okul veli iş birliğinde okulda gördüğü zayıf yönlerin veli ile yanlış anlaşılardan kaynaklı iletişimsizliğin görülebildiğidir. Okulun fiziki anlamda yetersiz olduğu noktaların ve veli toplantı planlamalarında eksik kalındığı yönler öğretmenin okul veli iş birliğinde gördüğü zayıf yönlerdir. Her velinin okula maddi destek konusunda duyarlı olmaması velinin okulda zayıf bulunduğu yönlerdir. Ayrıca kamu okullarındaki ikili eğitimden kaynaklı yaşanan zorluklar okulun zayıf yönleri olarak iletilmiştir. Buna yönelik aktarılan ifadeler şöyledir:

“Zorlaştıran etmen veli bazı prosedürleri yanlış anlıyor. Bazen öğrenci veli irtibatı yanlış anlaşılıyor. Veli çocuk yüzünden birbiriyle tartışıyor daha sonra yapılacak etkinlikte sıkıntı çıkartıyor. Şöyle olmaz böyle yapılmaz böyle yapılırsa bu suç hata gibi mevzular döndüğü için irtibatı koparıyor bizimle. Bu veli kaynaklı oluyor daha çok bizde”. (Veli iletişimsizliği, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Daha fazla okulumuzda konferans salonu olabilir fiziki şartlar konusu olabilir. O tarz yerler olsaydı öğretmen arkadaşlar veli ile daha rahat konuşabilirlerdi. Veliye ulaşma konusunda herkes kendi cep telefonları ile ulaşıyor kendi imkanlarıyla bunun sekreterliğini yapan belki bir kişi olsaydı iyi olabilirdi”.(Okulun fiziki imkanları, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

“İkili eğitim yapan bir okul sabahçı-öğlenci kavramı irtibatı zorlaştıran bir şey öğretmen dersini veriyor çıkıyor hemen diğer öğretmen geliyor. Zaman mekanla ilgili daha iyi koşullar olsaydı veli ile daha rahat iletişim iş birliği kurulabilirdi”.(İkili eğitimden kaynaklı sorunlar, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

“Veli öğretmen görüşme zamanları sıkıntı olabiliyor. Veli toplantılarında sınıfta veli oluyor öğretmen sınıfları değiştiriyor genel konulara değiniliyor. Bireysel olmuyor. Her bir öğretmene ayrı sınıf verilse kuyruklar oluyor akşamlara gecelere kadar sürüyor. Daha fazla imkan olsaydı veli toplantısı şubeler bazında, sınıf bazında bölünebilirdi. O zaman daha çok zaman ayrılabilirdi her bir çocuk ve veli için”. (Veli toplantı plansızlığı, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

“Okulu taşıyan veliler var iyi de var kötude var. Para toplama konusunda veliler istemiyor yoksa başka sıkıntı olmuyor”.(Velinin maddi yardıma karşı çıkması, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

3.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Yorumlar

Özel okullarda velinin okula belli bir maddi kaynak sağlamasından ötürü okullar kendilerini her anlamda geliştirmek ve iyileştirmek zorundadır. Bu okulların maddi kaynağı veli olduğu için yıl içerisinde veliler okulun işleyişine müdahale edip yönetimde söz haklarının olduğunu düşünebilir. Bu noktada özel okul yönetiminin velinin karşısında dik duruş göstermesi beklenir. Özellikle yaşanabilecek öğretmen -veli probleminde yönetimin duruma karşı tarafsız halde bakması beklenir.

Günümüzde bazı özel okul politikalarının veliyi kaybetme korkusundan ötürü hatta bir velinin diğer velileri de etkileyebileceği düşüncesi ile kayıp yaşanacağından ötürü ilk vazgeçilen tarafın öğretmen olduğu ve işten çıkarıldığı ile karşılaşılmaktadır. Bu durum ile biz de çalışmamızda karşılaştığımızı söyleyebiliriz. Özellikle alt özel okulda veli buna yönelik bir öğretmenle velinin sıkıntı yaşadığını ve olayın yönetime intikal ettiğinin bilgisini

vermiştir. Birkaç velinin bu olayı birleşip tekrardan yönetime bildirmesi ile de yönetim yılsonunu beklemeden öğretmen ile yollarını ayırdığını iletmiştir. Bu nedenle özel okullarda velinin kendinde fazla söz hakkının olduğunu düşünerek mühale etmeye çalışmasının günümüzde bir sorun olarak algılanabileceği söylenebilir. Aynı durum üst özel okulda karşılaşıldığında yönetimin veliyi iç işleyişe karıştırmamaya özen gösterdiğine ve dik duruş sergilediği yönünde bilgi aktarıldığı iletilebilir. Yönetimin haksız yere öğretmeni dinlemeden velinin lehine karar vermesi halinde görüşme yapılan öğretmenin bu duruma karşı verdiği tepki işine yabancılaşma olduğu görülmüştür.

Genç'in (2006) özel okul ve kamu okulu öğretmenlerinin iş doyumlarına yönelik yaptığı çalışmasında kamu okullarının, fiziki imkanlar ve ilerlemeci anlayış açısından değerlendirildiğinde özel okulun gerisinde kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kamu okullarında teknik imkanlar, fiziki şartlar açısından özel okullara kıyasla daha olumsuz koşullara sahip oldukları bilinmektedir. Özel okullar, velilerden sağladıkları maddi destek ile imkanlarını kamu okullarına göre daha iyi hale getirmektedir. Bir özel okul, diğer özel okullarla rekabet ve yarış halindedir. Dolayısıyla, öğrenci velilerinden aldığı ücretin belli bir kısmını kendini yenilemek, yeni eğitim teknolojilerini takip etmek, öğretmenlerini istediği gibi seçmek, öğrencilere en iyi eğitim ve öğretimi vereceği ortamları sunmak için çalışma yapmak zorundadır. Kamu okullarına baktığımızda onlar arasında böyle bir rekabet ortamı yoktur. Kamu okulları bütçelerini devletten beklediği için devletin de okullara ayırdığı kısıtlı miktar olmasından kaynaklı ve bu durumun özel okulların yaptıkları harcamalara kıyasla daha düşük olması, devlet okullarının daha yetersiz olmasına yol açmaktadır. Yapılan çalışmamıza göre yetersiz fiziki imkanlarla özel okullarda da karşılaşılabileceğine yönelik olduğu söylenebilir. Tarihi geçmişi eskiye dayanan ve maddi açıdan orta seviyede yer alan bir özel okulunda fiziki imkanları yetersiz olabilir ya da veliler okulun konumundan dolayı park sorunu ile karşılaşabilir. Orta seviyede bir özel okul şayet kendisini idare ettirecek düzeyde kayıt alıyor, bunun daha fazla üzerine çıkamıyorsa okulun fiziki donanımlarını arttırıcı çalışmalarda bulunamayabilir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Okul yöneticisi, öğretmen ve velilerin; okullarındaki okul veli iş birliğine yönelik beklentileri ve önerileri nasıldır? üçüncü probleme yönelik bu başlık altında okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okul veli iş birliğinde beklentilerinin neler olduğuna ve beklentilerinin okullarda karşılanma durumu ile okuldaki okul veli iş birliğinin daha fazla güçlenmesi

konusunda yönetici, öğretmen ve velinin önerilerine ve bu konuda yapılabilecek çalışmalara yer verilmiştir.

3.3.1. Okul Yönetici, Öğretmen ve Velinin Okullarındaki Beklenti ve Önerilerin İncelenmesi

Okul veli iş birliğinde okul yönetici, öğretmen ve velinin beklentilerine yönelik bulgulara ve bunlara ilişkin belirttikleri ifadelere aşağıda yer verilmiştir. Yönetici, öğretmen ve velinin okullarındaki öneriler konusunda ise ilettikleri ifadelerin benzer olduğu anlaşıldığından dolayı bu ifadeler bir şemada gösterilmiştir. Okul yönetici, öğretmen ve velinin okullarındaki okul veli iş birliğinde belirttikleri farklı öneriler ise 4 okul (4 durum) için de ayrı başlık altında paydaşların aktardıkları düşünceler incelenerek ortaya konmaya çalışılmıştır.

3.3.1.1. Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okul veli iş birliğinde beklentilerin incelenmesi

Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okullarındaki okul veli iş birliğinde beklentilerine yönelik ortaya çıkan bulguları ve bunlara ilişkin belirttikleri ifadeler 4 durum için ayrı başlık altında ele alınmıştır.

Tablo 3.6. Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Velinin Okul Veli İş Birliğinde Beklentileri

	I. Durum AÖÖ	II. Durum ÜÖÖ	III. Durum AKO	IV. Durum ÜKO
Okul-veli iş birliğinde beklentilerin incelenmesi	Okul, öğretmen, veli iş birliği, akademik takviye, yönetimden disiplin anlayışı bekleme, sosyal etkinliklere veli daveti	Veli desteği, velinin öğrenci takibi ve okul veli iş birliğinin beklenme durumunun okulda sağlandığı	Velinin okula gelmesi, velinin öğrenci takibi	Hatalara karşılık veliden anlayış bekleme, velinin tüm öğrenciler için bütüncül bakış açısına sahip olması, sorgulayıcı veli

AÖÖ’ da ki okul yönetici ve öğretmenin okul veli iş birliğinde ortak beklentilerinin öğrencinin akademik başarısını arttırmak için veli ile ortak çalışma içine girerek okul veli iş birliğini okullarında daha fazla güçlü hale getirmek olduğu aktarılmıştır. Buna yönelik aktarılan ifadeler şöyledir:

“Hepimizin ortak niyeti var çocukların daha iyi olması, daha başarılı olması velinin ve bizim ortak niyetimiz bu dur. O yüzden çocuğun başarısı için beklentimiz veli ile ortak payda da buluşmaktır”. (Okul- veli iş birliği, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

“Maalesef hepimiz dıştan denetimliyiz öyle yetiştik öyle büyüdük içten denetimli olan çocuk sayısı parmakla gösterilecek sayısı kadar az 300 400 kişilik okulda 5 öğrenci çıkmaz bu nokta da beklentim veli ile başarı için iş birliği yapmak, veli-öğretmen iş birliği çok önemlidir. Öğretmenlerden aldığı donelerle veli evde de bir şekilde dıştan denetime bir şekilde yardımcı olacağını düşünüyorum”. (Öğretmen- veli iş birliği, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

AÖÖ’ u öğretmenin ve velinin yönetimden beklentilerinin disiplin anlamında ve organizasyon becerisinde daha güçlü tavır sergilemelerinin beklendiği aktarılmıştır. Buna yönelik öğretmenin ve velinin aktardığı ifade şöyledir:

“Okulumuzda çift çocuklar var koridorda görüyorum uyarın öğretmen olmak istemiyorum. Koridorda çocukları samimi görüyorum hoş görünmüyor buradan başka çiftler var onlara da söyleyin onlara da söylüyoruz diyorum. Bence öğrenciyle ben birebir muhattap olmamalıyım. Yönetim burada dahil olmalı, uyarın onlar olmalıdır. Öğretmen dersini de girdiği için çocukla yüz yüze geldiğinde bazı özel noktalarda sıkıntı olabiliyor”.(Yönetimden disiplin beklentisi, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

“Çocuğun test sonuçlarını görüp de düşme varsa ek ders vermeli, takviye yapmalı, anlamadığı konuları varsa anlatmalı. Bunları organize etmede yönetime düşüyor. Bunlar hep yönetimin görevi. Öğretmen tek başına ben bunları yapacağım diyemez. Buna yönetimin karar vermesi gerekiyor veli bir şey istediği zaman yönetim onay vermezse yine hiçbir şey olmaz. Öğretmenler bir sorun olduğunda yönetime söyleyip yönetimin velilere haber vermesi gerekiyor. Öğretmenler pek bir şey yapamaz ..... büyük iş yönetime düşüyor”. (Yönetimden organizasyon beklentisi, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

Veli beklentisinin ayrıca öğrencilerin akademik durumu ile ilgili daha fazla çalışma yapılması yönündedir. Veliye yönelik yapılan sosyal etkinliklerin daha fazla arttırılmasının beklendiği açıklanmıştır. Buna yönelik velinin aktardığı ifadeler şöyledir:

“Okuldan beklentim, çocukların akademik alanına yönelik Türkçe ise Türkçe matematikse matematik bu konulara daha çok eğilmeleri, sosyal becerilerini geliştirmeleri, bazı şeyleri görsellikle daha fazla kafalarında tutacaklarını düşünüyorum. Bir konu işlediklerinde o konuyla ilgili bir yere gitmeleri okulun bağlantısında tarihle ilgisi örneğin İzmir ile bir şey olduğu zaman o konu işleniyorsa oraya gezi düzenlenmesi gerekir”. (akademik takviye, Seda Hanım, veli, AÖÖ)

“Okuldan veli olarak beklentim çocuklarla beraber geziye çağrılmak. Öğrenci veli etkinliği olabilir hem öğretmen ve yönetim kaynaşması da olur. Etkinliklere daha fazla veli çağrılabilir uygun olan gider”. (Sosyal etkinliklere veli daveti, seda hanım, veli, AÖÖ).

ÜÖÖ’ unun okul yönetici, öğretmen ve velinin okul-veli iş birliğine yönelik beklentilerinin ortak olduğu görülmektedir. Öğrencinin akademik başarısında olmazsa olmaz unsurun okul veli iş birliği olduğu konusunda fikir birliğine vardıkları görülmüştür. Buna göre okulun öğrenciye gerekli kazanımları vermesi velinin ise bunun takibini yapması beklenmiştir. Velinin ifade ettiği düşünceye göre okulun bu iş birliği sistemini tam olarak uyguladığı yönündedir. Buna yönelik aktarılan ifadeler şöyledir:

“Okul veli iş birliği bizim için çok önemli mutlaka başarıya katkısı vardır. Velinin iş birliğini almak zorundasınız veli bizim evdeki gözümüz kulağımız öğrencimizin evdeki çalışma sisteminden tutun evdeki yaşantısı her şeyi aslında okul hayatına yansıyor. Beklentimiz her türlü yapılacak veli desteğine ihtiyacımız var. Öğretmen öğrenci veli ve okul idaresi ayrılmaz bir bütündür”. (Veli desteği, Özge Hanım, müdür yardımcısı, ÜÖÖ)

“Ders anlatımının iyi dinlenmesi bir kere dersi iyi öğretendir. MEB ..... soru soruyoruz çok basit 100 alsınlar diye çocuk 100 alıyor bu sefer bizim okulun sınavımızda düşük aldığında karneye geçmediği için çokta önemli değil mantığıyla baktığı için de çocuk kendi borusunu öttürüyor. Beklentim olumlu yönde veli gelirse tabii ki de başarıyı etkiliyor. Çocuğu veli ile kontrol edebilirsek çok iyi oluyor ama çocuğu beraber kontrol edemezsek o zamanda olumlu etki yok”. (Veli takibi, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖÖ)

“Ne velilerin bildiği her şey doğru ne de okulun bildiği her şey doğru o noktada beklentim okul ile velinin birlikte hareket etmesi. İş birliği olması lazım çocuk kalıp değil çocuklara özelde davranmak lazım o noktada okul, aile ile iş birliği yapmalıdır. Ailenin görmediği bazı şeyleri okul çıkarıyor. Okulun yetemediği eksik kaldığı yerlerde veliler destek oluyor. Veli ile mutlaka iş birliği olup iletişimi doğru kurmaları bence çok önemlidir. Bizim okulumuzda var ama olmayan okulların bu sistemi inceleyip bu tür velilerle nasıl iş birliği kurmalı diye öğrenmemeliler. Ben okuldaki kurulan iletişimden iş birliğinden memnunum sistemi çok güzel kurdular okuldaki iletişim sistemi ile velilere anından dönüt sağlıyorlar”.(Okul- veli iş birliği, Yusuf Bey, veli, ÜÖÖ)

“Veliler beklentilerimizi karşılıyor çünkü biz ne organize edersek edelim katılım genelde % 90 ‘nın üzerinde oluyor. Velilerimiz iş birliğine çok açıklar genelde yapmış

olduğumuz toplantılardır, şenliklerdir, etkinliklerdir, velilerin katılım oranı oldukça yüksektir, iş birliğine çok açıktır. O yüzden de bizler beklentilerimizin karşılığını alıyoruz diyelim. Velilerin katılımında hiçbir zaman hayır cevabı almadık”.(Velinin okul ile sık bağlantı kurması, Özge Hanım, Müdür yardımcısı, ÜÖO)

Yapılan görüşmelerde diğer tüm okulların okul veli iş birliği beklentisinin öğrencinin akademik sosyal başarısı için okul veli iş birliğinin mutlaka olması gerektiğidir. Ancak AKO’ unun okul yönetici ve öğretmenin beklentisine bakıldığında öncelikle velinin okula gelmesi yönünde olduğudur. Veliden ayrıca öğrenci takibi beklenmektedir. Öğrenciden ise beklenen sorumluluklarının farkına varmasıdır. Yönetimden de beklenenin daha disiplinli duruş sergilemesi yönünde olduğu iletilmiştir. Buna yönelik ifadeler şöyledir:

“Velinin okul ile daha fazla ilgilenmesini isteriz. Veli katılımı istenen seviyede değil daha yoğun katılım beklerdim”.(Velinin okula gelmesi, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“Beklentim okulun sürekli toplantı düzenlemesidir. Gelmiyorsa veli tekrar düzenleyecek ta ki gelinceye kadar. 3-5 kişi toplantıyı bitiriyoruz. Gelmeyen için tekrar toplantı koyacak. Öğretmeni hiç görmeyen veliler var. Okul bıkmadan usanmadan gelinceye kadar toplantı koyacaktır. Gerçi şu da var bizim insanımız rüşvetçi insanlar hediye vereceğiz derlerse belki gelirler”. (Velinin okula gelmesi, Seda Hanım, veli, AKO)

“Veli ile iş birliği içerisinde olursak zaten çocuğun takibini daha güzel yapıyoruz. Veli hele ki çocuğun eksiklerini tespit edip anlayabiliyorsa o zaman daha da ileriye gidiyoruz”. (Velinin öğrenci takibi, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Daha büyük toplantılar yaparak daha fazla velinin katılımını sağlamak lazım. Veliden beklentimiz, öğrenci ile daha fazla ilgilenmesidir. Hem kendileri için hem öğrencileri için uygun davranış olur”. (Velinin öğrenci takibi, Berk Bey, Müdür yard., AKO)

“Öğrenciler düzenli çalışıp tekrar yapsalar şuan ki olduğu noktanın çok daha ilerisinde olacaklardır. Onlardan beklentimiz düzenli olarak çalışmalarınıdır. Benim sınıfta çözdüğüm soruları kitaba geçirmiyorlar bile. Ben kontrol edince ya da arada tek tek dolaşıyorum anca o zaman anlıyorum yapmadıklarını. Defterlerini kontrol ediyorum yarım

yamak. Üzerlerinde çok fazla kontrol istiyorlar”.(Öğrencinin sorumluluklarının farkına varması, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Yönetim, daha disiplinli olması gerekiyor. Bizde disiplin konusunda açık var. O da baya etkiliyor. Yönetim öğretmenin arkasında durup daha sert olsa daha iyi olacak”.(Yönetimden disiplin eksikliği, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

ÜKO’ unun okul veli iş birliğinde okul yöneticinin beklentisinin yapılan çalışmalarda aksaklık yaşandığında velinin bu durumu tolere edebilmesi ve veliden saygı beklendiği aktarılmıştır. Okuldaki öğretmen beklentisinin ise barışçıl ortam için velinin sadece kendi öğrencisi için değil okuldaki tüm öğrencileri düşünerek davranmasıdır. Bireysel öğrenciye odaklanmak yerine tüm çocuklar için çalışma yapmanın sonucunda okulda toplu ilerlemenin olacağıdır. Buna yönelik paydaşların aktardığı ifadeler şöyledir:

“Veliden beklentimiz tüm idarecilerin tüm okulların bize destek olmasıdır köstek değil destektir. Bundan kastımız bir etkinlik yapıyorsa bu etkinlikte yer alıp gereken çabayı göstermesidir. Etkinlikte oluşabilecek bir hatayı elage etmesidir. Bizde hemen hata arayıp bunun üzerine giderek okulu öğretmeni yıpratacaklar var. Tamamen iş birliği olmasını isteriz başka bir istediğimiz yoktur veliden”. (hatalara karşılık veli toleransı, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Burada veliler kendi çocukları merkezli olaylara yaklaşıyorlar biraz daha geniş perspektiften bakmalarını isterdim. Sadece benim çocuğum değil de tüm çocuklar için ya da okulun geneli nasıl daha iyi olabilir diye geniş bir bakış açısına sahip olmalarını dilerdim. O zaman daha barışçıl ortam olurdu. Bencilce bireysel düşünüyorlar, kendi çocuklarına bir şey olursa hemen buradalar”. (bütüncül bakış açısına sahip olma, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

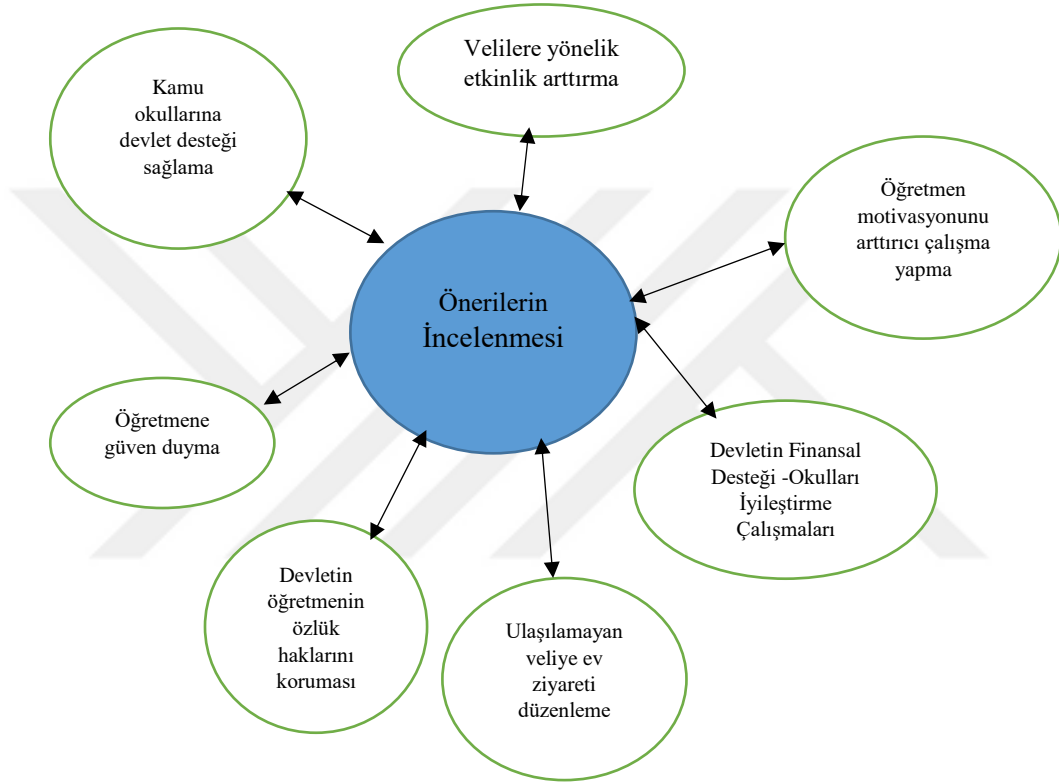
“Veliler okul ile iletişime geçmeli. Okulla iletişime geçmezsem, sorgulamazsam, toplantılara katılmazsam çocuğum sınıfta problem çıkarıyorsa, arkadaşlarıyla geçinmiyorsa onların ders dinlemesini engelliyorsa ve ben bunu sorgulamıyorsa ilgisiz veliyimdir. Beklentim veliler ilk önce kendilerini sorgulayacaklardır. Velinin her şeyi sorgulaması gerekiyor. Çocuğum varsa ve okuyorsa velinin her şeyi sorgulaması gerekiyor”. (sorgulayıcı veli, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

“Okulda güven ve saygıyı elden bırakmamak lazım. Biz seviyemizi koruyacağız onlar seviyesini koruyacaktır. Seviye saygı olmayınca başarı ve özgüven kayboluyor. Bizim

hepimizin yaptığı saygı duymak. Yapılan işe saygı duyulacak, öğretmene saygı duyulacak. Saygı duyulunca birçok kapı açılıyor”.(Veliden saygı beklentisi, Burak Bey, müdür, ÜKO)

3.3.1.2. Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okul veli iş birliğinde önerilerin incelenmesi

Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okul veli iş birliğinde önerilere yönelik ifadeler aşağıda yer almaktadır.

Şekil 3.2. Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Velinin Okul Veli İş Birliğinde Önerileri

Okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okul veli iş birliğinde önerilere yönelik ifade ettiği benzer bulguların; devletin öğretmenin özlük haklarını koruması, devletin okullara finansal desteği ve iyileştirme çalışmaları, öğretmen motivasyonu artırıcı çalışmalar yapma, öğretmene güven duyma ve velilere yönelik etkinlikleri artırıcı çalışmaların önerildiği görülmüştür. Ayrıca ulaşılamayan, iletişim kurulamayan velilere yönelik ev ziyaretlerinin düzenlenmesi önerilmiştir. Bunlara ilişkin okul yöneticisi, öğretmen ve velinin ifade ettiği düşünceler aşağıda yer almaktadır.

“Özel okulculukta devlet öğretmenleriyle aynı kategoride olmamak sıkıntıdır. Özlük haklarımızın tam anlamıyla karşılanmaması veya bunun denetiminin devlet tarafından yapılmaması. Ancak şikayet vs. öyle muhattap olunuyor. Bunu da kimse çalıştığı kurumla

ilgili yapmayı tercih etmiyor. Sonuçta biz özel sektöre devam edeceksek böyle nam ile anılmak istemiyoruz. Ben bu kurumdan özlük haklarımı alamadım ve şikayet ettim nam ı yayıldığı zaman başka kurumlarda çalışma şansınız azalıyor. Kendimizi daha güvende hissetmek adına devletin böyle bir hakkı olabilir”. (Devletin öğretmenin özlük haklarını koruması, Ezgi Hanım, Öğretmen, AÖO)

“Devlet, kamu okullarını bu kadar serbest bırakmasın, bizi de bu kadar sıkmasın. Bizim de güçlü olduğumuzu, haklarımızın olduğu konusunda biraz daha bilinçlendirme yapmalılar. ....devlette bu noktada biraz daha desteklerse kafasına göre öğretmen atamazsa ya da öğretmene de haklar verilebilirse devletteki gibi tabii ki daha farklı olur”. (Devletin öğretmenin özlük haklarını koruması, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

“Devletin katkısı finansal açıdan olabilir. Organizasyon düzenlense okul aile birliği veli öğretmen karşılaşması nereden baksanız bir külfet getiriyor. Hem veliye getiriyor hem okula getiriyor. Bu konuda devletin özel okullara -devlet okullarına yardımı olabilir. Her türlü okula yardım edebilir”.(Devletin finansal desteği, Nurten Hanım, veli, AÖO)

“Devletten önerim maddi anlamda olur anca. Eğitim ücretsiz para vermeyin diyorlar ama devletten okula verilen elektrik su parası. Bu okula temizlik malzemesi alınacak çalışan kişi alınacak. Bu okula ayrıca işler yaptırılacak bunları hep kendi imkanlarınızla yaptırın deniyor. Bize kendi imkanlarınızla yaptırın deyip de veliye eğitim ücretsiz hiçbir şey vermeyin deyince bu iş olmuyor. Okula yardımcı olun birlikte yapın dence bence daha etkili olunacaktır”. (Devletin finansal desteği, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Devlet, özel okullardan ziyade bize daha çok destek olmalıdır. Bize daha çok destek verse okullar daha donanımlı olur. Okulların çok eksiği var sınıflarımız özel okul sayısında ama 40-45 kişilik olan sınıflarımız var. Hayata nasıl hazırlanabilir ki o çocuk dersi nasıl anlayacak o yüzden devlet okula fiziksel imkan daha fazla tanınmalıdır. Ayrıca akademik imkanda sağlanmalı. Özel okullar sınava hazırlarken çocukları sınav yapıyor. 5.sınıftan 6, 7, 8' e kadar okulistik sınavlar parasını ödeyemeyen veliler var devlet bu şekilde parasız sınavlar yapsa çocuklarımız daha başarılı olur”. (kamu okullarına devlet desteği, Duygu Hanım, veli, ÜKO)

“Bir buçuk ayda bir veli görüşmesi yapılıyor aslında ayda bir sınıf sınıf toplanıp kahvaltı olabilir, bir yerde çay içme olabilir muhabbet etme amaçlı veli ile iletişim içinde olunabilir. Sadece çocuğu konuşmak değil okul olarak ne yapabiliriz çocuklara etkinlik

açısından insanlık açısından ne kazandırabiliriz”. (Okul veli etkinliklerinin artışı, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Devlet okullarında öğretmenler çok kalitelidir. Öğretmenlere biraz daha destek verilmesi gerekir. Öğretmenlerinde öğrenciye destek vermesi gerekiyor. Öğretmenleri hoş tutarsan öğretilerde öğrenciyi hoş tutar”. (Öğretmen motivasyonunu artırma, Seda Hanım, veli, AKO)

“Bir kere motive çok önemlidir. Kendini iyi ve mutlu hissedersen yaptığın işi daha keyifli yaparsın verimli hissedersin yalnız hissetmezsin. Devlet olsun yönetim olsun öğretmeni desteklemelidir”.(Öğretmen motivasyonu, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

“Öğretmene biraz daha güvenilmesi gerektiğini düşünüyorum. Öğretmene güvenilecek ve öğretmenin yanında durursa yönetim, başarı kaçınılmazdır” (Öğretmene karşı güven duyma, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

Ulaşılamayan, iletişim kurulamayan velilere yönelik getirilen önerilerin ev ziyaretlerinin düzenlenmesi önerilmiştir. Buna yönelik ifade şöyledir:

“Bu sene 3 tane velinin evine gittik veli ziyaretlerine başladık. Ama diğer arkadaşların sınıflarında evlerine gidecek veli bulamadık. Aradıklarında olumsuz yanıt verdiler evlerine gelinmesini istemiyorlar. 6. Aramadan sonra anca gidilecek veli buluyorlar. Gittiklerimizin sonrasında da amacınız neydi ziyaretlerinizin diyorlar. Bence veli ziyaretlerine alıştırılabilir daha fazla veliye ulaşabiliriz”. (Ev ziyaretinde bulunma, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

3.3.2. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Yorumlar

Eldeki çalışmaya benzer nitelikte sonuç elde eden Özkan (2015) okul öncesi eğitimde değerlendirme sürecine yönelik aile öğretmen görüş ve beklentilerinin incelediği çalışmasında ailelerin okuldan etkinliklere yönelik beklentilerine bakmış ve ilk sıralarda sosyal etkinliklerin yer aldığı sonucunu elde etmiştir. Tiyatro, gezi ve sergiler gibi etkinliklerde aileler çocuklarını aktif olarak görmek istediklerini ve geziler sayesinde de bilgilerin kalıcı olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bizim çalışmamızda da velilerin okuldan sosyal etkinlikler konusunda daha aktif olmasını istedikleri söylenebilir. Özellikle özel okul velilerinin sosyal etkinlikler konusundaki bu beklentilerinin kamu okulu velileri

ile kıyaslandığında daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca çalışmada 4 okuldan çıkan ortak beklentinin sosyal etkinliklere veli daveti yönünde olduğu söylenebilir.

Çetinkaya'nın (2017) çalışmasında öğretmenlerin, aile katılımından beklentilerinin etkinliklerin ailelerin ilgisine ve yeteneklerine göre planlanması, sanatsal ve kültürel faaliyetlerin olması, ailelere ve çocuklara yeterli zaman ayrılması, seminer vb. eğitim toplantılarının düzenlenmesi, okulun ilk günlerinde ailelerin bilgilendirilmesi gerektiği, bütün ailelere aile katılımı çalışmalarının zorunlu olması gerektiği yönünde olmuştur. Bizim çalışmamıza bakıldığında başarı anlamında üst seviyede yer alan okulların yönetici ve öğretmenlerin velilerine dönemin başında yılbaşı ve dönemin sonunda yılsonu toplantısı yaparak velileri süreçten haberdar ettiklerini bildirdikleri söylenebilir. Çalışmamızdan çıkan sonuca göre üst özel okulun eksikliklerini fark ettikleri anda çözüm arayışına girdiği ve bu eksiklikleri giderme yoluna dönük çalışmalar yaptığı söylenebilir.

Özçelik'in (2014) yatılı bölge ortaokullarında ailenin eğitim sürecinden uzak olmasının eğitime etkisine ilişkin öğretmen ve okul yönetici görüşlerinin değerlendirilmesine ilişkin yaptığı çalışmada ailenin eğitim sürecinden kopuk olmasının öğrenci başarısını etkilediğine ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır. Ailenin süreçten kopuk olmasının dezavantaj olduğunu düşünen okul yönetici ve öğretmen görüşlerine daha sık rastlanmıştır. Bu durumu dezavantaj olarak gören okul yöneticileri ve öğretmenler bu durumun sebeplerini; çocuğun aile sevgisinden uzak olması, aile desteğinin olmaması, çocukta yaşanan motivasyon düşüklüğü, ailenin çocukları ile yeterince ilgilenememesi, aile kontrolünün olmaması, ailenin yol gösterici yönünün olmaması, çocukların özgüvenlerinin olumsuz yönde etkilendiği ve sürekli devamsızlık yaptıkları şeklinde sıralamışlardır. Yapılan çalışmamızda okula veli katılımının düşük olduğu alt özel okulda velinin kontrolsüzlüğü ve öğrenci takip çalışmasının yapılmaması akademik başarısızlığı getirdiği görülmüştür. Özellikle alt özel okul ve alt kamu okulunun okul yöneticilerinin seminer, veli toplantısı gibi çalışmalarda veli katılımının beklenilenden daha düşük düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Oğan (2000), okul aile birliği-veli iletişimi, velilerin eğitim beklentileri, aile eğitiminde okul aile birliğinin işlevi ve önemi konusunda yaptığı çalışmada velilerin, okul-aile iş birliğinin geliştirilmesi konusunda etkili çalışma, kararlara katılım, iletişim ve güç olma bilincinin gelişmesine ilişkin önerilerde buldukları belirtilmiştir. Bu önerilerin velilerin cinsiyetine göre değişebildiğine ulaşılmıştır. Oğan'ın yaptığı bu çalışmanın bizim çalışmamızla benzer

olduğu söylenebilir. Okullarda genelde öğretmen ile iletişimlerin annelerle yapıldığı ve seminer, sunum gibi çalışmalara annelerin katıldığı görülmüştür.

Ailelerin okuldan ve öğrenciden beklentilerine ilişkin Cabar'ın (2016) yaptığı çalışmada ailelerin öğretmenden beklentilerinin en çok sınıfta yeterli eğitim-öğretim aracının bulunmasına ve derslerde sınavlara yönelik test çözülmeye, akademik çalışmaların yapılmasına önem verdiğine ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır. Ailelerin en az önem verdiği beklentinin ise; öğrencilerin seviyelerine uygun izletilen filmlerin olduğu yönündedir. Eldeki bizim çalışmamıza bakıldığında da bu çalışmayı destekler niteliktedir. Yapılan görüşmelere baktığımızda veliler çocuk 8. Sınıfa doğru seviyesi ilerledikçe okuldan ve öğretmenden akademik anlamda farklı beklentiler içine girdiği aktarılabilir.

İlköğretim öğrenci velilerinin okuldan beklentilerinin karşılanma düzeylerinin incelenmesine ilişkin Akbıyıkolu'nun (2011) yaptığı çalışmada özel okul ve kamu okulu öğrencinin ailesinin okulun fiziksel şartlarına, araç gereçlere ve donanıma ilişkin beklentilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul türüne göre okulun fiziki şartları ve donanımdan beklentinin karşılanma oranının ortalamaları incelendiğinde özel okul öğrencilerin ailelerinin beklentilerinin daha fazla olduğu ve bunların karşılandığı, kamu okulu ailelerinin beklentilerinin ise daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu çalışma bizim çalışmamız ile karşılaştırıldığında akademik anlamda üst seviyede yer alan kamu okulu velilerinin de beklenti düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Kamu okulunda da veli ilgisi, öğrenci takibi yüksekse öğrencinin notu düştüğünde velinin ertesi günü okula gelip öğretmenle görüştüğü anlaşılmaktadır. Bu yüzden velilerin yüksek beklentisinin özel ve kamu okullarındaki başarı durumları da göz önünde bulundurularak ele alınabilir.

Aslan (2017) yaptığı çalışmaya ilişkin okul psikolojik danışmanlarının ailelerle birlikte yaptığı çalışmalarla ilgili kullandıkları yöntemlerin, bireysel görüşmeler, seminer çalışmaları, ev ziyaretleri ve grup çalışmaları olduğu anlaşılmıştır. Yapılan çalışmada ailelerin çocuğu eğitim sürecinde aktif tutma amaçlı veliye dönük seminer çalışmalarının yapıldığı, veliye dönük okuma yazma kursların açıldığı, psiko-drama çalışmalarının olduğu görülmüştür. Ulaşılamayan veliye dönük okullar ev ziyaretlerinde bulunmuştur. Yapılan çalışmamızda ulaşılabilen veliye yönelik özellikle alt kamu okullarındaki öğretmenlerin getirdiği öneriler veliye ev ziyaretlerinin yapılması gerektirir.

Öztopalan (2007) ilköğretim düzeyindeki özel okullar ile devlet okullarının

öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişki üzerine yaptığı çalışmasında özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin ailelerinin gelir seviyeleri kamu okullarında öğrenim gören öğrencilerin gelir seviyelerine göre daha yüksektir. Özel okullara yapılan maddi imkanların fazla olması nedeniyle çocukların her türlü etkinliklerde aktif rol almaktadır. Sosyal etkinliklere ve derslere fazlaca ağırlık vermeleri onların derslere karşı doyum seviyelerinin yüksek olması sonucunu doğurmaktadır. Ancak bizim çalışmamızda bu çalışmanın sonucundan farklı olarak okul veli iş birliğinin sağlam olduğu kamu okulunda da öğrencilerin akademik başarılarının yüksek olabileceğini söyleyebiliriz. Akademik başarının yüksek olması sadece özel okullarla sınırlı olmayabilir. Başarıda velinin takibinin, okulla ve öğretmenle iletişimin, iş birliğinin de önemli olduğu söylenebilir. Veli kontrolsüzlüğünün olduğu özel okulda da öğrenci başarısı sanıldığı kadar yüksek olmayabilir. Bu noktada sürece veli katılımının önemli olduğu belirtilebilir. Okul ve veli arasında kurulan iş birliğinde öğrencinin akademik durumu ile ilgili kamu okulunda da şayet öğrenci sınavdan düşük aldıysa velinin ertesi günü okula geldiği aktarılabilir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında okul yönetici, öğretmen ve velilerin okul veli iş birliğini nasıl anlamlandırdıklarına ilişkin bulgulara ve bunlara ilişkin düşüncelerine yer verilmiştir.

3.4.1. Okul Yönetici, Öğretmen ve Velinin Okul Veli İş Birliğini Anlamlandırmasının İncelenmesi

Okul yöneticisi, öğretmen ve veliler okul veli iş birliğini nasıl anlamlandırmaktadırlar? Dördüncü probleme yönelik okul yönetici, öğretmen ve velinin okul- veli iş birliğini anlamlandırmasının somut ya da soyut ifadeleri ilk olarak şema ile gösterilmiş olup ardından 4 okuldaki okul yönetici, öğretmen ve velinin buna yönelik düşüncelerine yer verilmiştir.

Tablo 3.7. Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Velinin Okul Veli İş Birliğini Anlamlandırması

	I. Durum AÖÖ	II. Durum ÜÖÖ	III. Durum AKO	IV. Durum ÜKO
Okul-veli iş birliğinin anlamlandırılması	Aile Zincir halkası Elma	Aile –Zincir halkası Kış	Canlı, insan Bacak Çiçek	3' lü saç ayağı İp/organ Ağaç-çiçek

AÖÖ' unun okul yönetici, öğretmen ve velinin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin bulguları ve bunlara ilişkin belirtilen ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“İlişki modeli olarak aile ama daha çok hayatımıza aldığımız arkadaş gibi. Ailede çok fazla çıkar olmaz yaşanan ilişkide; ama arkadaş sevgili vs. ilişkide çıkar vardır, sen beni seveceksin ben seni seveceğim çıkarı vardır en azından. Veli ile bizim aramızda çıkar tabi ki söz konusu o öğrencisinin en iyi şekilde yetişmesini ister ben öğrenci sayımın ve başarımın artmasını isterim ortak paydamız öğrencidir ama çıkar ilişkisi de mevcuttur”. (Aile, Zeynep Hanım, müdür yardımcısı, AÖÖ)

“Aslında bir zincirin halkaları gibi diyebiliriz. Biri eksik olduğu zaman zinciri tamamlayamayıp dolayısıyla da zincir halkalarına benzetebilirim. Halkalardan biri zayıf olduğunda o zincir güçsüz olur”.(Zincir halkaları, Ezgi Hanım, öğretmen, AÖÖ)

“Elma iki yarısı bir bütün oluyor bir taraf okul bir taraf veli bir araya gelince ikisi bir bütün oluyor. Öteki türlü eksik yarım kalıyorsunuz. Öğrenci de çekirdek oluyor ortada kalıyor tam”.(Elma, Nurten Hanım, veli, AÖÖ)

AÖÖ' unun okul yöneticisinin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin karşılıklı sevgi, saygının olduğu aile ilişkisine benzettiği görülmektedir. Öğretmenin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin zincir halkaları gibi somut nesneye benzettiği anlaşılmaktadır. Zincir halkaları nasıl birbirine bağlı ve sağlam olduğunda kopma zor ise okul veli iş birliğinde okul ve ailenin de bağlarının kuvvetli olması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Velinin ise okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin elma benzetmesi yaptığı görülmektedir. Elmanın bir yarısı okul bir yarısı veli çekirdek kısmının da öğrenci olduğu ifade edilmiştir. Bunların hepsi bir araya geldiğinde anlamlı bir bütün olduğu belirtilmiştir.

ÜÖÖ' unun okul yönetici, öğretmen ve velinin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin bulguları ve bunlara ilişkin belirtilen ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“Aile ilişkisine benzetirdim. Biz bir aileyiz diye düşünüyorum okul veli iş birliği ayrılmaz bir parçadır hiçbir şekilde birbirinden ayrılamaz ayrı düşünemem bunları hep birlikte ve aynı şeyi düşünen aynı şeyden zevk alan aynı hedefe doğru koşan kişiler olarak

düşünürüm. Ayrılmaz bir parçadır veli iş birliği olmazsa okulda yaptığımız birçok şeyin anlamı olmayacaktır. Mutlaka veli iş birliği olmak zorundadır. Somut nesne olarak benzetsem herhalde zincirin bir halkası olurdu diye düşünüyorum”. (Aile-zincir halkası, Özge Hanım, müdür, ÜÖO)

“Okul veli iş birliğini kışa benzetiyorum aslında. Kış en zorlu zaman bir insanın ısınması dert, giyinmesi kuşanması dert, şemsiyesi dert, hastalığı ayrı dert en zorlu koşuldur. Biz zorlu koşuldayız özel okul öğretmeni olarak söylüyorum bunu devlet okulları bizden çok farklıdır. Onlar öğretmense biz işçi öğretmeniz çok farklı iki kavram biz kıştayız onlar değil. Özel sektörde çalışan öğretmenler kışın içindeler okul veli de bize şemsiye, kazak, atkı, ilaç olmalı diye düşünüyorum”.(Kış, Şeyma Hanım, öğretmen, ÜÖO)

ÜÖO’ unun okul yöneticisinin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin aile ve zincir halkalarındaki gibi bağların kuvvetli olduğu yönünde yaptığı benzetmenin olduğu görülmektedir. Öğretmenin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin kış gibi soyut bir kavrama ilişkin benzetme yapmıştır. Kışın nasıl zorlu koşullar hakim ise özel okulda da öğretmenin onun gibi zor şartlarda olduğu ifade edilmiştir. ÜÖO velisi herhangi bir benzetmede bulunamamıştır. Buna karşılık cevabı yaratıcı olmadığı yönündedir.

AKO’ unun okul yönetici, öğretmen ve velinin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin bulguları ve bunlara ilişkin belirtilen ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“Okul öğrenci ile, velisi ile, öğretmeni ile canlı bir ortam. Ortalama güzellikte, ortalama iyilikte olan bir ortam. Canlı bir şeye benzetirdim, sebebi canlıların kullanmış olması okulu okul yapan içindeki araç gereçler değil o okulu kullanan öğrenci ve velilerdir. Canlıdan kasıt insana benzetilebiliriz, ana sınıfında olan öğrenciler var, 10 yaşından başlayıp 14 yaşına kadar değişik yaşta çocuklar ve yöneticiler var”.(Canlı, insan, Berk Bey, müdür yardımcısı, AKO)

“İkisi de birer bacaktır. Yürüyebilmek için ikisi de lazımdır. Öğretmen bir bacaksa veli ise diğeridir. Tam yürüyüş olması için ikisi de lazımdır. Biri olmayınca aksak oluyor. Sakat sakatta anca yarım oluyor”.(Bacak, Yağmur Hanım, öğretmen, AKO)

“Okul çiçektir en basitinden sularsan büyür sulamazsan büyümmez. Herkes eli taşın altına koyacaktır. Çocuğa benzetirim çocuk büyütüyorsun okul çocuğumu desteklese

çocuğum gelişir ben çocuğumu desteklersem çocuğum daha iyi yerlerde olur. Aileye de benzer. Okulla aile gibiyiz”. (Çiçek, Seda Hanım, veli, AKO)

AKO’ nun okul yöneticisinin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin aile ve zincir halkalarındaki gibi bağların kuvvetli olduğu yönünde yaptığı benzetmenin olduğu görülmektedir. Öğretmenin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin kış gibi soyut bir kavrama ilişkin benzetme yapmıştır. Kışın nasıl zorlu koşullar hakim ise özel okulda da öğretmenin onun gibi zor şartlarda olduğu ifade edilmiştir. ÜÖO velisi herhangi bir benzetmede bulunamamıştır. Buna karşılık cevabı yaratıcı olmadığı yönündedir.

ÜKO’ unun okul yöneticisi, öğretmen ve velinin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin bulguları ve bunlara ilişkin belirtilen ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“3’ lü saç ayağı öğretmen, öğrenci ve veli. Üçünden biri olmazsa her zaman eksik kalır. Bizim memlekette çok fazla kullanılır saç ayağı. Kırık olduğu zaman onun üzerinde hiçbir zaman tencereyi durduramazsınız. Veli çok mükemmel ama öğrenci yok biri eksik kalırsa sonuca ulaşılamıyor”.(Saç ayağı, Burak Bey, müdür, ÜKO)

“Metafor olarak ip, organ kalın bir organa benzetirdim. İki ucu var bir okulu veli bir ucu öğretmen-yönetim olduğundan kalın olması da ne kadar çok içinde ip varsa içerisinde o kadar güçlü bir bağ var aralarında şeklinde zihnimde o canlandı”.(Organ-ip, Aslı Hanım, öğretmen, ÜKO)

“Çocuk veli ağaca benzer. Ağaca nasıl su verirsiniz yeşerir vermezseniz kurur veli de öyle bilgi vermezseniz kurur. Çiçeği sularsınız o da size tepki olarak tomurcuk açar. Çiçek açar veli de beslenir okuldan beslenmek ister sulanmak ister bilgi almak ister. Okula gitsem de bilgi alsam da veli de karşılık ister tepki olarak karşılık almak ister. Çiçeği de öyle sularsanız açar veli de öyle bilgi aldıça açar yeşerir aksi halde öyle bakar bilgisi olmadan”.(Ağaç, çiçek, Duygu Hanım, veli, ÜÖO)

ÜKO’ unun okul yöneticisinin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin saç ayağı benzetmesi yaptığı görülmüştür. Saç ayağının hepsi sağlam olursa şayet bir bütün oluşturur aynı şekilde okul veli ve öğrencinin de bir bütün oluşturabilmesi için bir arada durması gerektiridir. Öğretmenin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin kalın organ ip gibi somut nesneye benzetildiği görülmektedir. Organ ipte bağlar nasıl sağlam ise okulun

ve velinin de iş birliğinin kuvvetli olması gerektiği bildirilmiştir. Velinin okul veli iş birliğini anlamlandırmasına ilişkin ağaç çiçek gibi sulayınca bakınca büyüyen somut nesneye benzetilmiştir. Okul ve velinin de öğrenci için karşılıklı birbirine bakması ve sonucunda da öğrencinin gelişeceği aktarılmıştır.

3.4.2. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Yorumlar

Okul-veli –öğrenci iş birliği öğrencinin başarısı için gereklidir. Bu üçlü bağın kuvvetli olması ve aralarında etkili bir iletişim olmalıdır. 4.alt problem paydaşların okul veli iş birliğini anlamlandırmasına yöneliktir. Bu noktada çalışmamızda, okul veli iş birliği metafor aracılığıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Okulun veli ile arasında oluşacak güçlü bağ kimi zaman somut bir nesneye urgan ipe benzetilirken kimi zaman da aile gibi soyut bir kavrama atfedilmiştir. Okul ile veli arasındaki iletişim, iş birliği zincirin halkalarına da benzetilmiştir. Yine okul veli iş birliği somut bir nesne olan bacağa benzetilmiştir. İnsanın yürüyebilmesi, hareket edebilmesi için nasıl bacaklarına ihtiyacı varsa öğrencinin başarısında da gelişmesinde de okul veli iş birliğine ihtiyacı vardır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bir okulda veli beklentisinin başında öğrencinin akademik durumuna yönelik yapılacak çalışmaların olduğu söylenebilir. Akademik yönlü çalışmanın yapılmasında atılacak en sağlam adım okul-veli- öğretmen iş birliğidir. Çalışmamızda başarılı olan özel ve kamu okullarının öğrencinin durumu hakkında veliler ile sık sık irtibata geçildiği görülmüştür. Öğrencinin yaptığı olumlu bir davranış ya da alınan yüksek notunda veliye haber verdiği anlaşılmıştır. Akademik anlamda düşük olan okulun ise veli ile öğrencinin yaptığı olumsuz bir durum sonucunda veli ile yaptırım konusunda iletişi ve iş birliği kurduğu görülmüştür.

Okul-veli-öğretmen iş birliği özellikle başarı hedefi yüksek olan okullarda çok önemli bir kavramdır. Başarı kavramı hem akademik anlamda hem de sosyal anlamda tercih edilmektedir. Ancak çalışma da başarısı yüksek olan okulların genellikle akademik çalışmalara önem verdiği iletilebilir. Sosyal alanda yapılan çalışmaların akademik çalışmaların daha gerisinde olduğu aktarılabilir. Üst özel okulda velilerin sosyal hayatta da öğrencinin bir spor ya da sanat ile ilgilenmesini tercih ettiği ancak okulun bunu daha geri planda tuttuğunu ifade etmiştir. Sosyal faaliyetlerdeki başarılarında öğrencinin motivasyonunu arttırıcı somut çalışmaların yeteri kadar yapılmadığı iletilebilir. Akademik anlamda alt kamu okulunun ise akademik başarıdan çok okulda kazanılan spor başarılarının ve derecelerin olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sosyal faaliyetlerde disiplinli olduğu aktarılabilir.

Eğitim-öğretim çalışmalarında rekabet hakim olduğundan okullarda etkinlikler her yıl kendisini yenileyerek nitelikli hale gelmektedir. Okullar akademik çalışmaya önem vermenin yanında sosyal etkinlikleri de öne çıkarıcı planlamalar yapmaktadır. Özellikle özel okullar velileri okulda tutucu, öğrenciyi okula bağlayıcı çalışmalarını daha etkin yürüttükleri iletilebilir. Çalışmada üst özel okulun buna yönelik öğrenciyi okula bağlayıcı diğer okullardan farklı kamp etkinliği yaptığı görülmüştür. Alt kamu okuluna bakıldığında ise etkinliklere veli katılımının yok denecek kadar az olduğu görülmüştür. Velinin okula uğramamasının, okul ile kopuk olmasının sonucunun öğrencinin başarısını olumsuz etkilediği söylenebilir.

Okullar velileri yıl içerisinde aktif tutmak için çeşitli etkinlikler düzenlemektedir. Üst kamu okulunun sivil toplum kuruluşları ile ortak çalışma yürüterek velilere seminer verdirdikleri iletmiştir. Bu noktada çalışma da alt kamu okulunun ise veli profilinin bilinç

ve farkındalık düzeyinin olmadığı velilerin ilgisiz oldukları aktarılmıştır. Alt kamu okulunda velilere yapılan çalışmalar arasında okuma yazma kursunun açıldığı iletilmiştir.

Günümüzde özel okullar nitelikli personel seçimini kendileri yapmaktadır. Bu yüzden özel okullarda öğretmen işe alımları titiz bir çalışma ile yürütülmektedir. Okul gerekli gördüğü durumlarda öğretmenin sözleşmesini yıl içinde bitirebilmektedir. Kamu okullarında ise öğretmenler devletin yaptığı sınav ve mülakat ile okullara atanmaktadır. Özel ve kamu okullarındaki bu ayrımın çalışmamızda öğretmenin motivasyonunu etkilediği görülmüştür. Özel okulda bir problem halinde yönetimin velinin lehine karar aldığı söylenebilir. Bu durumun sonucunda öğretmenin yaptığı işe yabancılaşmasını beraberinde getirebilir. Kamu okullarındaki öğretmenin güvencesinin özel okul öğretmenine kıyasla daha koruma altında olduğu söylenebilir.

Çalışmada başarılı olan okulların velinin beklentisinin belli bir seviyenin üstünde olduğu ve bunu karşılayabilmek için okulda üstün performans gösterdikleri görülmüştür. Velilerin okula çok sık uğradığı ve okulda veliyi aktif tutma amaçlı çeşitli faaliyetlerin yapıldığı aktarılmıştır. Başarılı özel okulun öğrencinin her türlü durumunu paylaşacakları velilere özel kendi enformasyon sistemini dahi kurdukları vurgulanmıştır. Çalışmanın sonucunda alt kamu okulu ve özel okulun kendi arasında, üst kamu ve özel okulun kendi arasında benzer yönlerinin olduğu görülmüştür. Benzerlik durumu özel okul ve kamu okulu ayrımından ziyade üst ve alt başarı seviyesine göre olduğu aktarılabilir.

Akademik anlamda başarılı okulların, velileri, rehberlik için okula çok sık davet ettiği (okula uzman çağrılarak veli semineri verme); rehberlik biriminin ve sınıf öğretmenlerinin aktif çalıştığı (Rehber öğretmenlerin veli seminerleri düzenlemeleri, sınıf öğretmenlerinin de belirli zamanlarda öğrenci hakkında veliye bilgi vermesi) saptanmıştır. Ayrıca bu okuldaki ailelerin eğitime bakış açılarının da önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alt özel okul ve alt kamu okulunda görülen benzer bulgunun yönetimden disiplin anlayışı olduğu söylenebilir. Bu okullarda velilerin eğitim-öğretim sürecinde söz haklarının fazlaca olduğu ve yönetim tarafından karar alma süreçlerinde etkin oldukları görülmüştür. Üst kamu okulu ve özel okulun yönetim anlayışına bakıldığında ise veli önerilerinin ve beklentilerinin dinlendiği ancak son karar aşamasında yönetimin karar verme sürecinde dik duruşa sahip olduğu anlaşılmıştır.

Okullar fiziki şartlar bakımından (yüzme havuzu, top sahası, tenis kortu, drama odası, FLL çalışmaları, robotik çalışmaları, rehberlik çalışmaları) velinin her geçen gün artan üst düzey istek ve ihtiyaçlarına cevap verebilmelidir. Bu nedenle özel okulların kamu okullarına göre öğrenci, öğretmen ve velilerini daha fazla güdülemek zorunda kaldığı, özel okul velisinin beklentisinin bu noktada daha fazla olduğu söylenebilir. Devlet okullarında fiziki donanımın özel okula kıyasla daha geride kaldığı söylenebilir. Ancak eğitim açısından kıyaslandığında kamu okulunda da özel okulda da fark olmadığı iletilebilir. Özellikle yapılan çalışmada öğretmenden memnun olma okullarda ortak görülen sonuçtur. Yine ortak olan bir sonuç okullarda yönetime ve öğretmenlere ulaşılabilir değildir. Veliler okula gittiklerinde okul yöneticisine ve öğretmene ulaşabildiklerini aktarmışlardır. Ulaşılamayan veliye yönelik ise her okulun kendine özgü çözüm arayışında oldukları söylenebilir. Alt kamu okulunun bu noktada ev ziyaretleri düzenlediği aktarılabilir.

Kamu okullarında okullar çalışmalarını belirledikleri eğitim-öğretim programına göre yapmaktadır. Ancak kamu okullarında herhangi bir başarısızlık durumunda ne öğretmene ne de okul yönetimine karşı bir işlem yapıldığı görülemez. Ancak özel okullarda memnun kalınmayan personelden her yıl sözleşme yenilediğinden ötürü geride kaldığı performanstan sözleşme yenilenmemesine gidilebilir. Hatta yıl içerisinde bile memnun kalınmayan durumlarda personelin işine son verildiği görülmektedir. Bu durum beraberinde özel okullarda çalışan personelin yaptığı işe karşı yabancılaşmasını da beraberinde getirmektedir. Her yıl işinden çıkarılma kaygısını yaşayan personel belli bir noktadan sonra işten duyduğu hazzı kaybeder. Kamu okullarına baktığımızda personelin her yıl iş kaybetme korkusu olmadığı için bireyler kendilerini daha özgür hissetmekte ve kontrol mekanizmaları daha esnek olmaktadır. Bu sebeple kamu okullarının yılsonunda gösterdiği akademik başarı okul yöneticinin disiplinli tutumuna, öğretmenlerini güdülemesine, öğretmenin işini sahiplenmesine ve iş disiplinine, okulun veli ile kurduğu iş birliğine, iletişimine, veli takibine büyük oranda bağlıdır.

Sonuç olarak özel okul da olsa kamu okulu da olsa ortak bir amaç vardır: Öğrencinin gelişmesi, ilerlemesi ve bulunduğu seviyenin bir üstüne çıkması için destek olmak. Ancak yapılacak bu çalışmalar ne kadar etkin olursa olsun tek başına yeterli değildir; mutlaka öğrenciyi yetiştiren, o zamana kadar onu o seviyeye getiren veli desteğine de ihtiyaç vardır. Veli takip çalışması, velinin okula gelerek öğrencinin durumu hakkında bilgi alması öğretmenin de öğrenciyi daha fazla tanımasına ve ona karşı ilgisinin artmasına sebebiyet

vermektedir. Okul veli iş birliği özel okulda ya da kamu okulunda ne kadar birbirine sağlam bağlıysa öğrencinin akademik durumuna da o oranda katkı sağlar. Okul –öğretmen-veli iş birliğinin kuvvetli olduğu, veli takibinin yüksek olduğu özel okulda da kamu okulunda da öğrenci başarısının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca bu çalışmaya katılan aileler okula sadece veli toplantı zamanları ya da danışman öğretmenin çağırması sonucunda gelmek istememektedir. Velinin isteğinin etkinlikler zamanı, özel gün kutlamaları gibi onları okula daha fazla bağlayıcı etkinlik, daha fazla işin içine katılmak gibi beklentilerinin olduğu görülmüştür. Veliler okullardan daha fazla seminer, aile eğitim çalışmaları ve veli toplantısı organize edilmesini istemektedirler. Velilerin her ne kadar bu beklentilerinin olduğu görülse de akademik anlamda üst sırada olan okulların yönetiminin veli ile aralarına belli bir mesafe koydukları görülmüştür.

Araştırma sonucunda üst özel okulda yöneticilerin velilerin yönelttiği önerileri dinledikleri ancak uygulama aşamasında okula müdahaleye izin vermedikleri, veliler ile iş birliği yaptıkları fakat ilkelerinden ödün vermedikleri anlaşılmıştır. Ayrıca okul veli iş birliği açısından ortaya çıkan asıl farklılığın özel okulla kamu okulları arasında değil, başarılı özel okul ve kamu okulları ile başarısı düşük özel okul ve kamu okulları arasında görüldüğü ortaya çıkmıştır.

4.1. Öneriler

4.1.1. Araştırmacılar İçin Öneriler

- Yapılan çalışma İzmir ilindeki başarı sıralamasına göre alt ve üst okullar arasından seçilmiştir. Sadece İzmir ile sınırlandırılmayıp diğer illerde de benzer çalışma yapılabilir.
- Veli katılımının düşük olduğu okullarda veliyi okulda aktif halde tutabilmek adına somut çalışmalar yapılabilir. Ev ziyaretleri, her öğretmene belli sayıda öğrenci vererek o öğrenci velileri 15 günde bir veliyi arayarak bilgi verilebilir. Günümüzde özellikle özel okullarda gördüğümüz koçluk danışman sistemi kamu okullarında da yürütülebilir. Bu noktada bunları yürütebilecek, okuldaki öğretmeni harekete getirecek kişinin okul yöneticisi olduğu düşünülebilir. Bu yüzden okul yöneticilerinin okullarda vizyon sahibi, ilerleyici ve çağdaş bakış açısına sahip kişilerden olması gerekir. O nedenle okul müdürlerinin atanmasında liyakat esası getirilmelidir.

4.1.2. Uygulayıcılar İçin Öneriler

- Devlet okullarında veli toplantılarının daha çok okula finansman sağlama amaçlı yapıldığı görülmüştür. Bunun da velileri okulla iş birliği yapmaktan uzaklaştırdığı anlaşılmıştır. O nedenle devletin kamu okullarına bütçeden daha fazla pay ayırması önerilir.
- Okul veli iş birliğinin daha sağlam oluşması için okul rehberlik hizmetleri, okul-öğretmen-veli diyalogu oluşmalı ve ailenin evde yapacağı özenli takip çalışması önerilir.
- Veli- okul iş birliğinde velinin eğitim durumu, ailedeki çocuk sayısı ve anne baba tutumlarını da göz önünde bulundurularak nicel çalışma yapılabilir.
- Çocuğun eğitiminden sorumlu kişiler olan aileler, okulun bir parçası konumuna getirilerek hem okul hem de öğrenci başarısını daha ileri seviyeye getirmek için yönetim biriminden, öğretmen ve velileri nasıl katkı sağlayabilecekleri konusunda yöreklendirilip bilgilendirme çalışmalarını yapması önerilir.

5. KAYNAKLAR

- Adak, N. (2005). Kurumlara Sosyolojik Bakış, (Editör: Sevinç Güçlü),Birey Yayıncılık, İstanbul.
- Akbıykoğlu, F. (2011) *İlköğretim Birinci Kademe Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentilerinin Karşılama Düzeylerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Uşak.
- Akkök, F. ve Kılıçcı, Y. (2014). İlköğretimde Rehberlik, (Editör: Yıldız Kuzgun), Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Argon, T. & Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*,/19 ss. 80-95.
- Arslan, Y. (2017). *Özel Okul Yöneticilerinin Veli Katılım Süreci ve Bu Süreçte Yaşanan Okul-Veli Uyuşmazlıklarına Yaklaşımı*, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Aslan, Mücahit Abdullah.(2017). *Okul Psikolojik Danışmanlarının Ailelerle Yürüttükleri Konsültasyon Çalışmaları*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Aslanargun, E. (2007). Okul - Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma, *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 119-135. (http://journals.manas.kg/mjsr/oldarchives/Vol09_Issue18_2007/564-1510-1-PB.pdf)
- Aydın, İ., (2015). Alternatif Okullar, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Aydoğan, İ. (2006). İlköğretim Okullarında Okul-Çevre İlişkilerinin Düzeyi, *Gaziosman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2),121-136.
- Aydoğdu, B.& Ay, T. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Aile Katılımına Yönelik Görüşleri, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 8, Sayı: 23, ss.562-590.
- Bailey, T. (2017). The Impact of Parental Involvement on Student Success: School and Family Partnership From The Perspective of Students, Bagwell College of Education Kennesaw State University.
- Balkar, B. (2009). Okul-Aile İşbirliği Sürecine İlişkin Veli ve Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:03 No:36 ss. 105-123.
- Başaran, İ.E, (2000). Ana Babanın Eğitimi El Kitabı, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Bayrakçı, M. & Dizbay, S. (2013). Ortaöğretim Kurumlarında Okul Aile Birliklerinin Okul Yönetimine Katılım Düzeyleri, *Sakarya University Journal of Education - Vol.3 - pp.98*

- Bayrakdar, M. ve Yiğit, B., (2016). Okul-Çevre İlişkileri, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Binbir, G, S. (2018). *Aile- Öğretmen İletişim ve İşbirliği ile Çocukların Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Aksaray
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde Okul-Aile İletişim Etkinlikleri: Öğretmen ve Veli Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Eskişehir.
- Brooks, T.O. (2009). Measuring Parent Involvement in Relation to Student Achievement, Lindenwood University, Education Faculty.
- Bursalıoğlu, Z. (2000). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara.
- Cabar, F. (2016). *Ailelerin Okuldan ve Öğrenciden Beklentileri (Hatay İli Yayladağı İlçesi Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Canpolat, T. (2001). *Öğretmen Aile İş Birliği ile Ailelerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
- Ceylan, M. & Akar, B. (2010). Ortaöğretimde Okul-Aile İşbirliği ile İlgili Öğretmen ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi: Karacasu Lisesi Örneği, Çankırı Karatekin Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2010) ss.43-64.
- Coşkun, S. (2010). *İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerinin Velilerle İletişim Kurma Yolları (Kocaeli İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Bolu
- Cüceloğlu, D. (2017). Başarıya Götüren Aile, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Cüceloğlu, D. (2017). Geliştiren Anne-Baba, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Çalık, T. (2015). Sınıf Yönetimi ile İlgili Kavramlar, Sınıf Yönetimi (Editör: Leyla Küçükahmet), Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Çalışkan, N.& Ayık, A. (2015). Okul Aile Birliği ve Velilerle İletişim, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.1, S.2, ss.69-82.
- Çayak, S. (2013). *Öğretmen-Veli İş Birliği ile İlkokul Öğrencilerinin Sınıf İçindeki İstenmeyen Davranışları Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Edirne.
- Çelenk, S. (2003). Okul-Aile İş Birliği ile Okuduğunu Anlama Başarısı Arasındaki İlişki, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 24,33-39

- Çetinkaya, H. (2017). *Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 4-6 Yaş Grubu Çocukların Annelerine Yönelik Bir Aile Katılımı Programı Önerisi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Çinkır, Ş.& Nayır, F. (2017). Okul Aile İşbirliği Standartlarına İlişkin Veli Görüşlerinin İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (H. U. Journal of Education) 32(1): 245-264
- Dam, H. (2008). Öğrencinin Okul Başarısında Aile Faktörü, *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c.7, s.14, ss.75-99).
- Erdoğan, Ç. & Kasımoğlu, D. (2010). Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, Cilt 16, Sayı 3, s: 399-431.
- Gardner, Mayor vd.(1997). On Board Early: Building Strong Family-School Relations, *Early Childhood Education Journal*, Vol. 24, No. 4.
- Gelişli, Y.(2011). Sınıf Yönetiminde Aile İş Birliği, Sınıf Yönetimi (Editör: Çağatay Özdemir), Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Genç, M. (2006). *Özel Okul ve Devlet Okulu Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerinin Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Genç, S. Z, (2016). Eğitim Sürecinde Aile Okul ve Toplum, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Giddens, A. (2008). Sosyoloji, Kırmızı Yayınları, Ankara.
- Glesne, C. (2012). Nitel Araştırmaya Giriş, Çeviri Editörü: Ali Ersoy, Pelin Yalçınoğlu, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Güçlü N. (2000). Okula Dayalı Yönetim, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:148
- Gül, E. (2007). *Eğitimde Çocuk Başarısı İçin Okul-Aile İşbirliği*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Güneş, H. (2016). Okul-Çevre İlişkileri, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- http://dergipark.gov.tr/iusoskon/issue/9506/118825#article_cite (makale).
- Işık, H. (2017). *Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Gerçekleştirilen Okul Aile İşbirliği Çalışmalarının Anne-Baba Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Eskişehir
- İpek, C. (2011). Velilerin Okul Tutumu ve Eğitime Katılım Düzeyleri ile Aileye Bağlı Bazı Faktörlerin İlköğretim Öğrencilerinin seviye Belirleme Sınavları (SBS) Üzerindeki Etkisi, Rize Üniversitesi Eğitim Fakültesi, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, Cilt:1, Sayı:2.

- Kaçar, İ. (2019). *Veli Toplantılarına Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri: Fenomenolojik Bir Çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Karataş, M.& Karaman, F. (2011). *2004 Yılı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Uygulamalarında Okul Aile İşbirliği Düzeyi (Tokat Örneği)*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi: Tokat
- Kaya, Y. K. (1993). *Eğitim Yönetimi*, Bilim Yayınları, Ankara.
- Kaysılı, K. B. (2008). Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, *Özel Eğitim Dergisi*, Sayı:9 (1) 69-83.
- Koçak, Y. (1991). Okul-Aile İletişiminin Engelleri, Hacettepe Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:6 /129-133.
- LaRocque, M., Kleiman, I. ve Darling, S. (2011). Okuldaki Başarısızlığı Önleme: Çocuklar ve Gençler İçin Alternatif Eğitim Dergisi, Cilt 55,2011-Sayı 3
- Martinez, A. (2015). Parent Involvement and Its Affects On Student Academic Achievement, of Master of Arts in Education, California State University
- Merriam, S.B. (2013). Nitel Bir Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber, Çeviri Editörü: Prof. Selahattin Duran, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Metlilo, E. (2017). “Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Ailelerin Eğitime Katılımı (Kosova Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Oğan, M.(2000). *Okul, Okul Aile Birliği ile Ana-Babaların ve Velilerin Eğitim Beklentisi (Ömer Seyfettin Lisesi ve Hamdullah Suphi İlköğretim Okulu Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Önder, R.(2016). *2014-2015 TEOG Sınavına İlişkin Paydaş Görüşleri ile Öğretmen Yapımı Testlerle Olan İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Özbaş, M& Badavan, Y. (2009). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okul-Aile İlişkileri Konusunda Yapmaları Gereken ve Yapmakta Oldukları İşler*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri, Ankara.
- Özçelik, A. (2014). *Yatılı Bölge Ortaokullarında Ailenin Eğitim Sürecinden Uzak Olmasının Eğitime Etkisine İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Gaziantep.
- Özdemir, M. (2009). The Legal Basis of School Administration, Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences, vol: 42, no: 2, 279-300
- Özdemir, N. (2009). *Ailelerin İlköğretimde Aile Katılımı ile İlgili Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.

- Özgan, H.& Aydın, Z. (2010). Okul-Aile İşbirliğine İlişkin Yönetici, Öğretmen ve Veli Görüşleri, *e-Journal of New World Sciences Academy*, Volume:5, Number:3, Article Number: 1C0192
- Özkan, F. (2015). *Okul Öncesi Eğitimde Değerlendirme Sürecine Yönelik Aile-Öğretmen Görüş ve Beklentilerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara
- Öztopalan, E. (2007). *İlköğretim Düzeyindeki Özel okullar ile Devlet Okullarının 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İzmir.
- Porsuk, A.& Muammer, K. (2012). Denizli Merkez İlköğretim Okullarındaki Okul Aile İlişkilerinde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Yönetici Görüşleri, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* Sayı:31 ss.203-218
- Pritchard, A. (2015). Öğrenme Yolları, Çeviri Editörü: Çevikbaş M. ve Çevikbaş S. İlgili Kısım: Dilek H., Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Punch, K.F.(2014). Sosyal Araştırmalara Giriş, Çeviri Editörü: Dursun Bayrak, H. Bader Arslan, Zeynep Akyüz, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Samancı, O., (2016). Okul ve Hayat Başarısında Ailenin Rolü, Nitel Yayıncılık, Erzurum.
- Şaban, C. (2011). *İlköğretim Düzeyinde Velilerin Eğitime Katılım Düzeyleri ve Tercih Ettikleri Katılım Türleri*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Şimşek, H.& Yıldırım, A. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Tezcan, M. (1999). Eğitim Sosyolojisi, Şafak Matbaacılık, Ankara.
- Tutar, H. (2003). Örgütsel İletişim. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Türkan, A. & Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt:19* 80-95,
- Üstübal, Ö.(2015). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarının Aile-Öğretmen Arasındaki İletişim ve İşbirliğine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara
- Yavuz, A. (2014). *Meslek Liselerinde Okul Aile İşbirliğini Arttırmada Bilgi Teknolojisi Kullanmanın Etkisi: Karşılaştırmalı Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: Afyon.
- Yavuzer, H., (2016). Ana-Baba ve Çocuk, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Zahed Zahedani Z. Diğ.(2016). The Influence of Parenting Style on Academic Achievement and Career Path, Medical School, Shiraz University of Medical Sciences, Zand St., Shiraz, Iran, J Adv Med Educ Prof. January 2016;4(3):130-134.12.

6. EKLER

Ek 1. Yönetici/Öğretmen Görüşme Formu 1

VELİ-OKUL İŞ BİRLİĞİNE YÖNELİK YÖNETİCİ/ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Merhaba, benim adım Berna Erakin. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Programında yüksek lisans yapıyorum. Danışmanım Doç. Dr. Pınar Yengin Sarpkaya ile birlikte bir çalışma yürütmekteyiz. İzmir merkez ilçelerde yer alan özel ve devlet ortaokullarında okul-veli iş birliğinin nasıl yürütüldüğünü anlamaya yönelik bir çalışma yapıyoruz. Yönetici, öğretmen ve veli perspektifinden bu konuyu incelemek istiyoruz.

Bu çalışmanın sonuçları, ortaokullardaki okul-veli iş birliğini çok yönlü olarak ortaya koymaya, anlamaya ve öneri geliştirmeye katkı sağlayacaktır. Bu nedenle bu bilimsel çalışmanın yürütülmesine verdiğiniz destek çok önemlidir, görüşmeyi kabul ettiğiniz için, size çok teşekkür ediyorum.

Bu görüşme süresince söyleyecekleriniz, yalnızca bu çalışma için kullanılacaktır. Ayrıca, araştırma sonuçlarını yazarken, görüştüğüm kişilerin isimlerini ve okulun adını ya da hangi okul olduğunu çağrıştıracak bilgiler kesinlikle kullanılmayacaktır. Başlamadan önce, sizin söylemek istediğiniz ya da sormak istediğiniz bir şey var mı?

Görüşmede izin verirsiniz ses kaydı yapmak istiyorum. Bunun sizce bir sakıncası var mı? Bu görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Araştırmacı

Berna ERAKIN

E-Mail: berna_erakin@hotmail.com

Telefon: 0537 670 60 40

Görüşme Tarihi:

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Cinsiyet : Kadın ( ) Erkek ( ) Yaşınız : Branşınız :

Eğitim Durumunuz : Meslekteki Hizmet Süreniz :

Bu okuldaki hizmet süreniz: Yöneticilikteki hizmet süreniz :

OKUL-VELİ İŞBİRLİĞİNE YÖNELİK SORULAR

1) Okula öğrenci kaydederken belirli bir kriteriniz var mı?

Var: Bu kriteriniz nedir ve neden böyle bir kriter arıyorsunuz?

Yok: Belli bir kriter aramama nedeninizi nasıl açıklıyorsunuz?

2) Okulunuzun veli profili hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Sonda: Sosyo-ekonomik düzey

Eğitim durumu

Okula ilgisi

Öğrenciyle ilgilenmesi

Aile bütünlüğünün bulunup bulunmaması gibi

3) Okul olarak velilerle iletişim kurmanız, iş birliği sağlamanız üzerinde konuşalım.

a) Velilerinizle yıl içerisinde hangi durumlarda iletişim kurmaktasınız?

b) Velilerle nasıl, hangi yollarla iletişim kuruyorsunuz?

c) Velilerle ne sıklıkla iletişim kuruyorsunuz?

d) Peki, velileriniz sizinle hangi durumlarda iletişim kurmak istiyor?

e) Velileriniz sizinle hangi yollarla iletişim kuruyor?

f) Velileriniz okulu ne sıklıkla ziyaret ediyor?

4) Okulunuzda velilerin katılımını ve desteğini sağlamak, iletişim kurmak için diğer okullardan farklı olarak yaptığınız çalışmalar var mı? (Şenlikler, kutlamalar, toplantılar gibi.)

5) Okulunuzda veli katılımı konusunda veliden beklentileriniz nelerdir ve velileriniz bu beklentilerinizi karşılıyor mu?

6) Okulunuzda ulaşamadığınız, iletişim kuramadığınız veliniz oluyor mu?

Evetse : a. Peki bu durumun nedenleri sizce nelerdir?

b. Bu sorunları aşmak için neler yapıyorsunuz, nasıl bir yöntem izliyorsunuz?

Hayırsa: Bunu nasıl sağlayabiliyorsunuz, biraz açar mısınız?

7) Özel okulda ya da devlet okulunda bulunuyor olmanız okul-veli iş birliğinde sizce bir fark yaratıyor mu?

Evetse: Peki bu durumu biraz daha açabilir misiniz?

Hayırsa: Sonraki soruya geç.

8) Velilerinizle iş birliği yapma konusunda avantaj olarak gördüğünüz, okulunuzun güçlü yanları var mı? (Öğretmen, veli, öğrenci profili; fiziksel koşullar vb.ne ilişkin)

Evetse: a. Bunlar nelerdir, biraz açabilir misiniz?

b. Peki bu durumun etkileri, yansımaları nasıl oluyor?

Hayırsa: Sonraki soruya geç.

9) Peki, velilerinizle iş birliği yapma konusunda dezavantaj olarak gördüğünüz, okulunuzun zayıf yanları ya da iş birliğini zorlaştıran etmenler var mı? (Öğretmen, veli, öğrenci profili; fiziksel koşullar vb.ne ilişkin)

Evetse: a. Bunlar nelerdir, biraz açabilir misiniz?

b. Bu durumun etkileri, yansımaları nasıl oluyor?

Hayırsa: Sonraki soruya geç.

10) Okulunuzdaki veli-okul iş birliğinin daha fazla güçlenmesi konusunda bir yönetici/ öğretmen olarak önerileriniz ya da beklentileriniz nelerdir; şunlar da olmalı, yapılmalı diyeceğiniz şeyler var mı? (Bunlar veli, öğretmen, öğrenci, yönetim, devlet vb. ile ilgili olabilir.)

11) Okul- veli iş birliğini somut ya da soyut bir şeye benzetseniz neye benzetirdiniz?

Neden?

Benim bu konudaki sorularım bitti. Sizin söylemek istediğiniz veya eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Bu görüşme için size, çok teşekkür ederim. Daha sonra bana ulaşmak isterseniz iletişim bilgilerimden ulaşabilirsiniz.

Veli-Okul İş Birliğine Yönelik Veli Görüşme formu

Saygıdeğer Veli;

Merhaba, benim adım Berna Erakin. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Programı kapsamında çalışma yürütmekteyim. İzmir merkez ilçelerde yer alan özel ve devlet ortaokullarında okul-veli iş birliğinin nasıl olduğunu anlamaya yönelik bir çalışma yapmaktayım. Amacım, okul yöneticisi/ öğretmen olarak sizlerin okulunuzdaki okul-veli iş birliğine ilişkin görüşlerinizi almak, önerilerinizi belirlemektir.

Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, okul-veli iş birliğinin nasıl olması gerektiği ile ilgili alana katkı sağlayacağını, bir bakış açısı kazandıracığını temenni ediyorum. Bu nedenle bu görüşmeyi kabul etmeniz benim için çok önemliydi, size çok teşekkür ediyorum.

Bu görüşme süresince söyleyeceklerinizin tümü sadece yapılan çalışmada yararlanılacaktır. Bu bilgiler başka amaçla kesinlikle kullanılmayacaktır. Ayrıca, araştırma sonuçlarını yazarken, görüştüğüm bireylerin isimlerini ve okulun adını ya da hangi okul olduğunu çağrıştıracak bilgileri rapora yansıtmayacağım. Başlamadan önce, bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?

Görüşmede izin verirsiniz ses kaydı yapmak istiyorum. Bunun sizce bir sakıncası var mı?

Bu görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Araştırmacı

Berna ERAKIN

E-Mail: berna_erakin@hotmail.com

Telefon: 0537 670 60 40

Görüşülen Kişi:

Görüşme Tarihi:

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Cinsiyetiniz : Kadın ( ) Erkek ( ) Kaç Çocuğunuz Var :

Yaşınız : Çocuğunuz Kaçınıcı Sınıf:

Mesleğınız : Aylık Geliriniz :

Eğitim Durumunuz :

OKUL-VELİ İŞ BİRLİĞİNE YÖNELİK SORULAR

1) Çocuğunuz bu okula kaydettirirken belirli bir kriteriniz var mı?

Var: Bu kriteriniz nedir ve neden böyle bir kriter aramaktasınız?

Yok: Belli bir kriter aramama nedeninizi nasıl açıklıyorsunuz?

2) Veli olarak okulu ne sıklıkla ziyaret etmektesiniz?

3) Peki, okulu ziyaret ettiğinizde ulaşamadığınız yönetici/ öğretmen oluyor mu?

Evet: Peki bu durumla karşılaştığınızda neler yapıyorsunuz?

Hayır: Öğretmen/ yöneticiye ulaşabiliyor olmanızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

4) Sizler veli olarak yıl içerisinde hangi durumlarda okul ile iş birliği kurmaktasınız?

Sonda: Akademik durumu ile ilgili

- Davranışları ile ilgili
- Sosyal etkinliklerle ilgili
- Veli toplantıları ile ilgili

Peki okul sizinle hangi durumlarda iş birliği kurmaktadır?

Sonda: Akademik durumu ile ilgili

- Davranışları ile ilgili
- Sosyal etkinliklerle ilgili
- Veli toplantıları ile ilgili

5) İzlenimlerinize göre okulunuzun veli katılımını sağlamak, iletişim kurmak için diğer okullardan farklı olarak yaptığı çalışmalar var mıdır, varsa nasıl? (Şenlikler, geziler, kurslar, toplantılar gibi).

6) Bu okulda velilerin okul ile iş birliğini sağlama konusunda yaptığı çalışmalar var mıdır?(kermes düzenleme, gezilere katılma, özel günlerde okulda bulunma gibi).

(Evet var.) Peki okulunuzda yaptığımız iş birliği çalışmaları hakkında ne söylemek istersiniz?

(Hayır.) Sizce okul ile kurulmayan iş birliği çalışmalarının sebebi nedir?

7) Çocuğunuzun özel okulda /devlet okulunda bulunuyor olması okul-aile iş birliği ilişkilerinde bir fark yaratıyor mu?

(Evet fark yaratıyor.) Peki bu durumu biraz daha açabilir misiniz?

(Hayır fark yaratmıyor.) Sizce bu neden kaynaklı olabilir?

8) Okul-veli iş birliğinin öğrencinin akademik ve sosyal yaşamına(başarısına) katkısı konusunda neler düşünüyorsunuz?

9) Okulunuzun veliler ile iş birliği yapma konusunda avantaj olarak gördüğünüz güçlü yanları var mı? (Yönetim açısından, öğretmen iletişimi ya da velilerin okula ilgisi gibi).

Evet, var: a) Bunlar nelerdir, biraz açabilir misiniz?

b) Peki bu durumun etkileri, yansımaları nasıl oluyor?

Hayır, yok: Sonraki soruya geçilir.

10) Okulunuzun veliler ile iş birliği yapma konusunda dezavantaj olarak gördüğünüz, okulunuzun zayıf yanları ya da iş birliğinizi zorlaştıran etmenler var mı? (Yönetim açısından, öğretmen iletişimi ya da velilerin okula ilgisi gibi).

Evet, var: a) Bunlar nelerdir, biraz açabilir misiniz?

b) Peki bu durumun etkileri, yansımaları nasıl oluyor?

Hayır, yok: Sonraki soruya geçilir.

11) Peki, okul- veli iş birliğini güçlendirmek konusunda paydaşlardan(veli, öğretmen, öğrenci, yönetim ve devlet gibi) beklentileriniz nelerdir?

Bu konuda yapılacak çalışmalarla ilgili ne söyleyebilirsiniz?

12) Okul-veli iş birliğinde bu zamana kadar okul ile yaşadığımız kopukluk ya da yaşadığımız sorun var mıdır?

(Var) Yaşadığımız bu sorunu çözümlene yönteminiz nasıl olmaktadır?

(Yok) Sizce sorun yaşamamanızın nedeni nedir?

13) Okul- veli iş birliği konusunda veli olarak önerileriniz nelerdir?

14) Okul- veli iş birliğini somut ya da soyut bir şeye benzetseniz neye benzetirdiniz? Neden?

Benim bu konudaki sorularım bitti. Sizin söylemek istediğiniz veya eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Bu görüşme için size, çok teşekkür ederim. Daha sonra bana ulaşmak isterseniz iletişim bilgilerimden ulaşabilirsiniz.

Ek 3. Araştırma İzni

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 12018877-604.01.02-E.9109364
Konu : Berna ERAKIN'ın
Araştırma İzni

08.05.2018

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Yazı ve Kurul İşleri Müdürlüğü)

- İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22/08/2017 tarihli ve 12607291 sayılı yazısı (Genelge 2017/25)
b) 06/04/2018 tarihli ve 6306 sayılı yazımız.
c) Valilik Makamının 08/05/2018 tarihli ve 9087714 sayılı Oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi yüksek lisans öğrencisi Berna ERAKIN'ın "Ortaokullarda Veli-Okul İşbirliğinin İncelenmesi" konulu tez çalışması için kullanacağı ölçekleri, Müdürlüğümüz Bornova, Çiğli, Konak, Urla, Karşıyaka, Güzelbahçe, Gazimir, Narlıdere, Bayraklı, Buca, Karabağlar, Balçova ilçelerine bağlı ekli listede adı geçen okullarda uygulama isteği ilgi (c) Valilik Onayı ile uygun görülmüştür.

Araştırmacı tarafından yapılan araştırmanın tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içinde araştırmanın teslimine ilişkin Taahhütname Tutanağı doldurulup, araştırmanın CD'ye aktarılması sağlanarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinize ve gereğini arz ederim.

İlker ERARSLAN
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

- Ek:
1- Valilik Onayı (1 sayfa)
2-Araştırma Değerlendirme Formu
3-Anket Formları ve Okul Listesi (7 sayfa)
4- Taahhüt Formu (1 sayfa)

Aşlı ile Aymdır
5070 sayılı yasa ile
elektronik imzalanmıştır.
10 Mayıs 2018

Gülşen ÖZGÜL
V.H.K.I

Fevzi Paşa Mh. 452 Sk.No:15 Strateji Geliştirme Hizmetleri I Bölümü Konak/İZMİR
Elektronik Ağ: izmir.meb.gov.tr
e-posta: strateji35_1@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: N.GÜR
Tel: (0232) 2803631

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ac26-59d3-34af-83ee-e550 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Berna ERAKIN

Doğum Yeri ve Tarihi : İzmir 07/10/1989

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Sosyoloji

Lisansüstü Öğrenimi : Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurum : Özel Gaziemir Uğur Okulları (Rehber Öğretmen)

İletişim

Telefon : 0537 670 60 40

e-posta Adresi : berna_erakin@hotmail.com

Tarih : 28/08/2019